

بسم الله الرحمن الرحيم

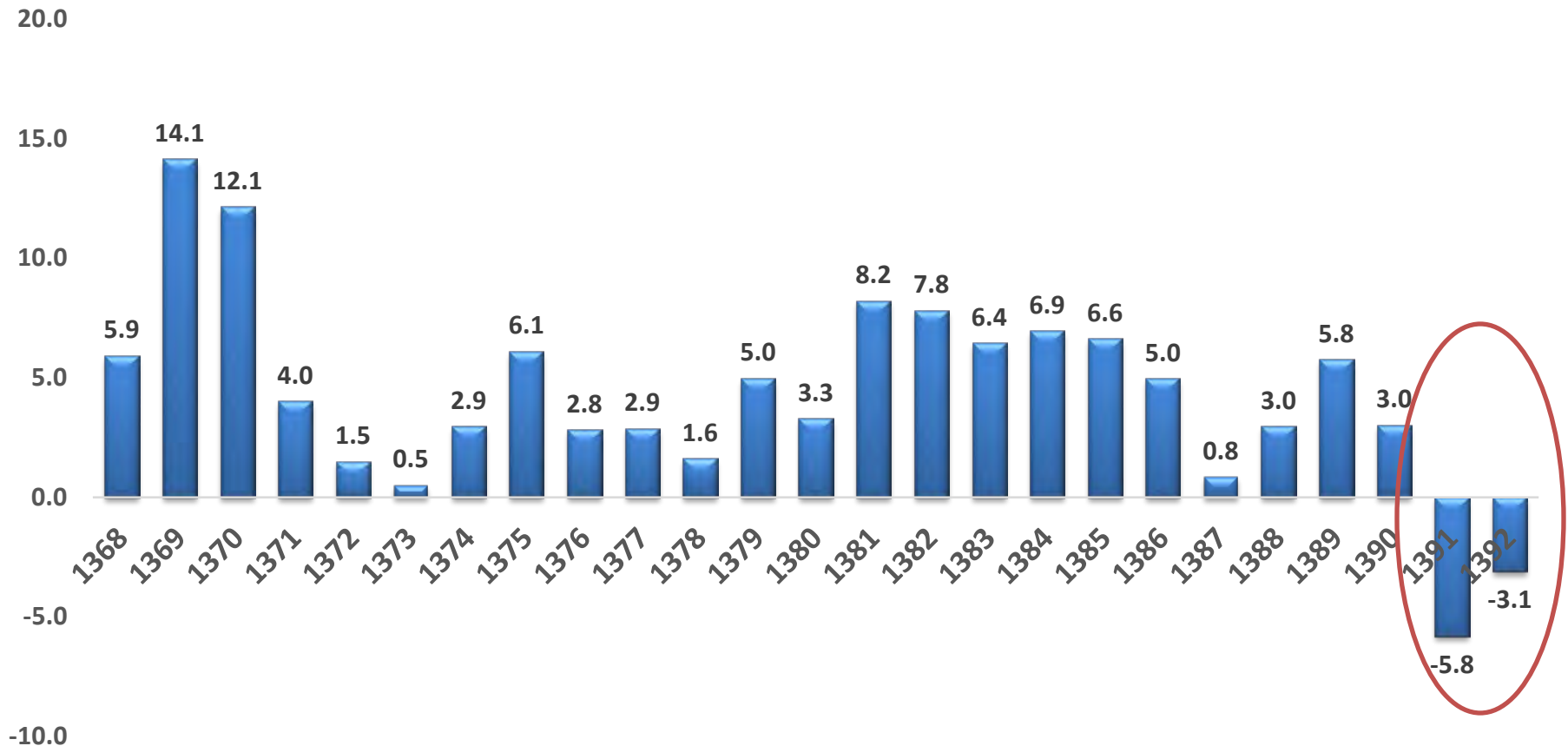
رکود تورمی ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲:

چرایی بروز و چگونگی خروج

مسعود نیلی

خرداد ۹۳

نرخ رشد اقتصادی کشور از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۲

آمار سال ۹۲ مربوط به شش ماهه اول است.

چارچوب بررسی وضعیت رکودی اخیر

- ضربه حاصل از کدام عامل یا بخش اقتصادی منقبض شدن تولید را سبب شده است؟

عامل ایجاد
رکود

- چه سازوکاری، انقباض حاصل از ضربه را به سایر بخش های اقتصاد سرایت داد؟

عوامل
انتشار

- چه محرک های جانبی یا عوامل تشدید کننده کاهش رشد اقتصادی قابل شناسایی هستند؟

عوامل
زمینه ای

- چه شرایطی باعث عمق بیشتر رکود شد؟

شدت اثر

چارچوب بررسی وضعیت رکودی اخیر

- ضربه حاصل از کدام عامل یا بخش اقتصادی منقبض شدن تولید را سبب شده است؟

عامل ایجاد
رکود

- چه سازوکاری، انقباض حاصل از ضربه را به سایر بخش های اقتصاد سرایت داد؟

عوامل
انتشار

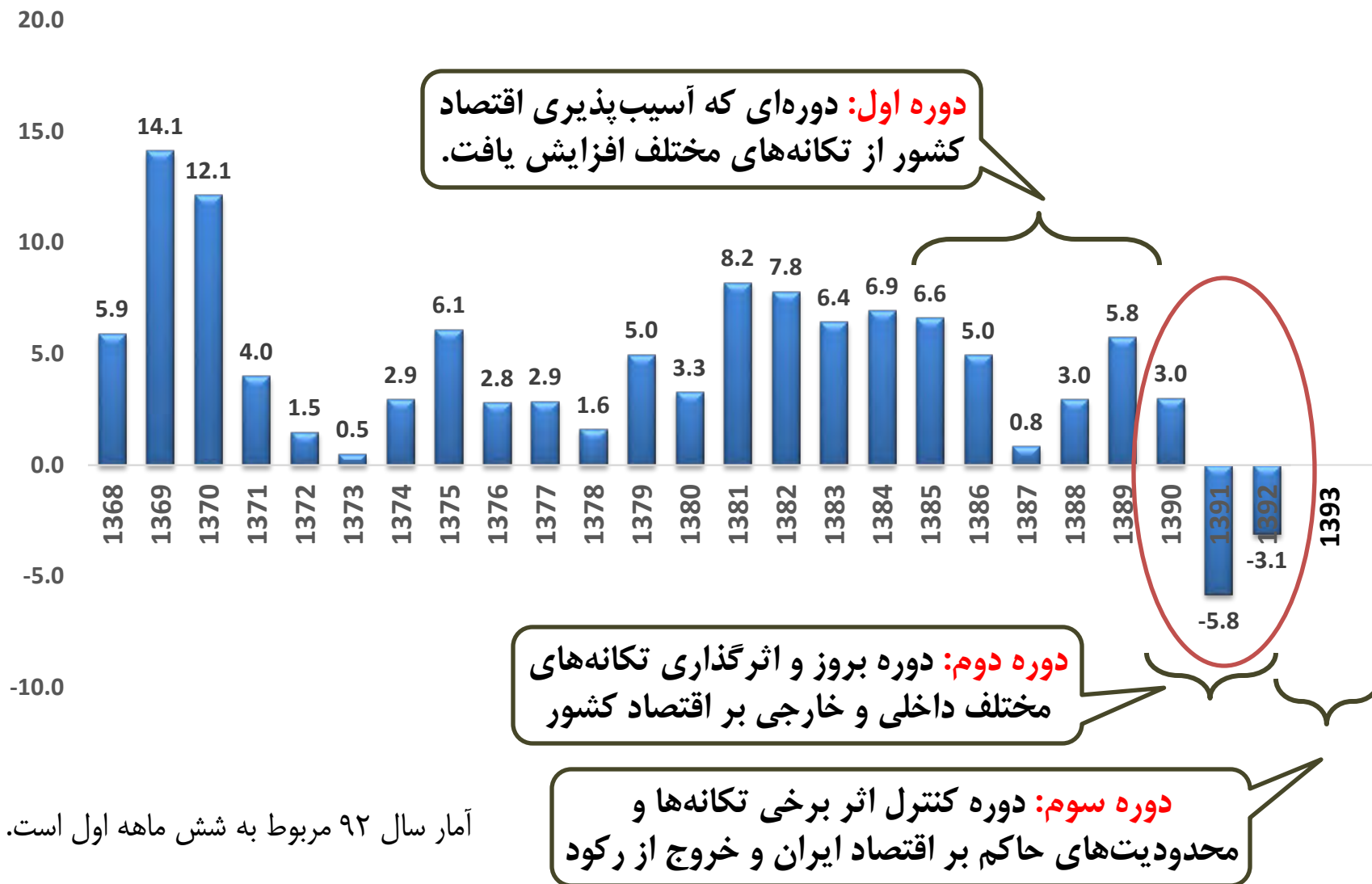
- چه محرک های جانبی یا عوامل تشدید کننده کاهش رشد اقتصادی قابل شناسایی هستند؟

عوامل
زمینه ای

- چه شرایطی باعث عمق بیشتر رکود شد؟

شدت اثر

نرخ رشد اقتصادی کشور از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۲

نتیجه تحولات اقتصادی نیمه دوم دهه ۸۰ بر وضعیت اقتصاد ایران

بازار انرژی

- کاهش تولید نفت و صادرات
- تثبیت قیمت انرژی و افزایش مصرف داخلی
- انحصار و دولتی بودن سمت عرضه بازار انرژی

بازار ارز

- تثبیت نرخ ارز و کاهش نرخ ارز حقیقی (افزایش واردات)

بازار مالی

- تثبیت نرخ سود
- افزایش بدهی بانک ها به بانک مرکزی
- افزایش مطالبات معوق و تسهیلات تکلیفی
- عمق اندک بازار سرمایه

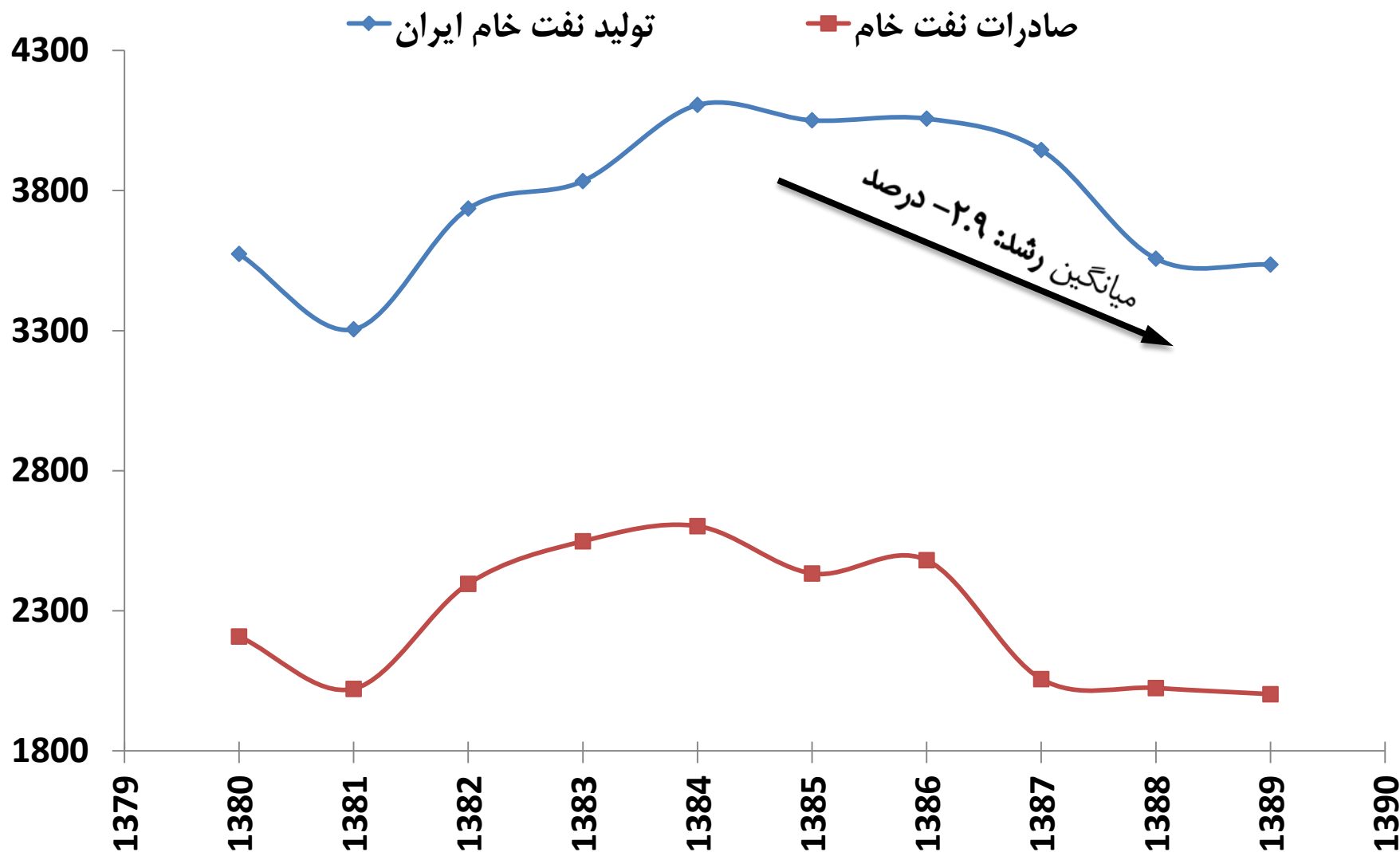
بودجه دولت

- وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی
- کاهش پرداخت های عمرانی دولت به قیمت ثابت

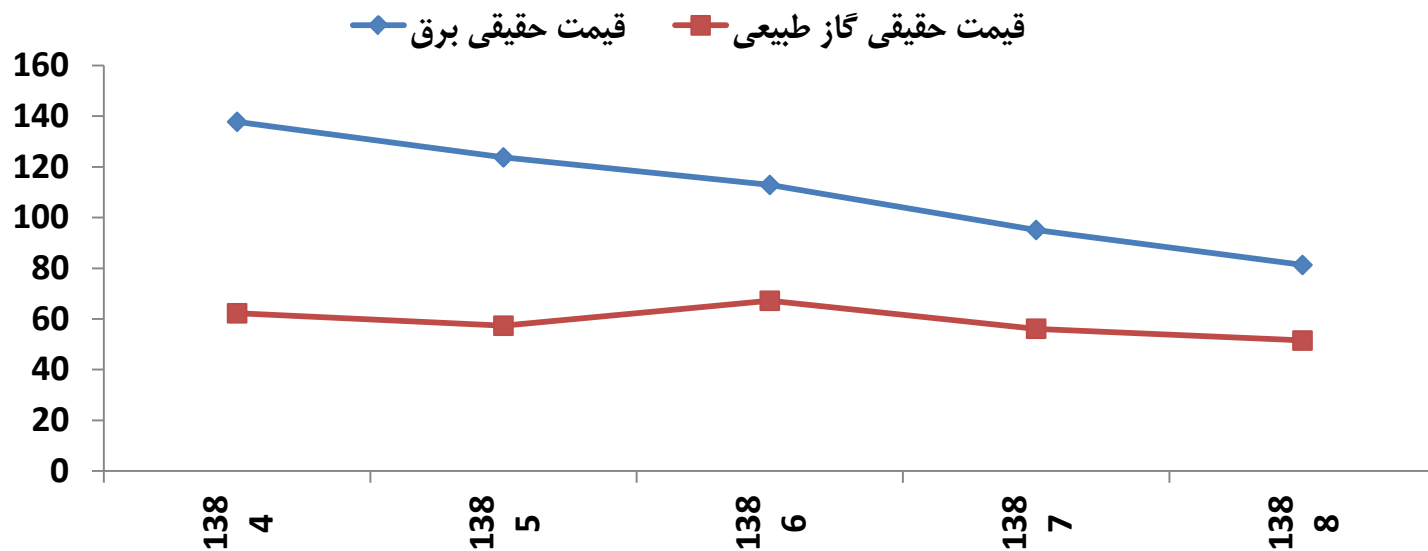
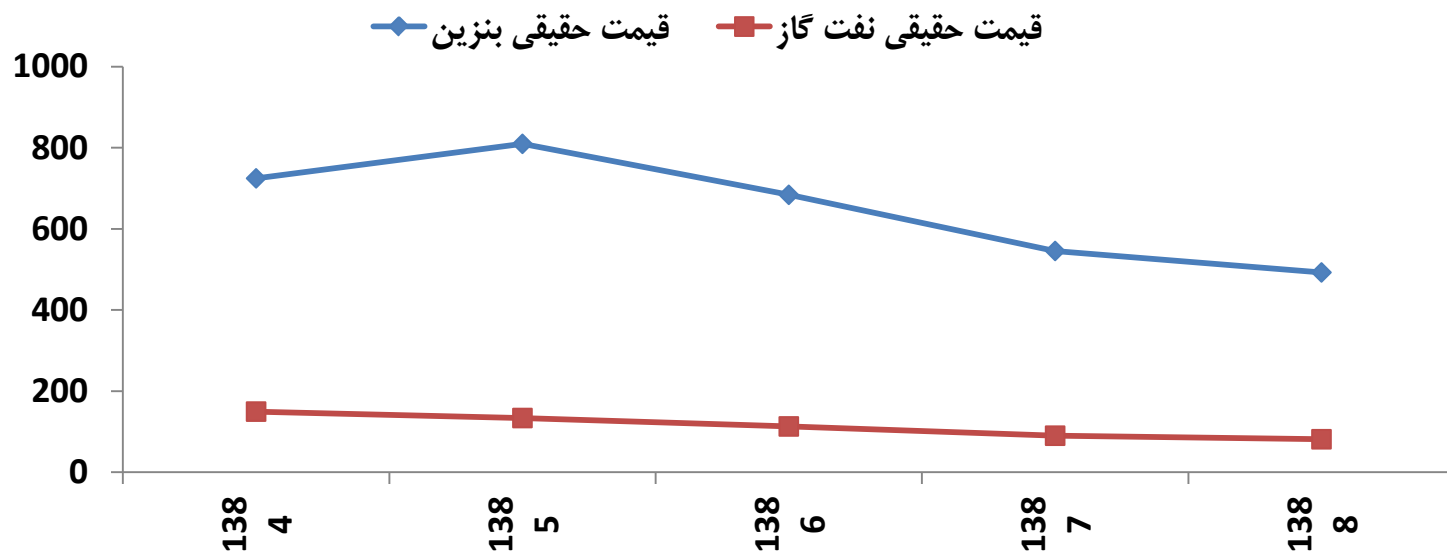
بازار کار و رفاه خانوار

- ثبات تعداد شاغلین طی سال های ۸۴ تا ۹۲
- کاهش نرخ مشارکت و افزایش نرخ بیکاری زنان و جوانان
- کاهش درآمد حقیقی خانوارها طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲

تولید و صادرات نفت ایران (هزار بشکه در روز)

قیمت‌های اسمی و حقیقی حامل‌های انرژی (به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶) - ریال

نتیجه تحولات اقتصادی نیمه دوم دهه ۸۰ بر وضعیت اقتصاد ایران

بازار انرژی

- کاهش تولید نفت و صادرات
- تثبیت قیمت انرژی و افزایش مصرف داخلی
- انحصار و دولتی بودن سمت عرضه بازار انرژی

بازار ارز

- تثبیت نرخ ارز و کاهش نرخ ارز حقیقی (افزایش واردات)

بازار مالی

- تثبیت نرخ سود
- افزایش بدهی بانک ها به بانک مرکزی
- افزایش مطالبات معوق و تسهیلات تکلیفی
- عمق اندک بازار سرمایه

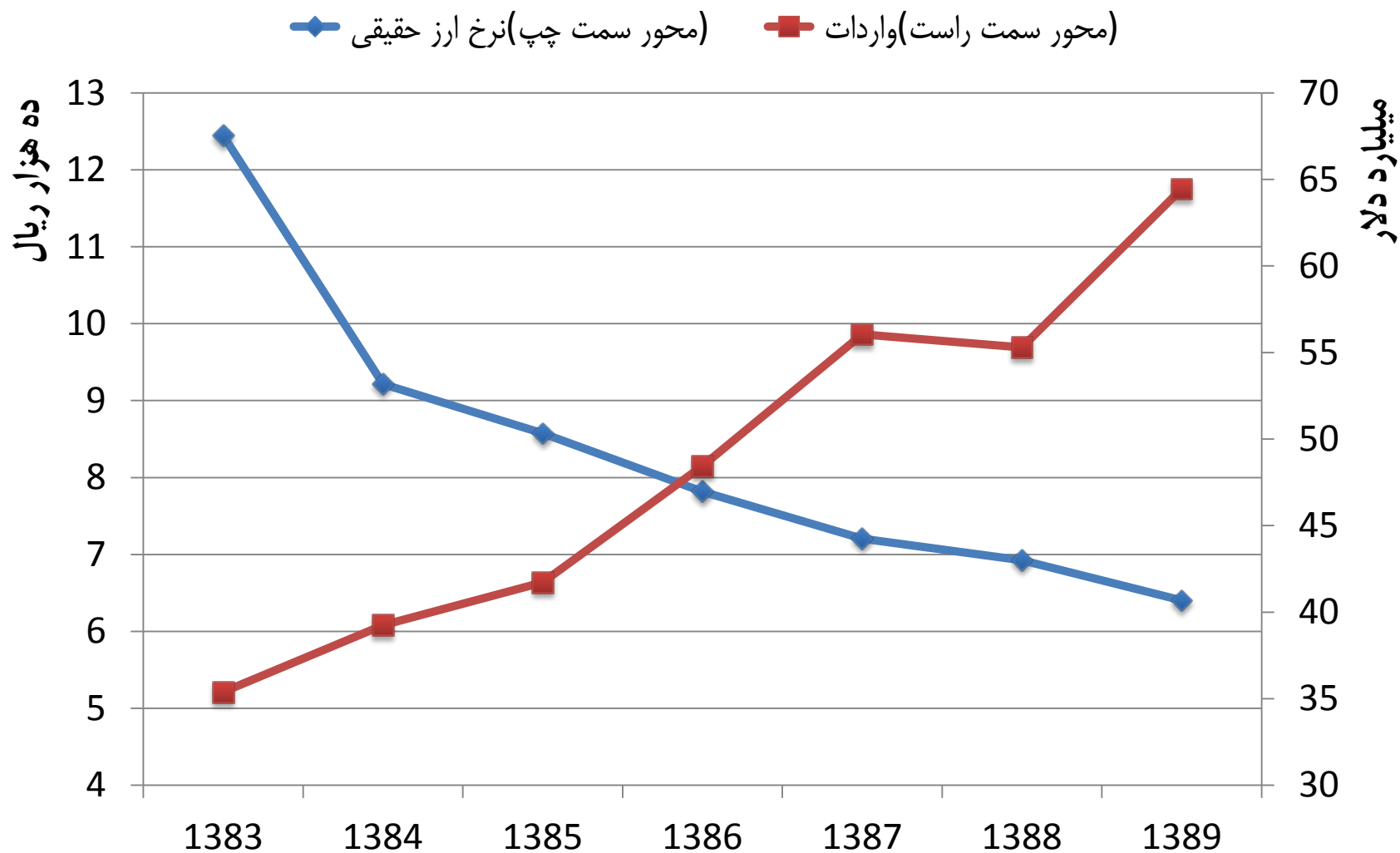
بودجه دولت

- وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی

بازار کار و رفاه خانوار

- ثبات تعداد شاغلین طی سال های ۸۴ تا ۹۲
- کاهش نرخ مشارکت و افزایش نرخ بیکاری زنان و جوانان
- کاهش درآمد حقیقی خانوارها طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲

روند نرخ ارز حقیقی و واردات

نتیجه تحولات اقتصادی نیمه دوم دهه ۸۰ بر وضعیت اقتصاد ایران

بازار انرژی

- کاهش تولید نفت و صادرات
- تثبیت قیمت انرژی و افزایش مصرف داخلی
- انحصار و دولتی بودن سمت عرضه بازار انرژی

بازار ارز

- تثبیت نرخ ارز و کاهش نرخ ارز حقیقی (افزایش واردات)

بازار مالی

- تثبیت نرخ سود
- افزایش بدهی بانک ها به بانک مرکزی
- افزایش مطالبات معوق و تسهیلات تکلیفی
- عمق اندک بازار سرمایه

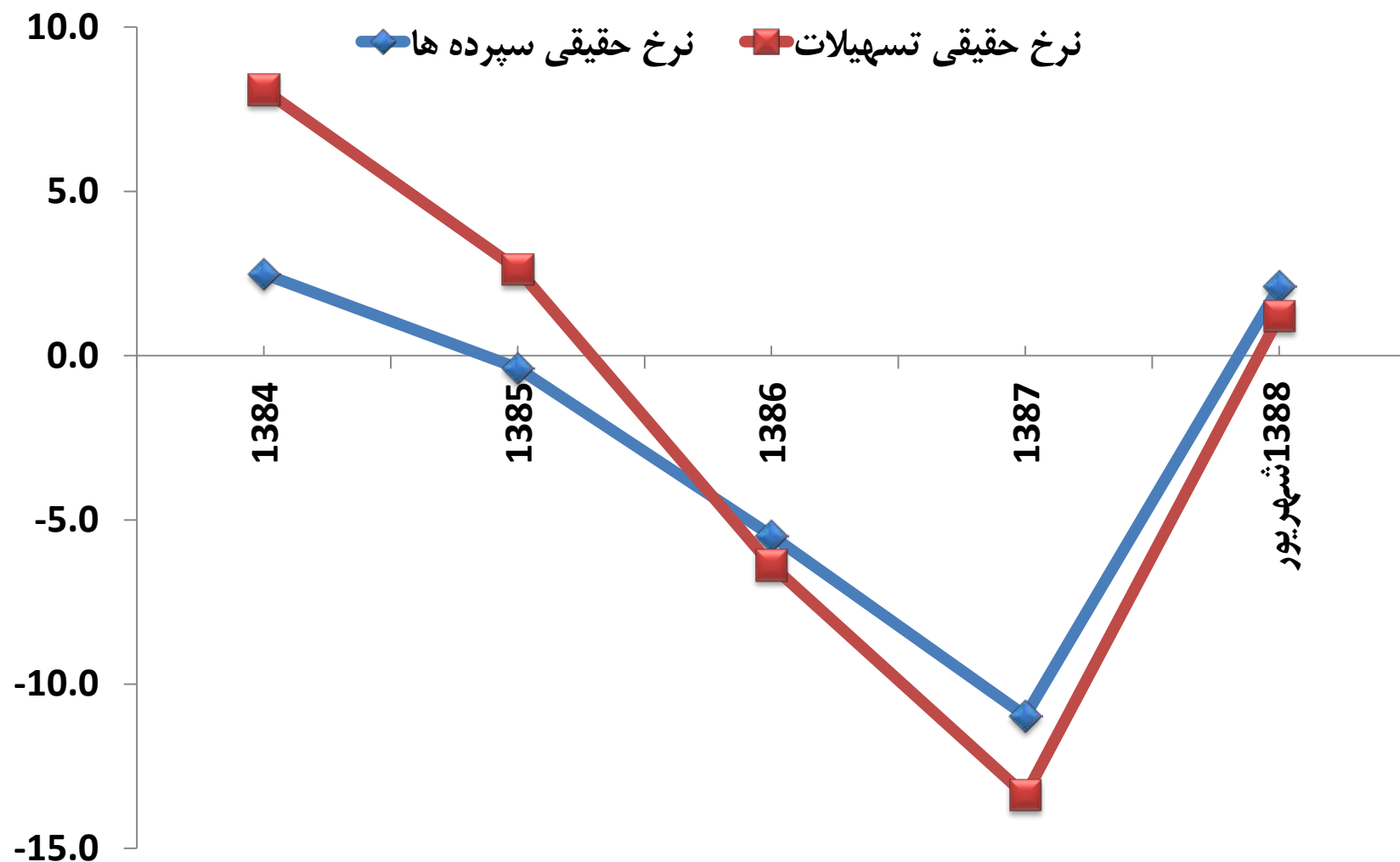
بودجه دولت

- وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی
- کاهش پرداخت های عمرانی دولت به قیمت ثابت

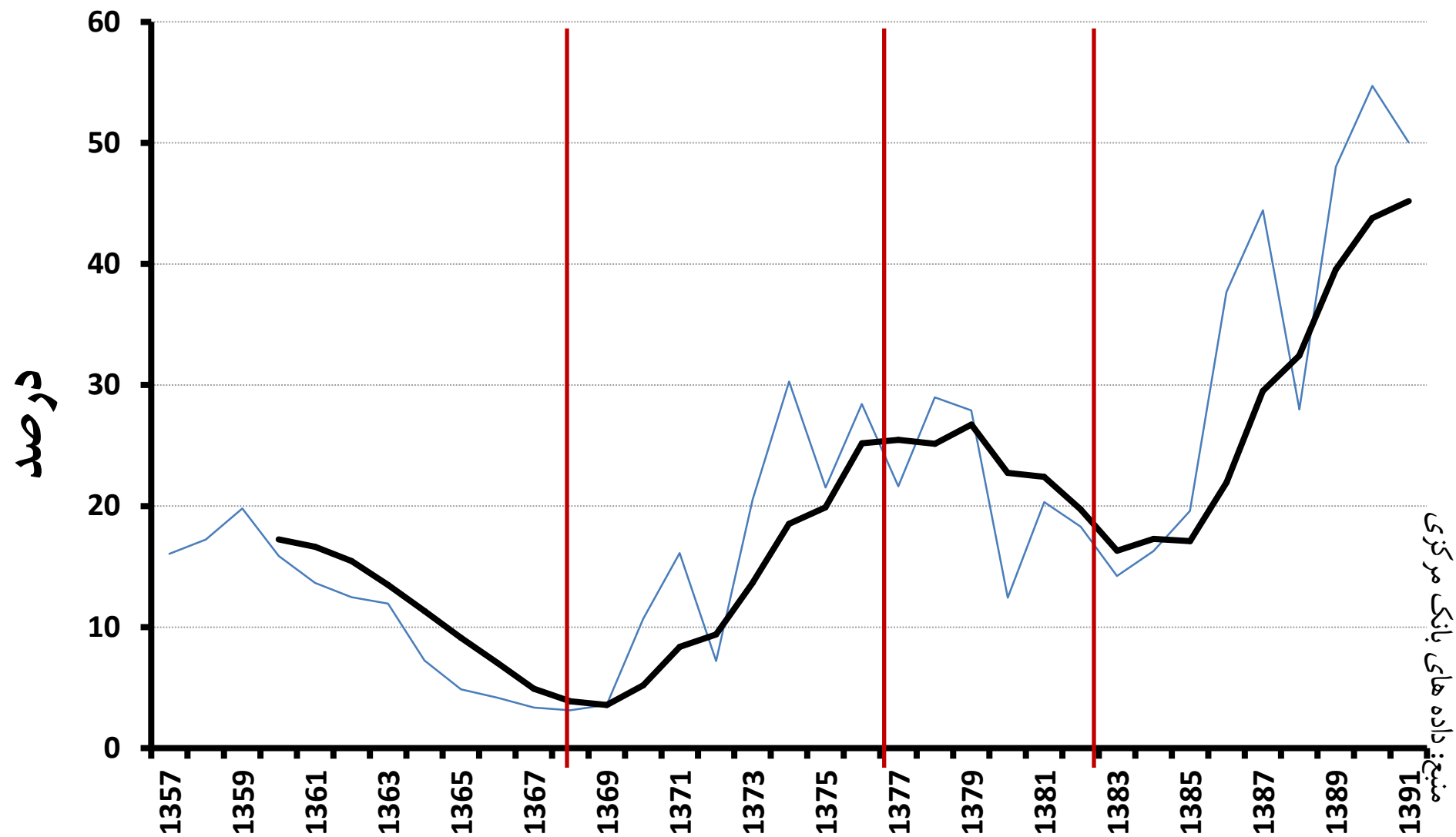
بازار کار و رفاه خانوار

- ثبات تعداد شاغلین طی سال های ۸۴ تا ۹۲
- کاهش نرخ مشارکت و افزایش نرخ بیکاری زنان و جوانان
- کاهش درآمد حقیقی خانوارها طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲

نرخ سود موزون حقیقی سپرده‌ها و تسهیلات مبادله‌ای بانکی

سهم بدهی بانک ها به بانک مرکزی از پایه پولی

نتیجه تحولات اقتصادی نیمه دوم دهه ۸۰ بر وضعیت اقتصاد ایران

بازار انرژی

- کاهش تولید نفت و صادرات
- تثبیت قیمت انرژی و افزایش مصرف داخلی
- انحصار و دولتی بودن سمت عرضه بازار انرژی

بازار ارز

- تثبیت نرخ ارز و کاهش نرخ ارز حقیقی (افزایش واردات)

بازار مالی

- تثبیت نرخ سود
- افزایش بدهی بانک ها به بانک مرکزی
- افزایش مطالبات معوق و تسهیلات تکلیفی
- عمق اندک بازار سرمایه

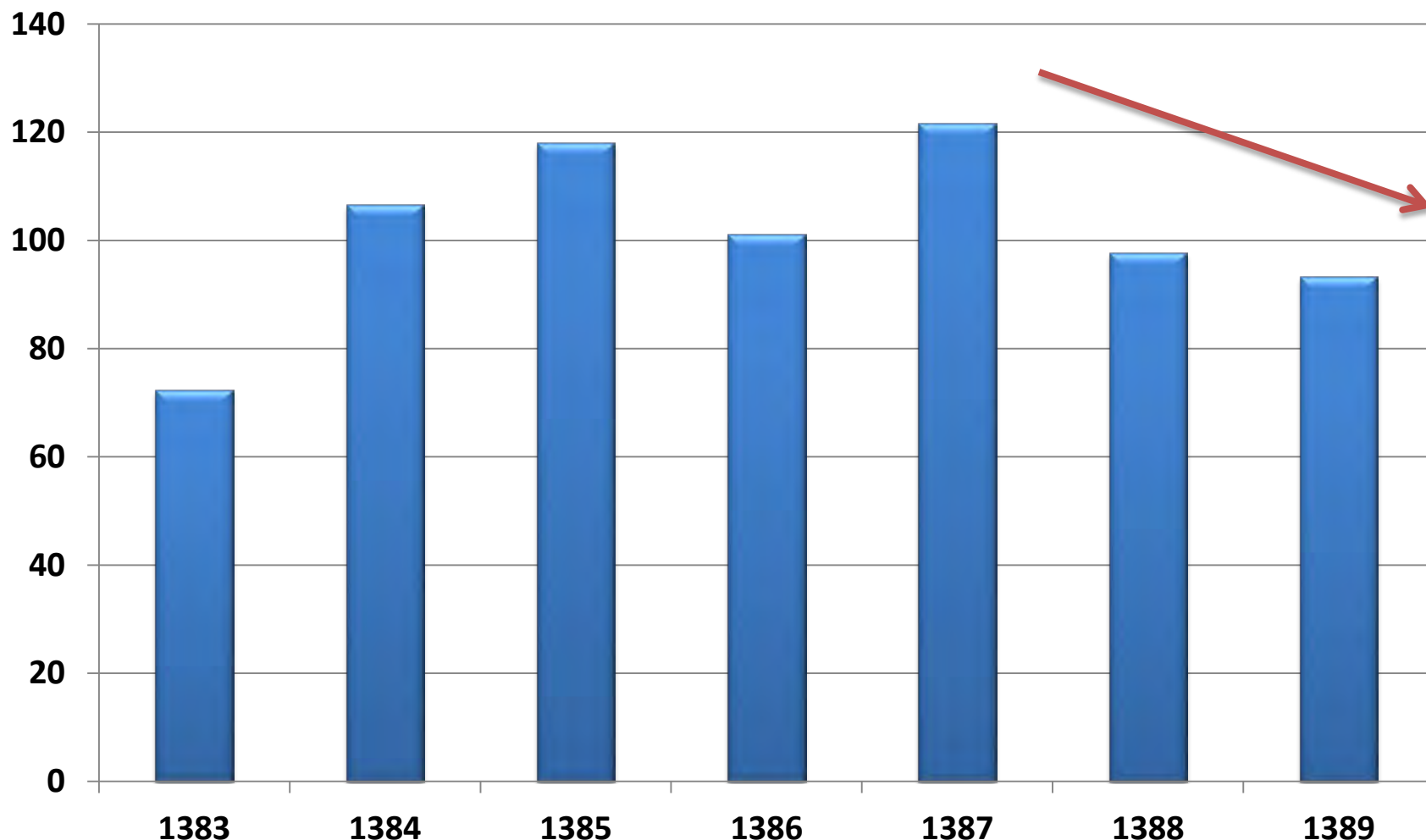
بودجه دولت

- وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی
- کاهش پرداخت های عمرانی و جاری دولت به قیمت ثابت

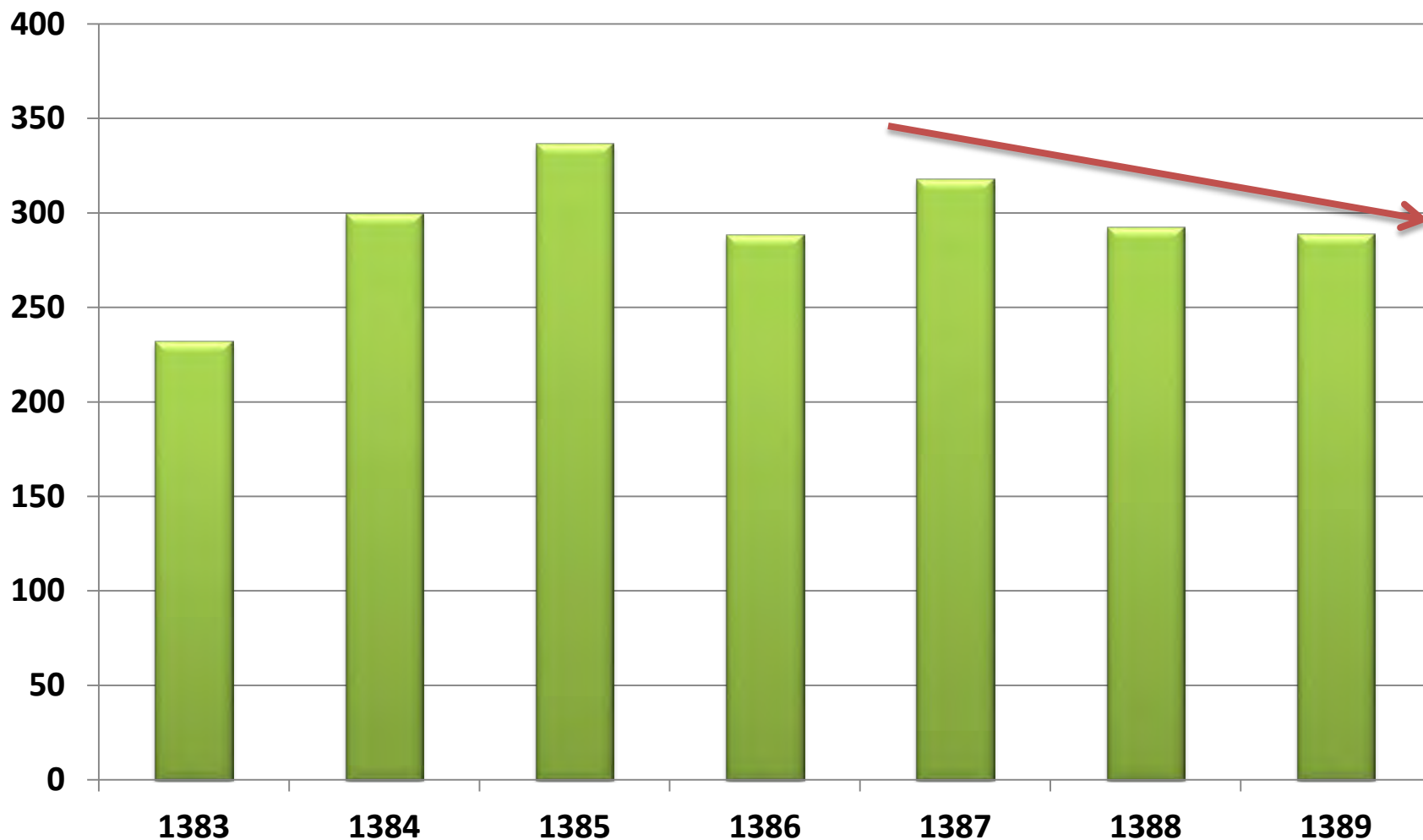
بازار کار و رفاه خانوار

- ثبات تعداد شاغلین طی سال های ۸۴ تا ۹۲
- کاهش نرخ مشارکت و افزایش نرخ بیکاری زنان و جوانان
- کاهش درآمد حقیقی خانوارها طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲

پرداخت‌های عمرانی دولت به قیمت ثابت سال ۱۳۸۳-هزار میلیارد ریال

پرداخت‌های جاری دولت به قیمت ثابت سال ۱۳۸۳-هزار میلیارد ریال

نتیجه تحولات اقتصادی نیمه دوم دهه ۸۰ بر وضعیت اقتصاد ایران

بازار انرژی

- کاهش تولید نفت و صادرات
- تثبیت قیمت انرژی و افزایش مصرف داخلی
- انحصار و دولتی بودن سمت عرضه بازار انرژی

بازار ارز

- تثبیت نرخ ارز و کاهش نرخ ارز حقیقی (افزایش واردات)

بازار مالی

- تثبیت نرخ سود
- افزایش بدهی بانک ها به بانک مرکزی
- افزایش مطالبات معوق و تسهیلات تکلیفی
- عمق اندک بازار سرمایه

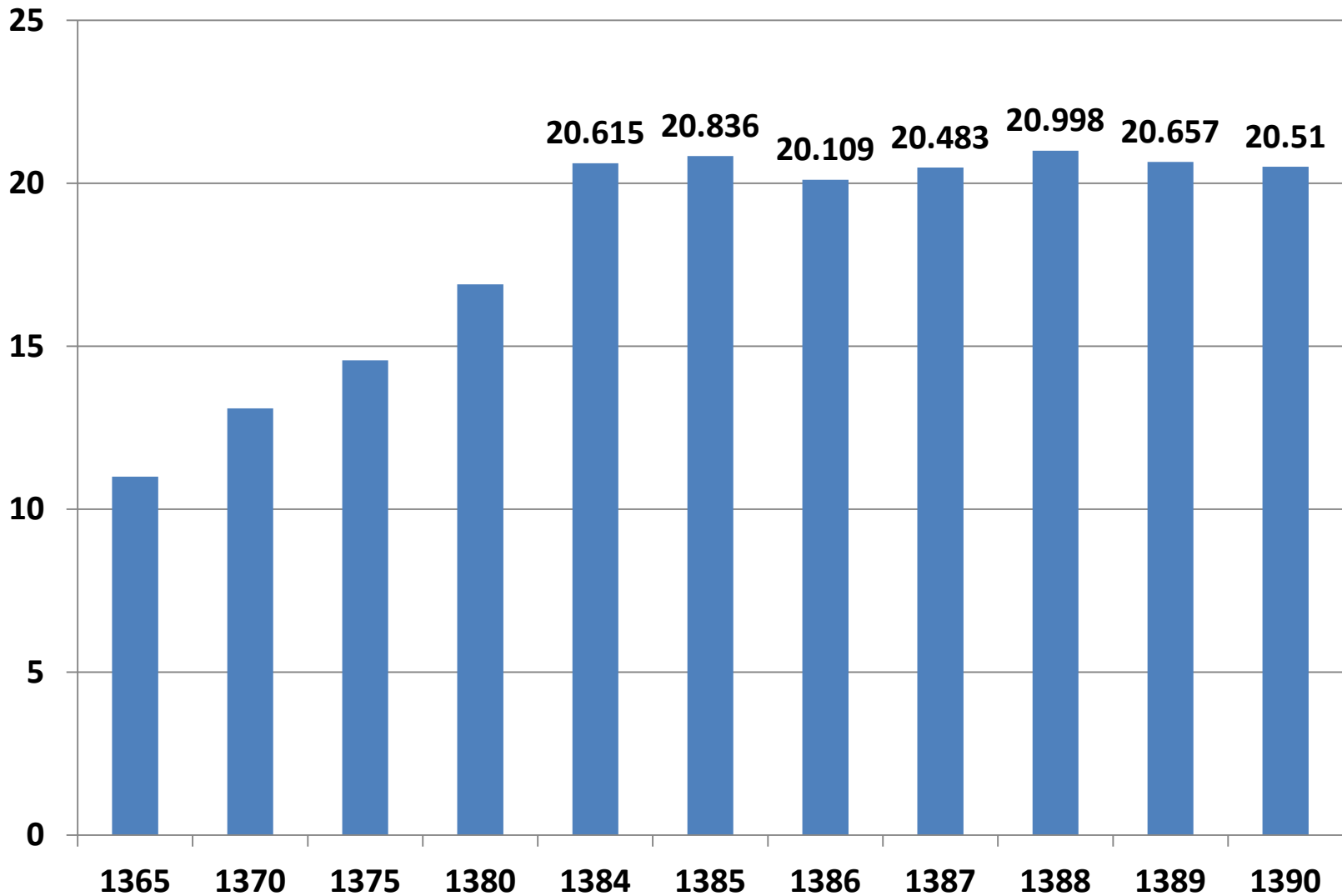
بودجه دولت

- وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی
- کاهش پرداخت های عمرانی و جاری دولت به قیمت ثابت

بازار کار و رفاه خانوار

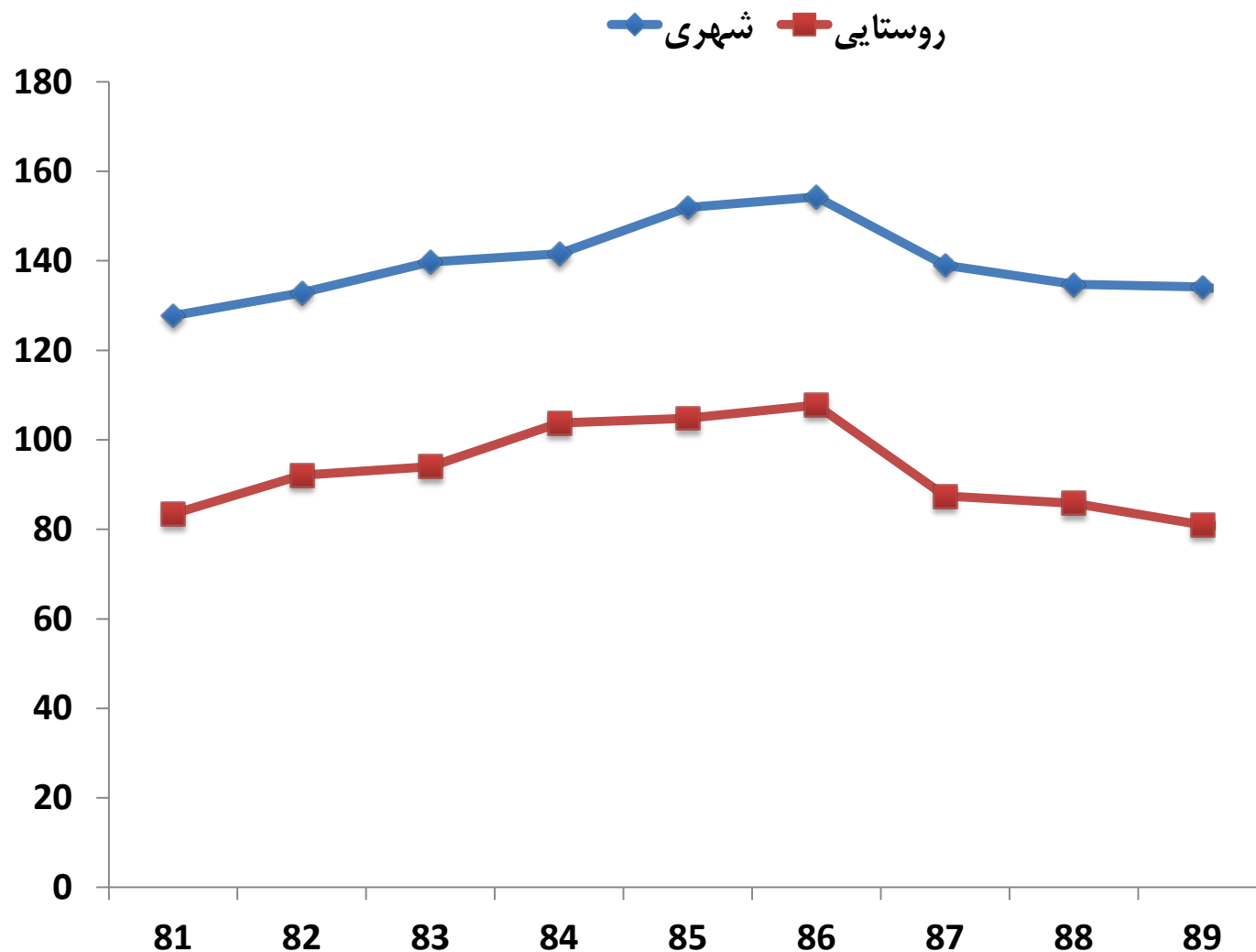
- ثبات تعداد شاغلین طی سال های ۸۴ تا ۹۲
- کاهش نرخ مشارکت و افزایش نرخ بیکاری زنان و جوانان
- کاهش درآمد حقیقی خانوارها طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲

تعداد شاغلین کل کشور (میلیون نفر)

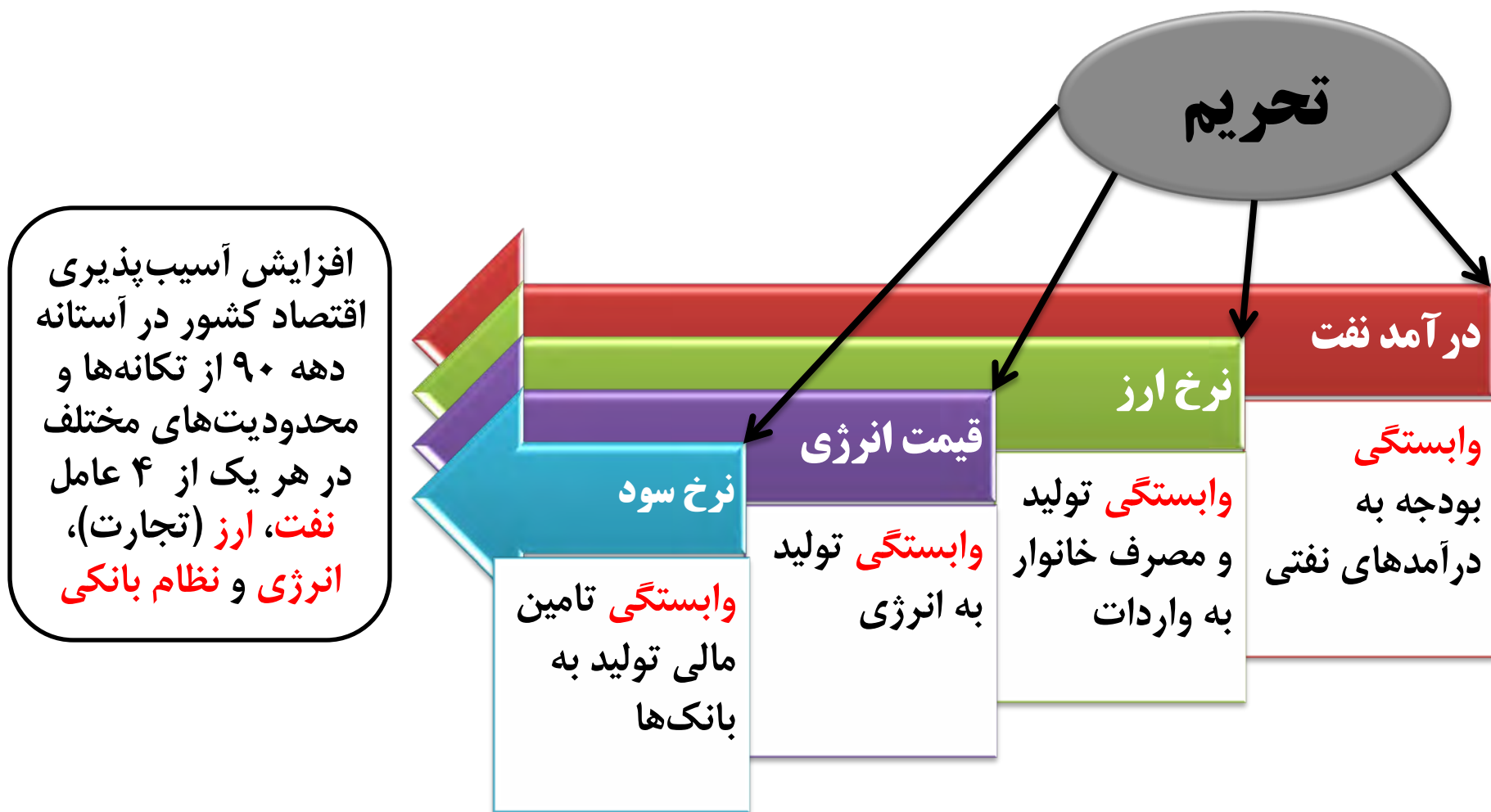

منبع: مرکز آمار ایران.

درآمد خانوار به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۰-میلیون ریال

نتیجه تحولات اقتصادی نیمه دوم دهه ۸۰ بر وضعیت اقتصاد ایران - جمع‌بندی

چارچوب بررسی وضعیت رکودی اخیر

- ضربه حاصل از کدام عامل یا بخش اقتصادی منقبض شدن تولید را سبب شده است؟

عامل ایجاد
رکود

- چه سازوکاری، انقباض حاصل از ضربه را به سایر بخش های اقتصاد سرایت داد؟

عوامل
انتشار

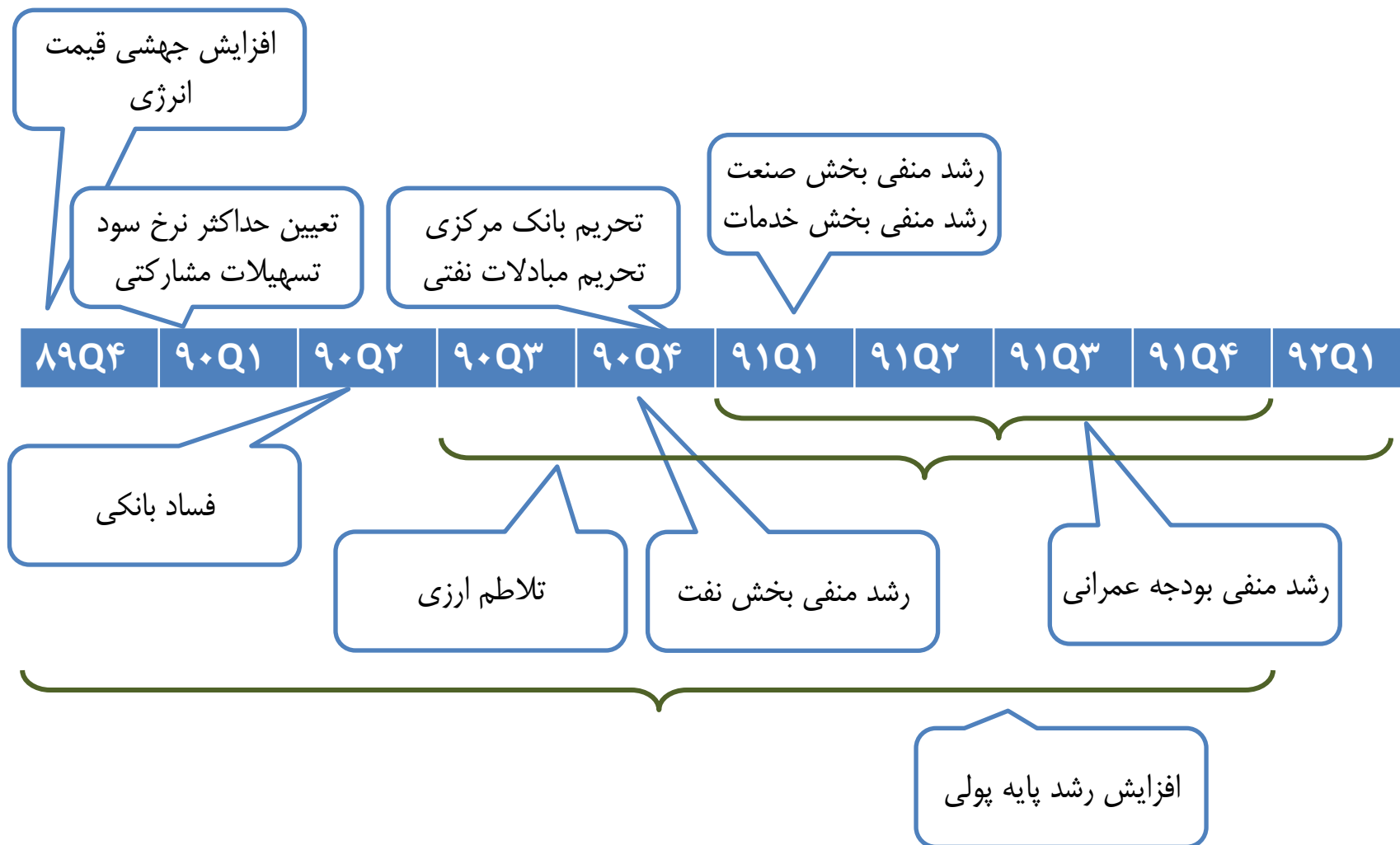
- چه محرک های جانبی یا عوامل تشدید کننده کاهش رشد اقتصادی قابل شناسایی هستند؟

عوامل زمینه
ای

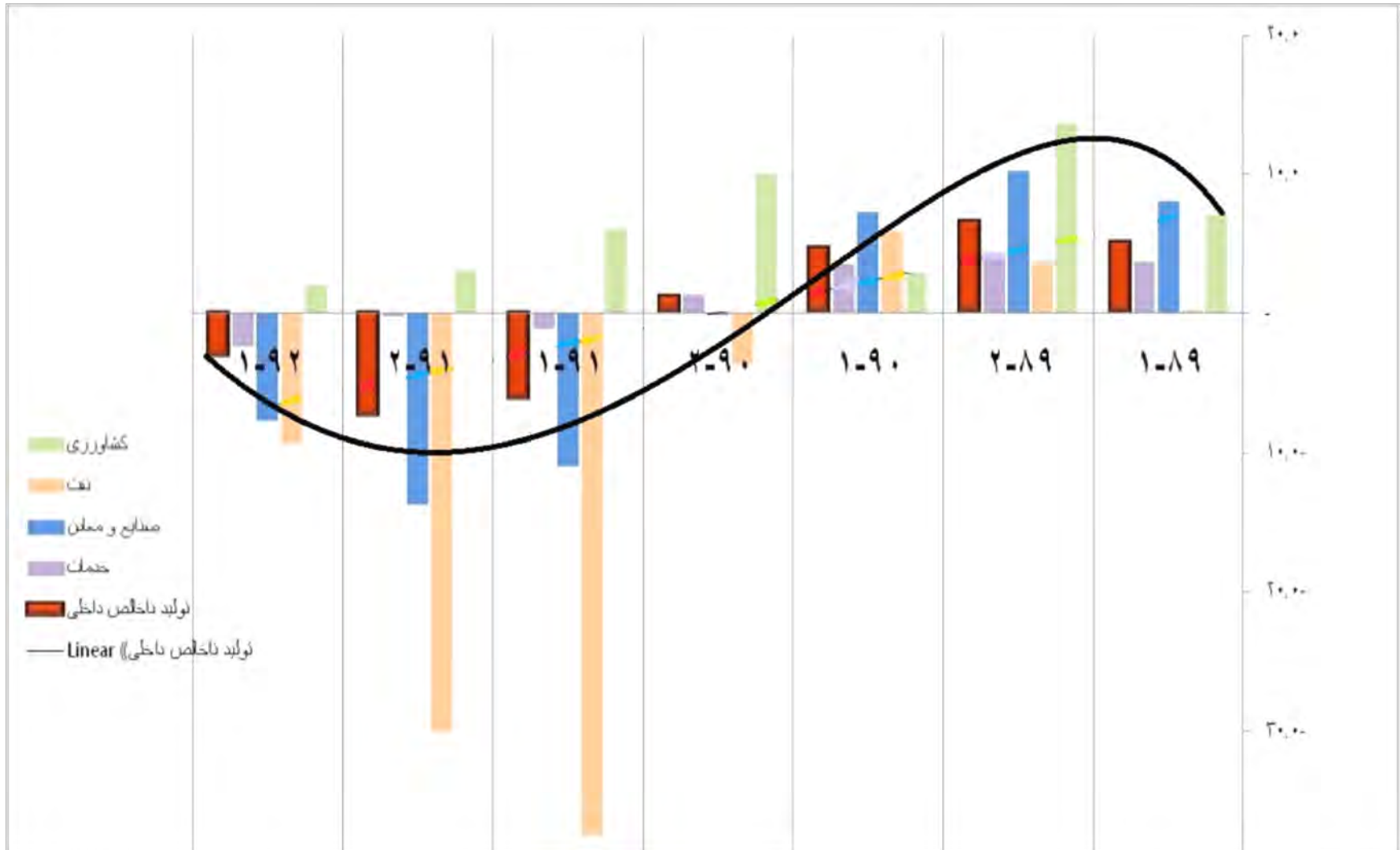
- چه شرایطی باعث عمق بیشتر رکود شد؟

شدت اثر

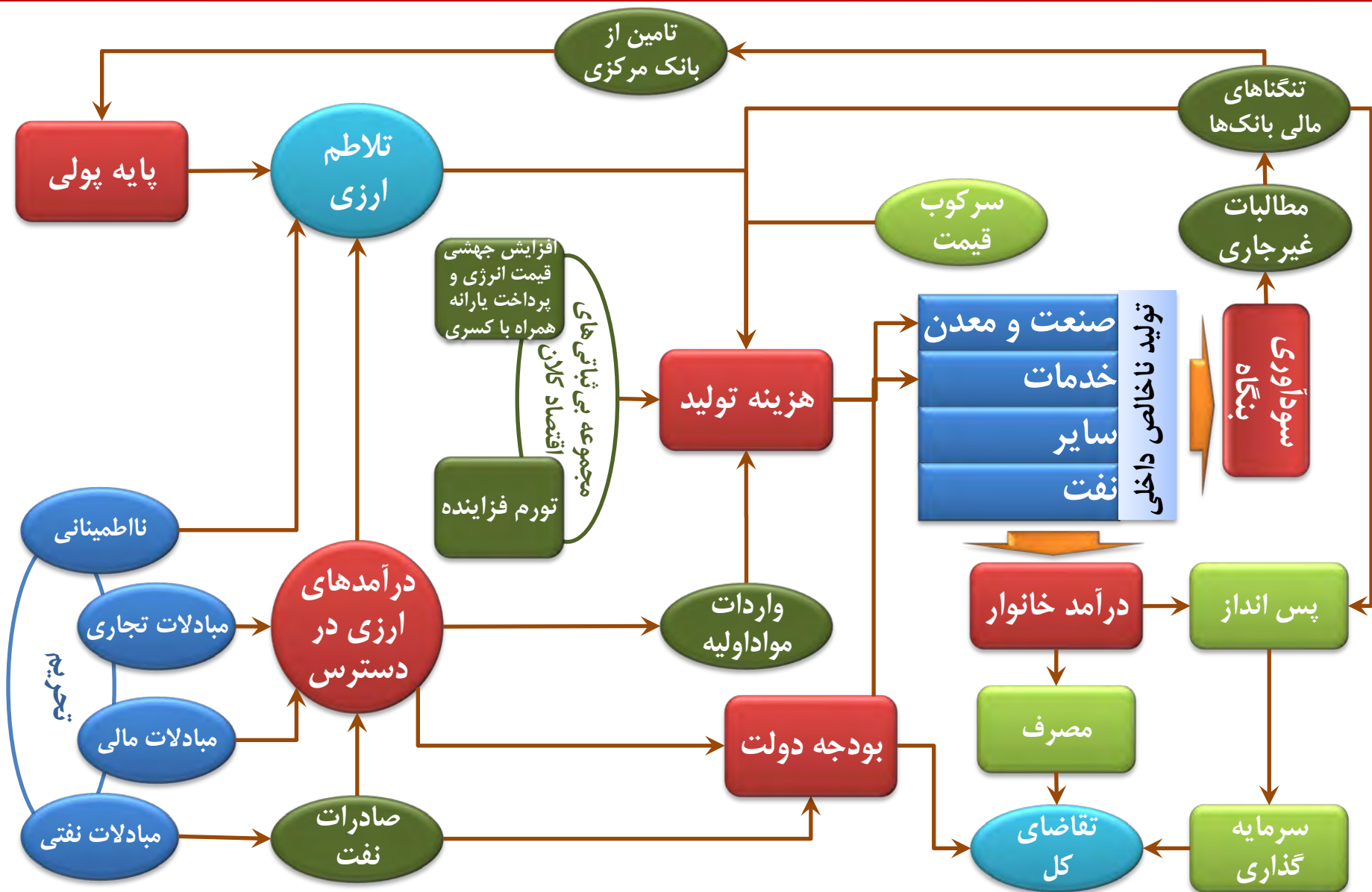
دوره دوم؛ مهم ترین رویدادهای موثر بر اقتصاد؛ ابتدای دهه ۹۰ تا نیمه اول سال ۱۳۹۲

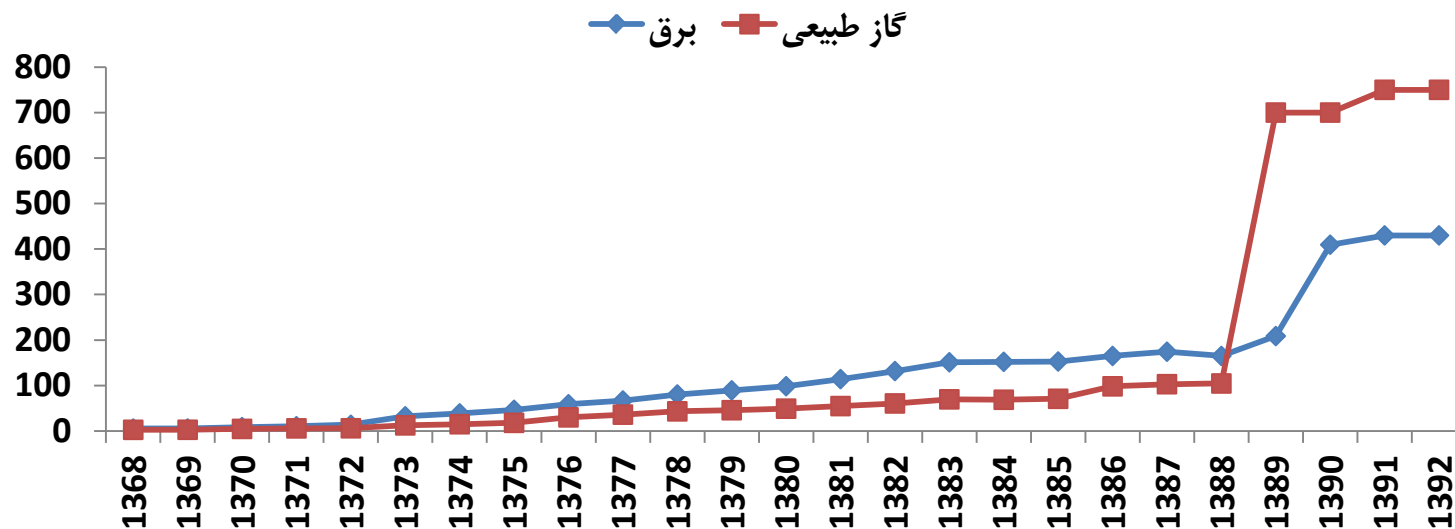
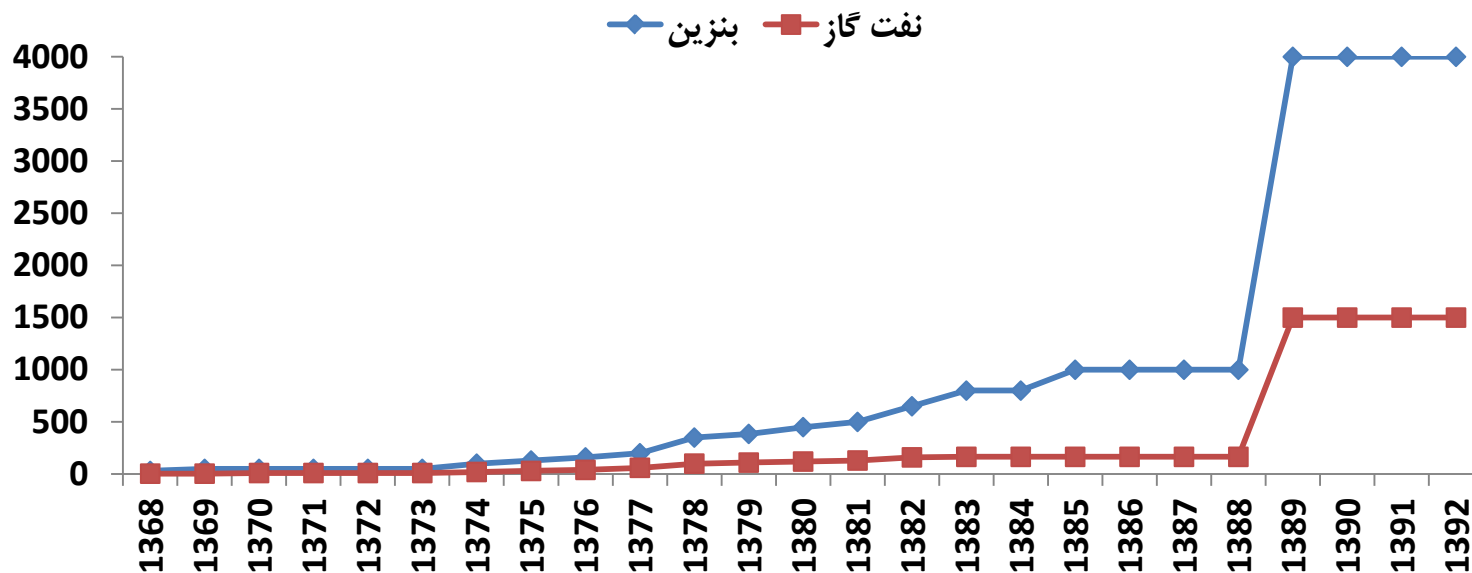
رشد تولید ناخالص داخلی و اجزای آن در دوره های شش ماهه

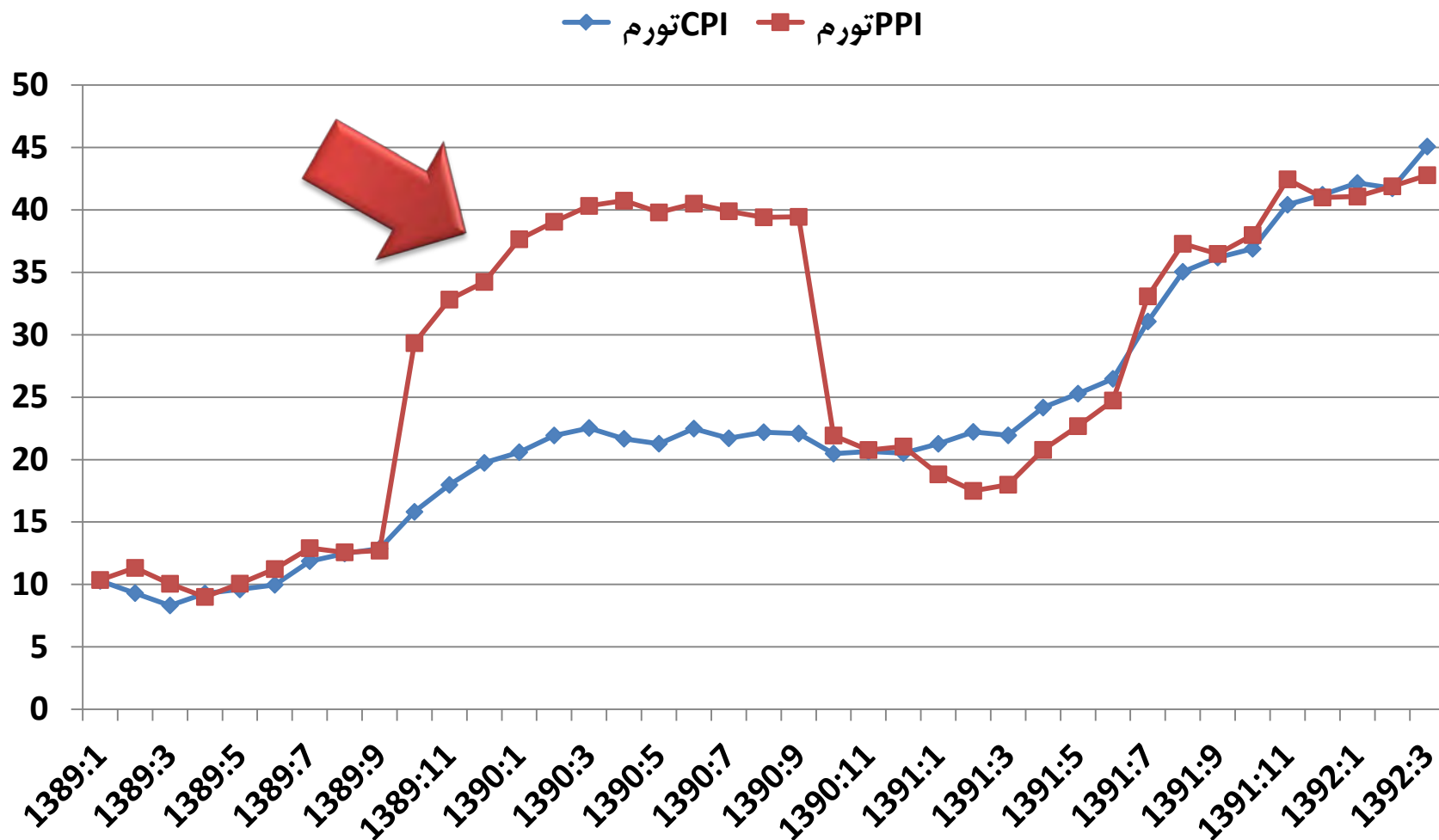
سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

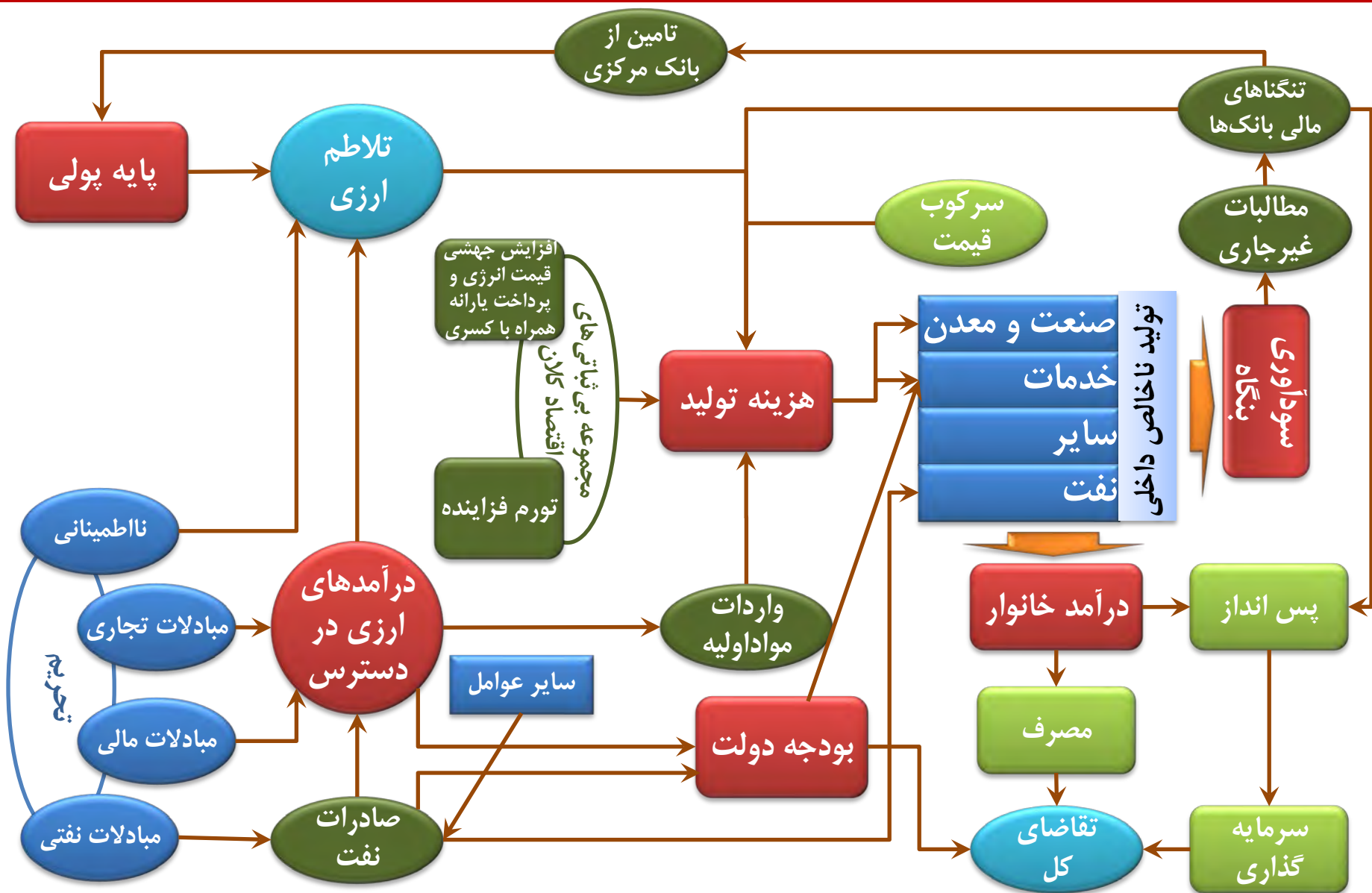
تغییر قیمت اسمی حامل‌های انرژی (ریال)

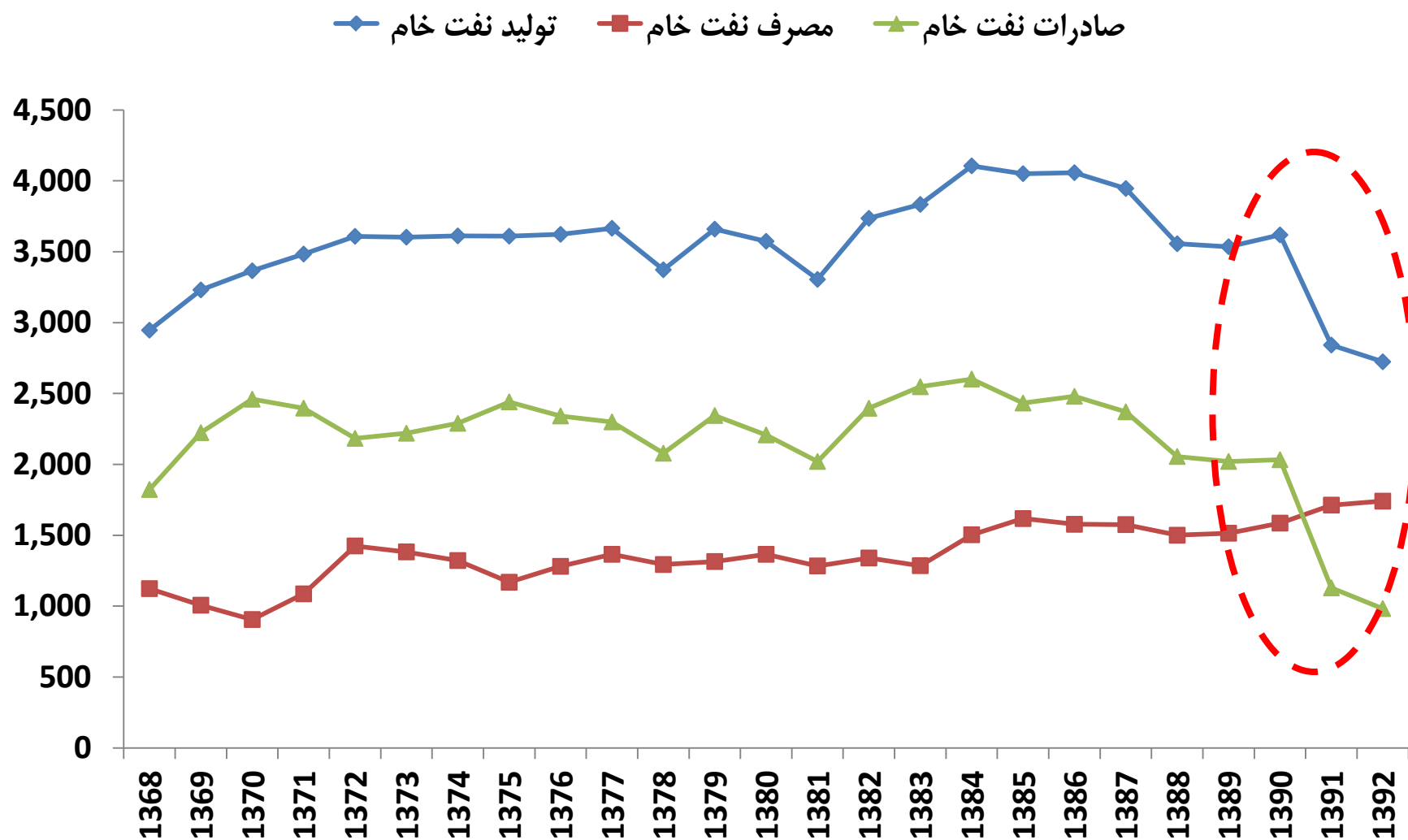
تغییرات شاخص قیمت تولید کننده (درصد)

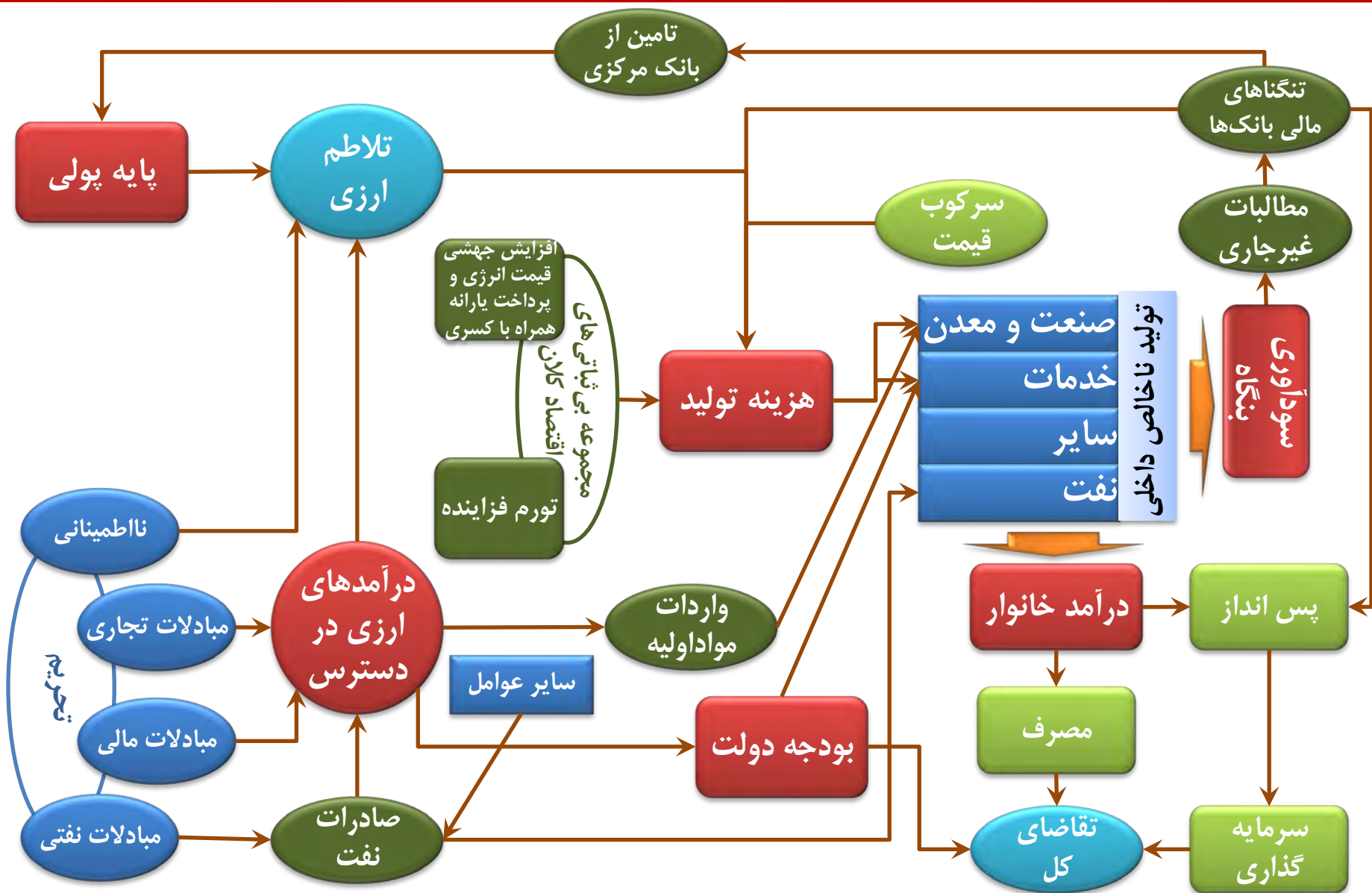
سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

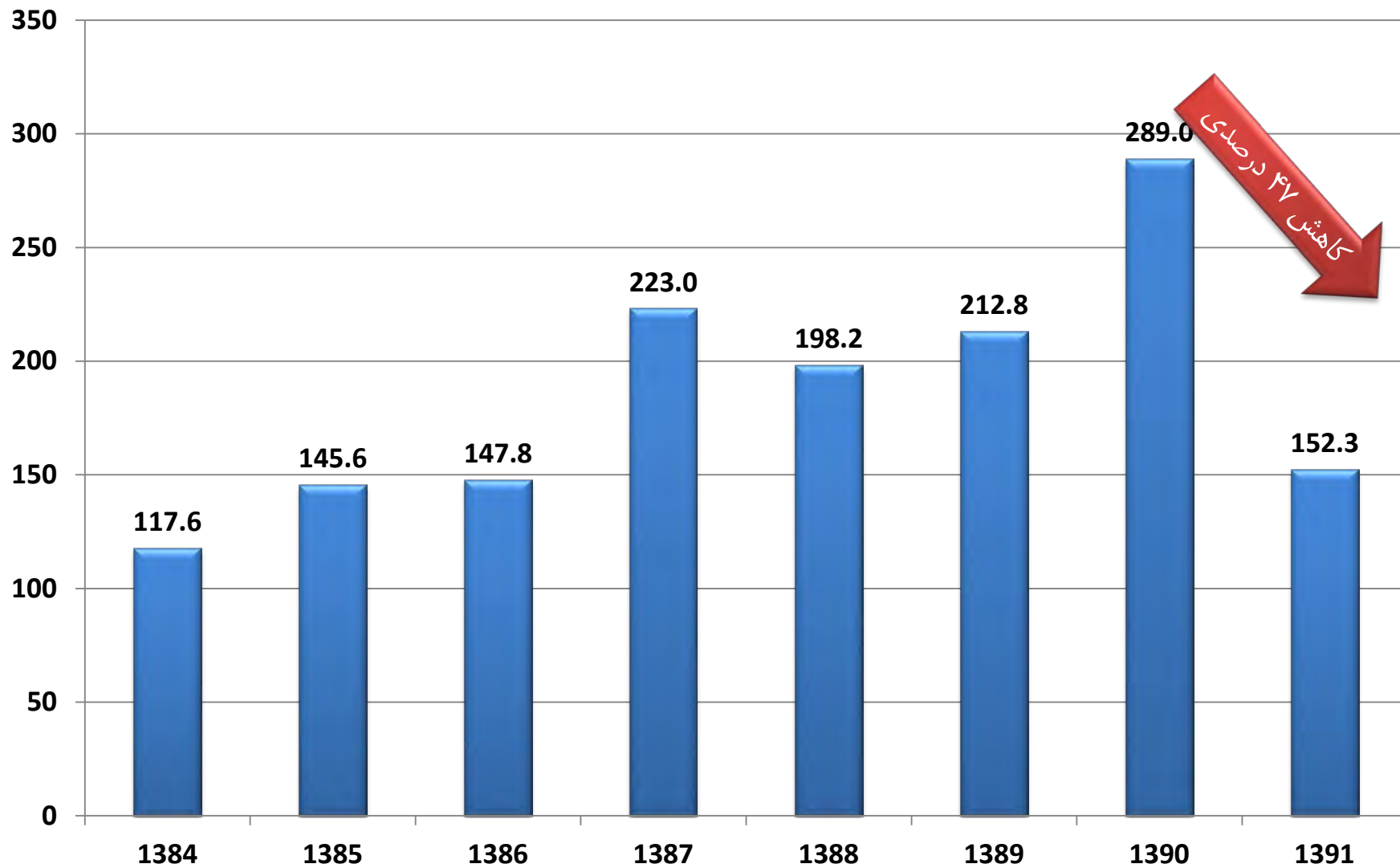
تولید، صادرات و مصرف نفت خام (هزار بشکه در روز)

سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

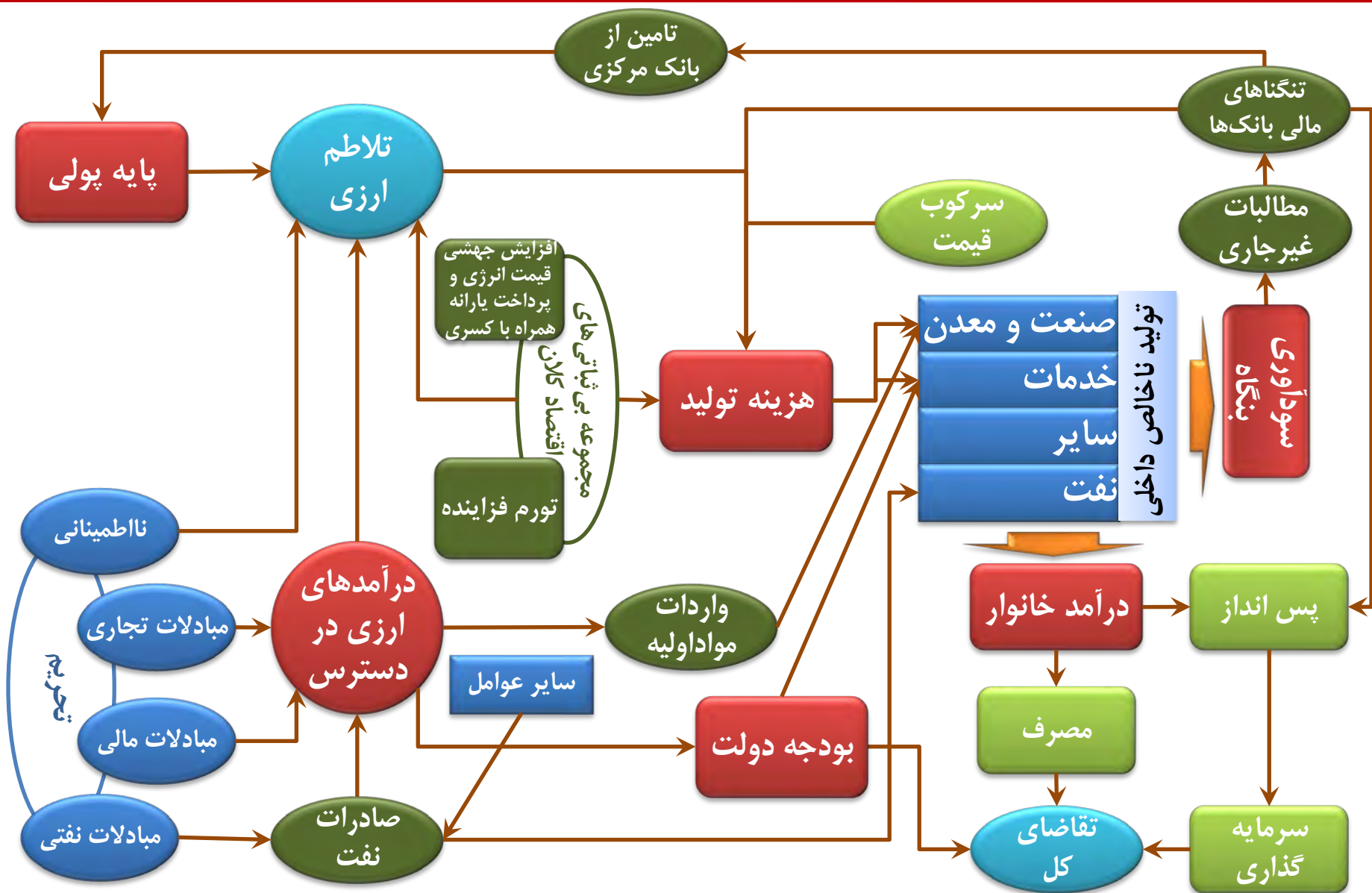

پرداخت‌های عمرانی دولت (هزار میلیارد ریال)

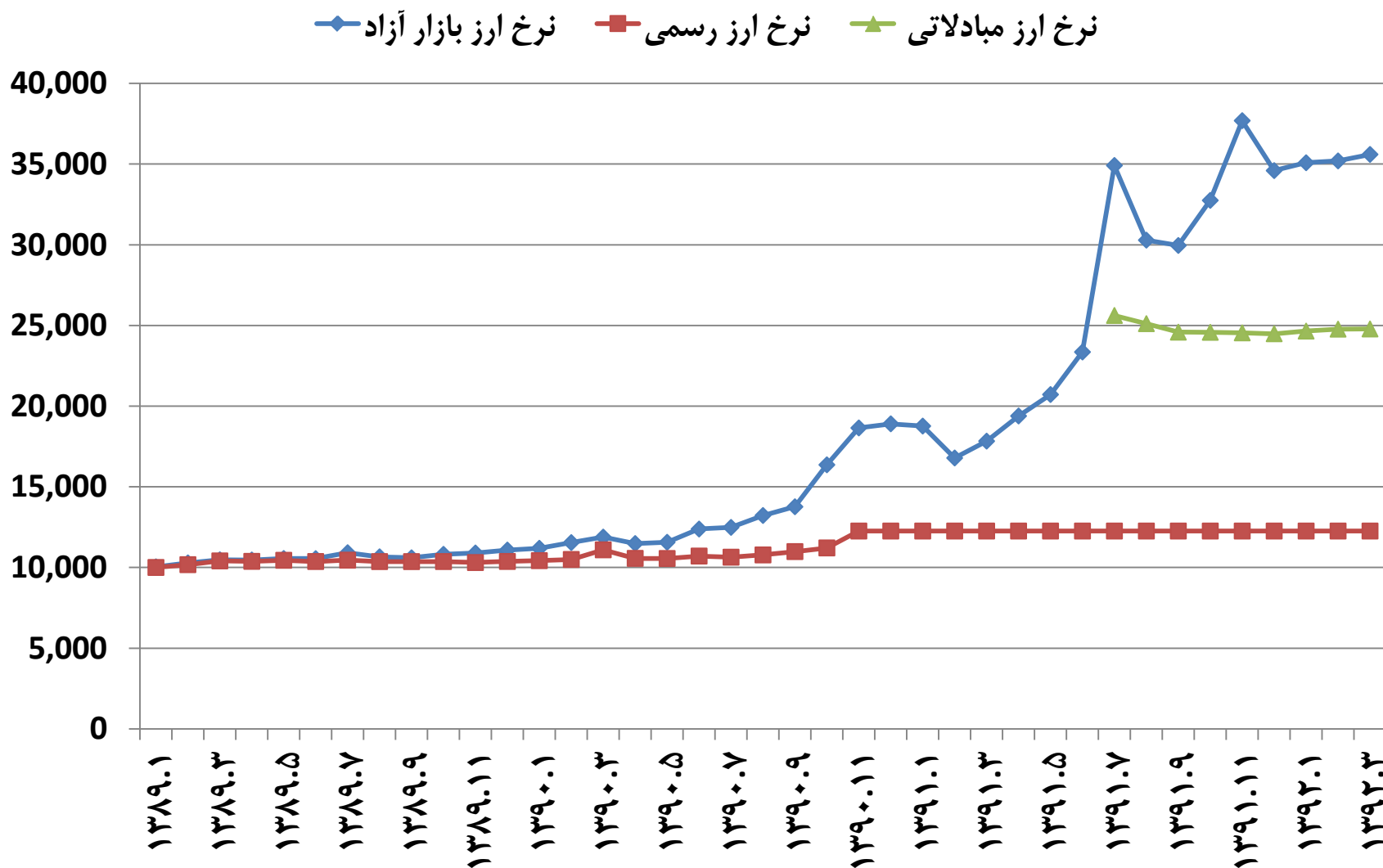

منبع: بانک مرکزی

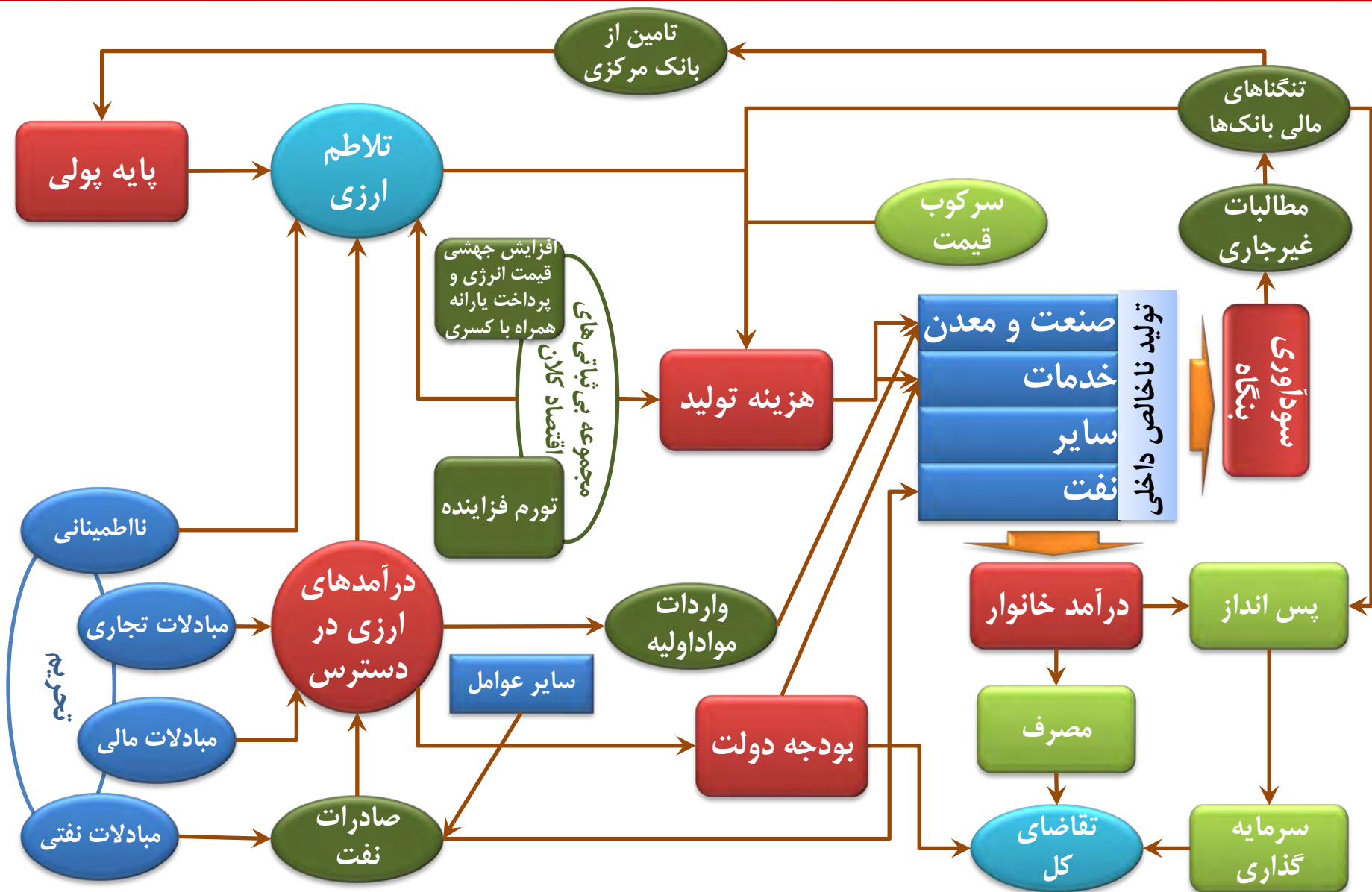
سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

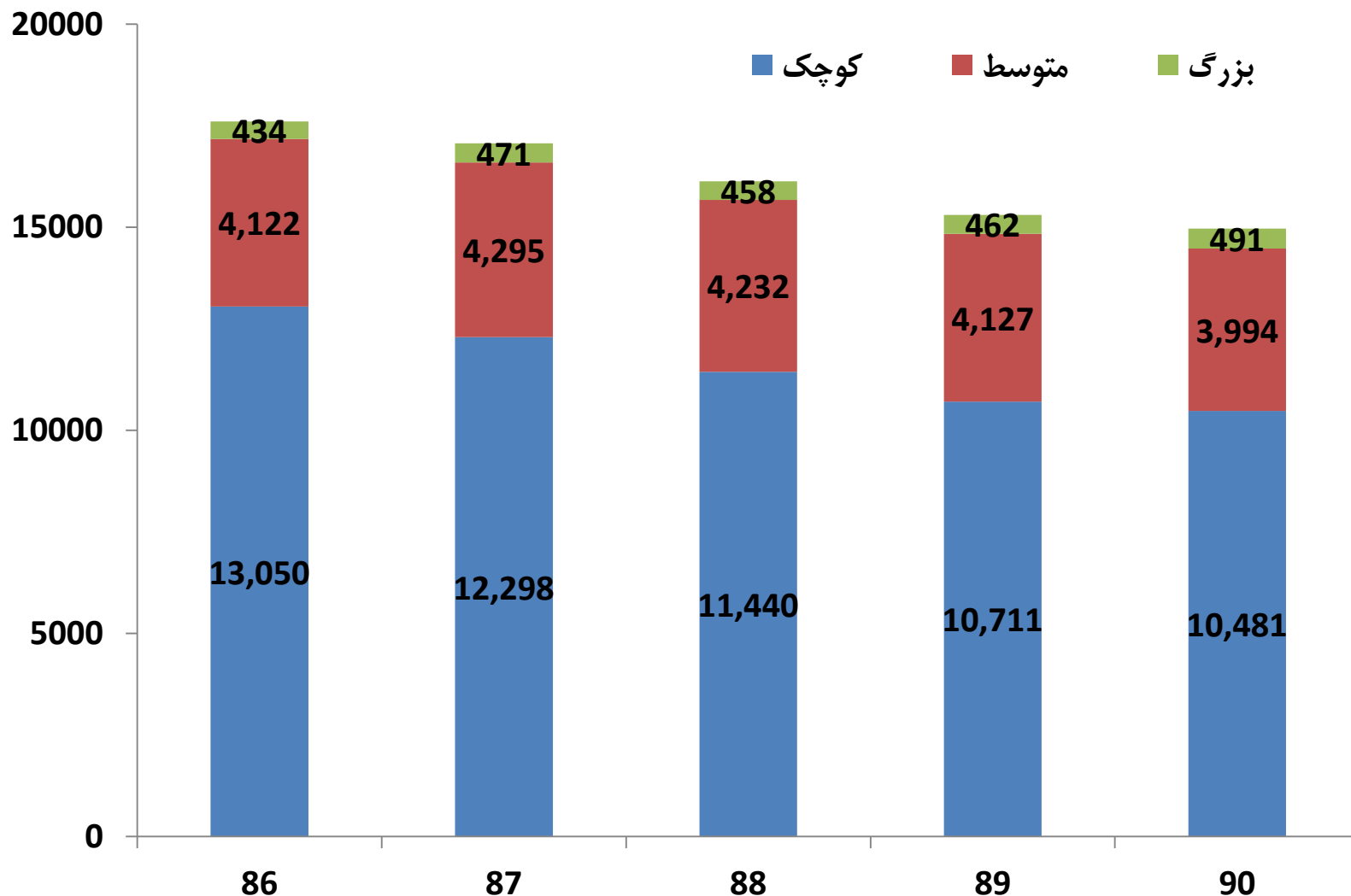
نرخ برابر دلار (ریال)

سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

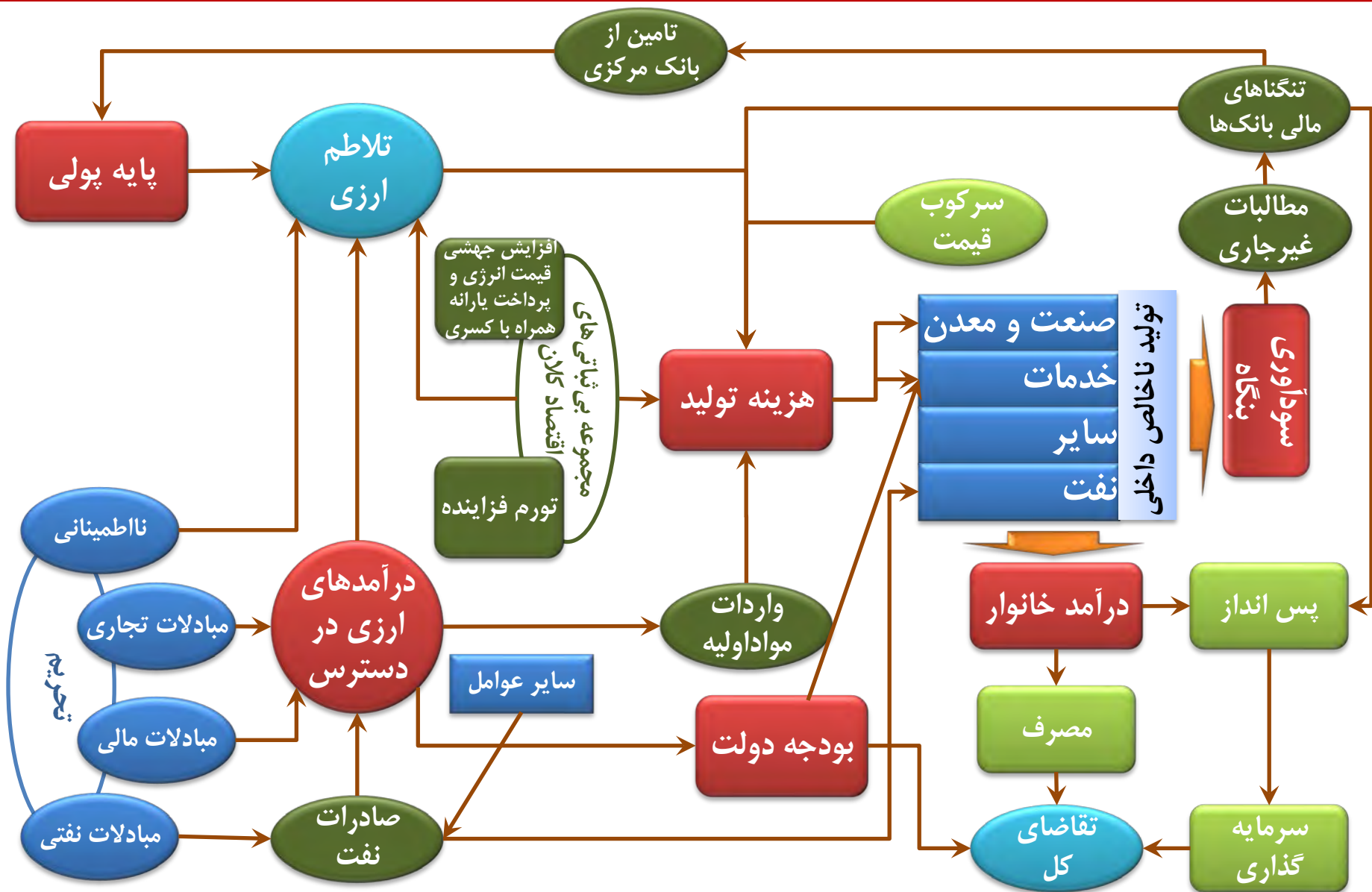

تعداد کارگاه‌های صنعتی کشور به تفکیک اندازه

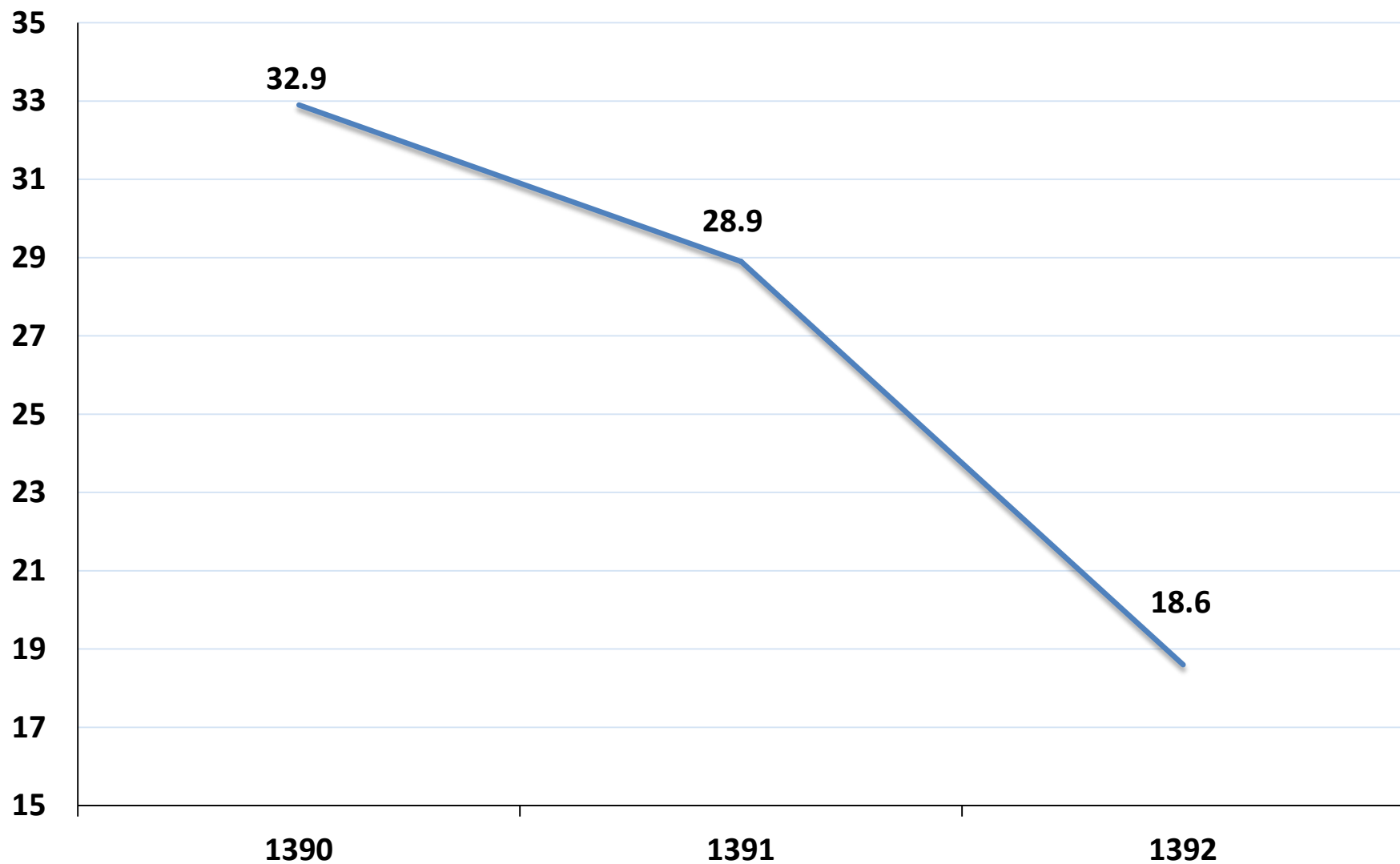

منبع: داده‌های کارگاه‌های صنعتی ۱۰ کارکن و بیشتر، مرکز آمار ایران.

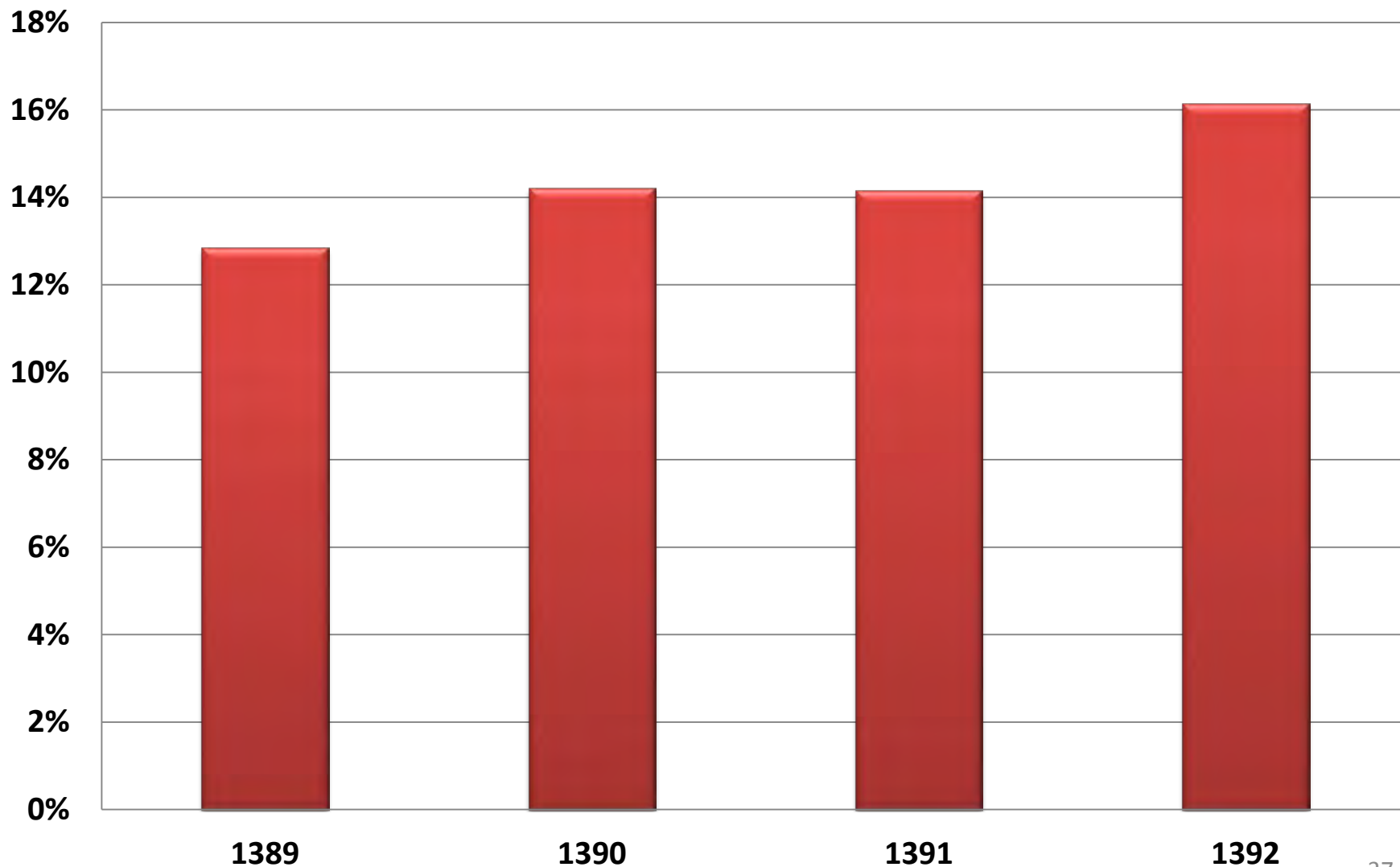
سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

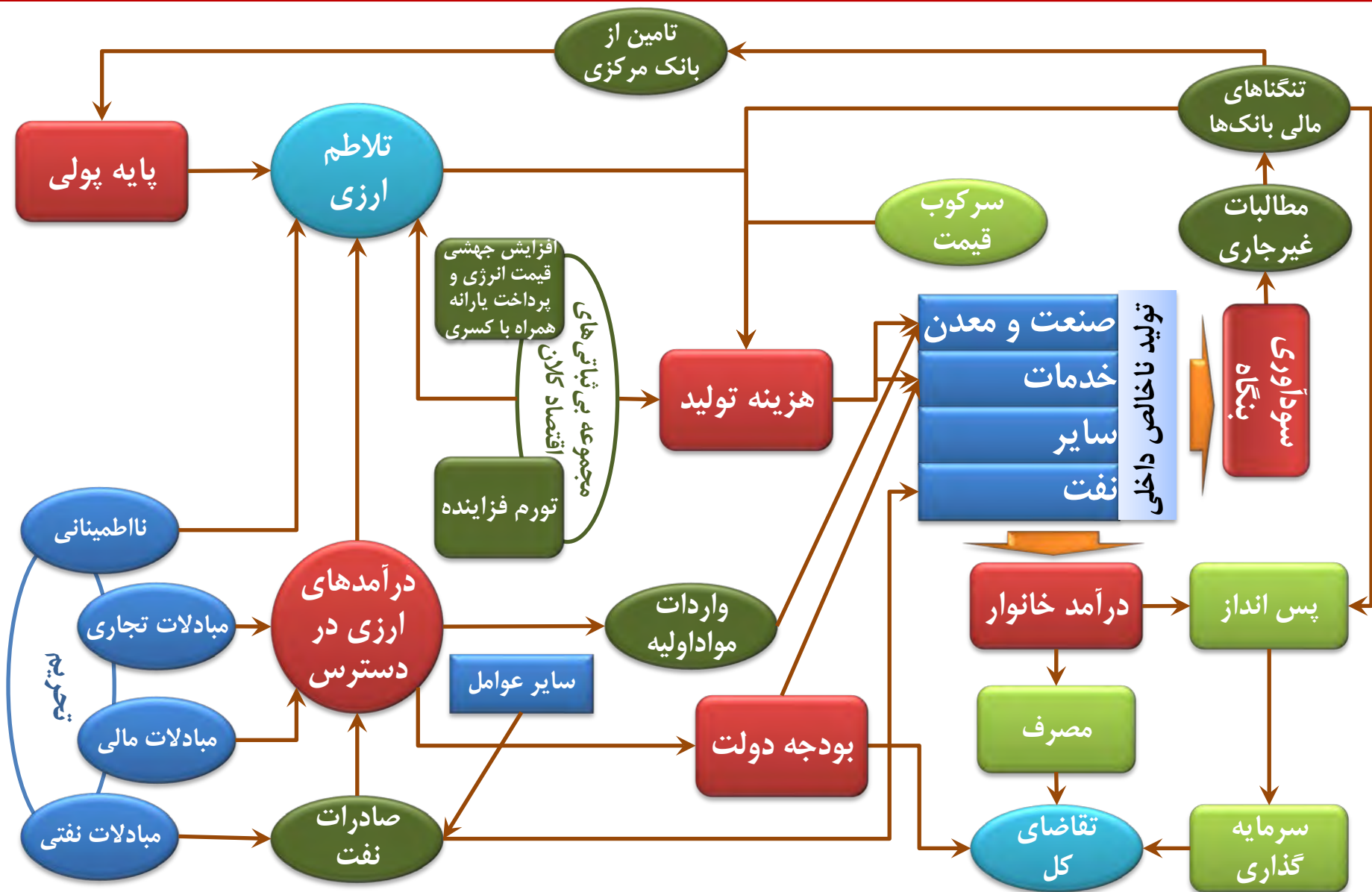
نسبت تسهیلات پرداختی بانک‌ها به GDP

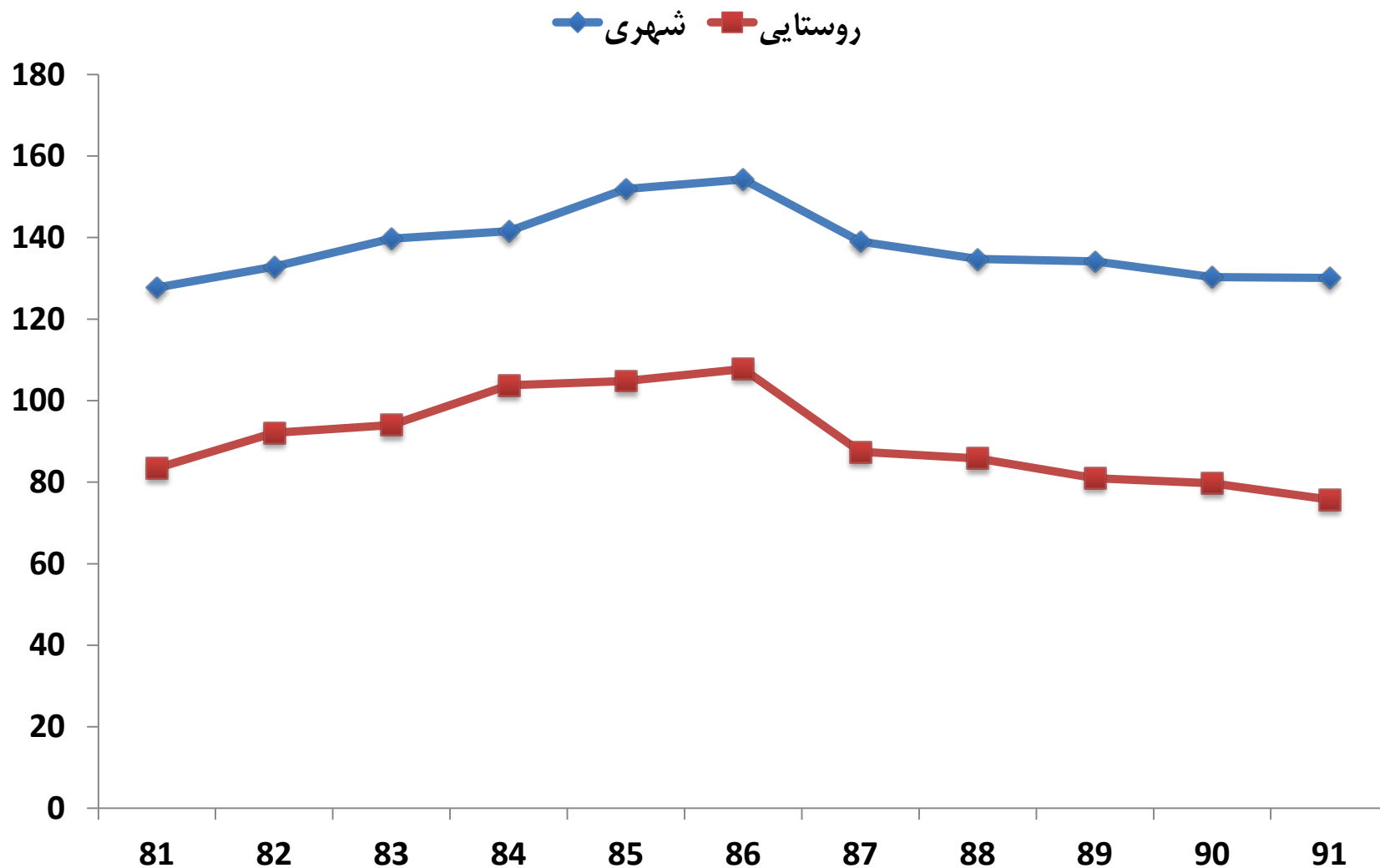
نسبت مطالبات معوق بانک‌ها به مانده تسهیلات (درصد)

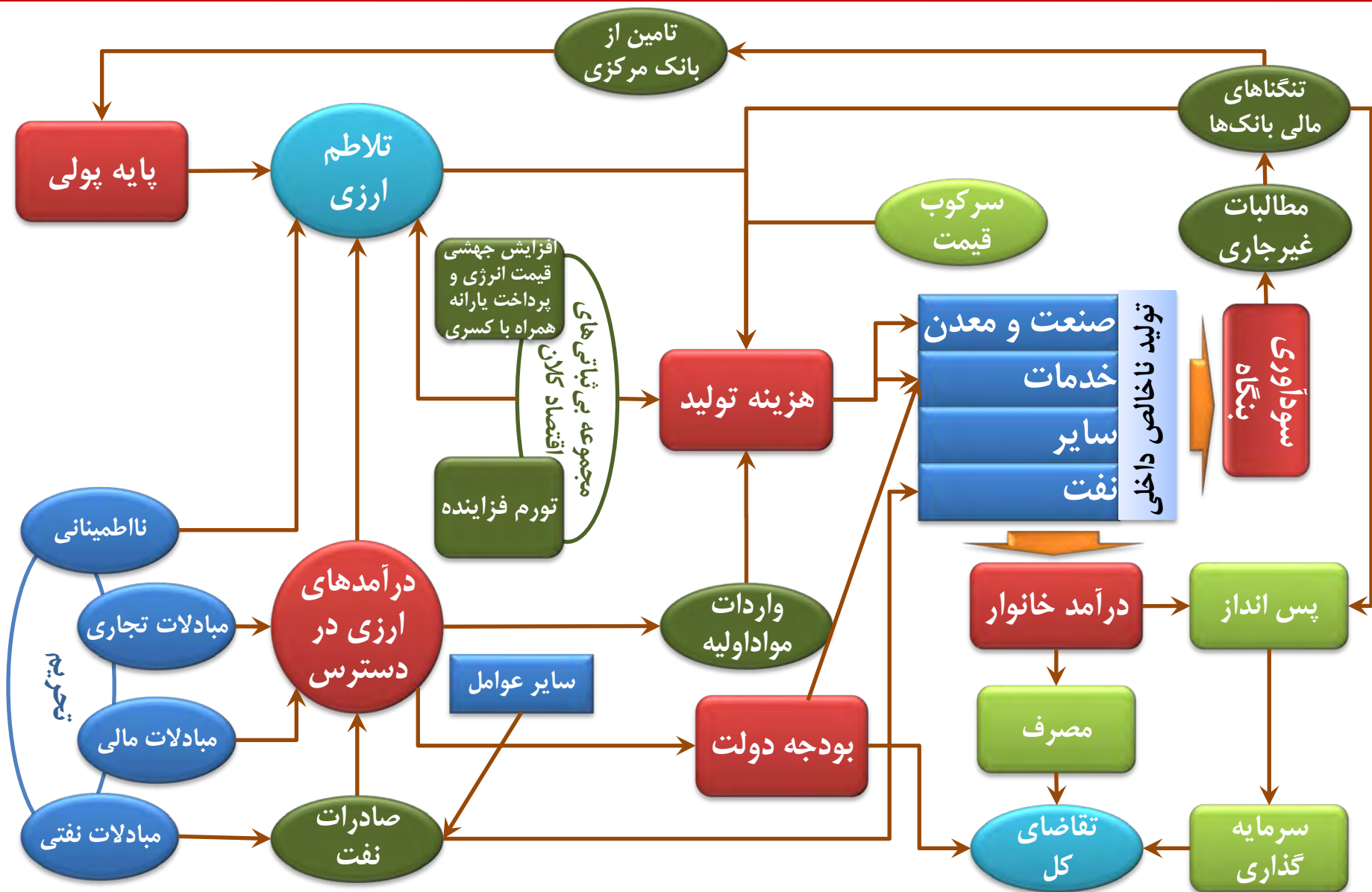
سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

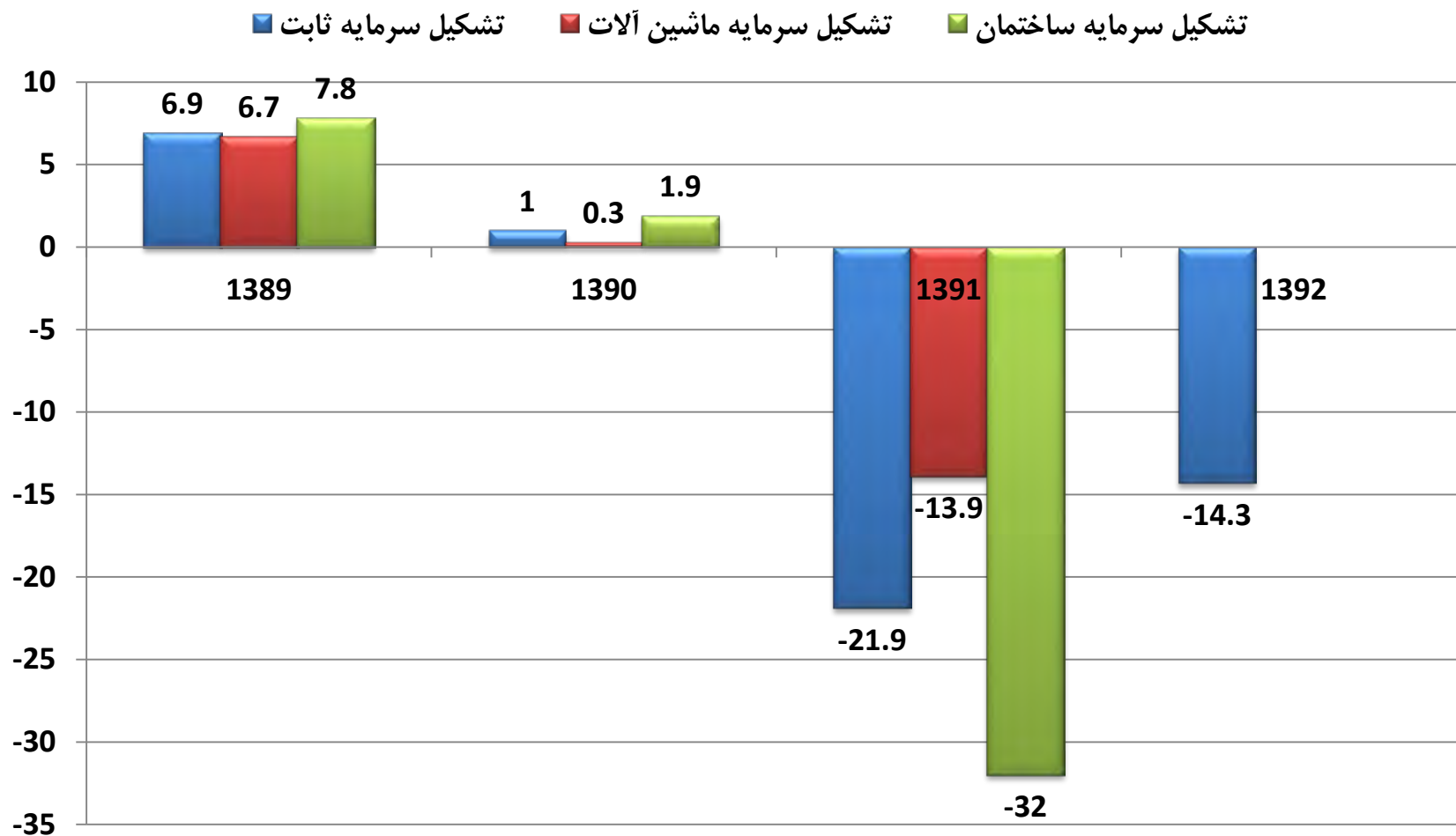
درآمد خانوار به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۰-میلیون ریال

سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

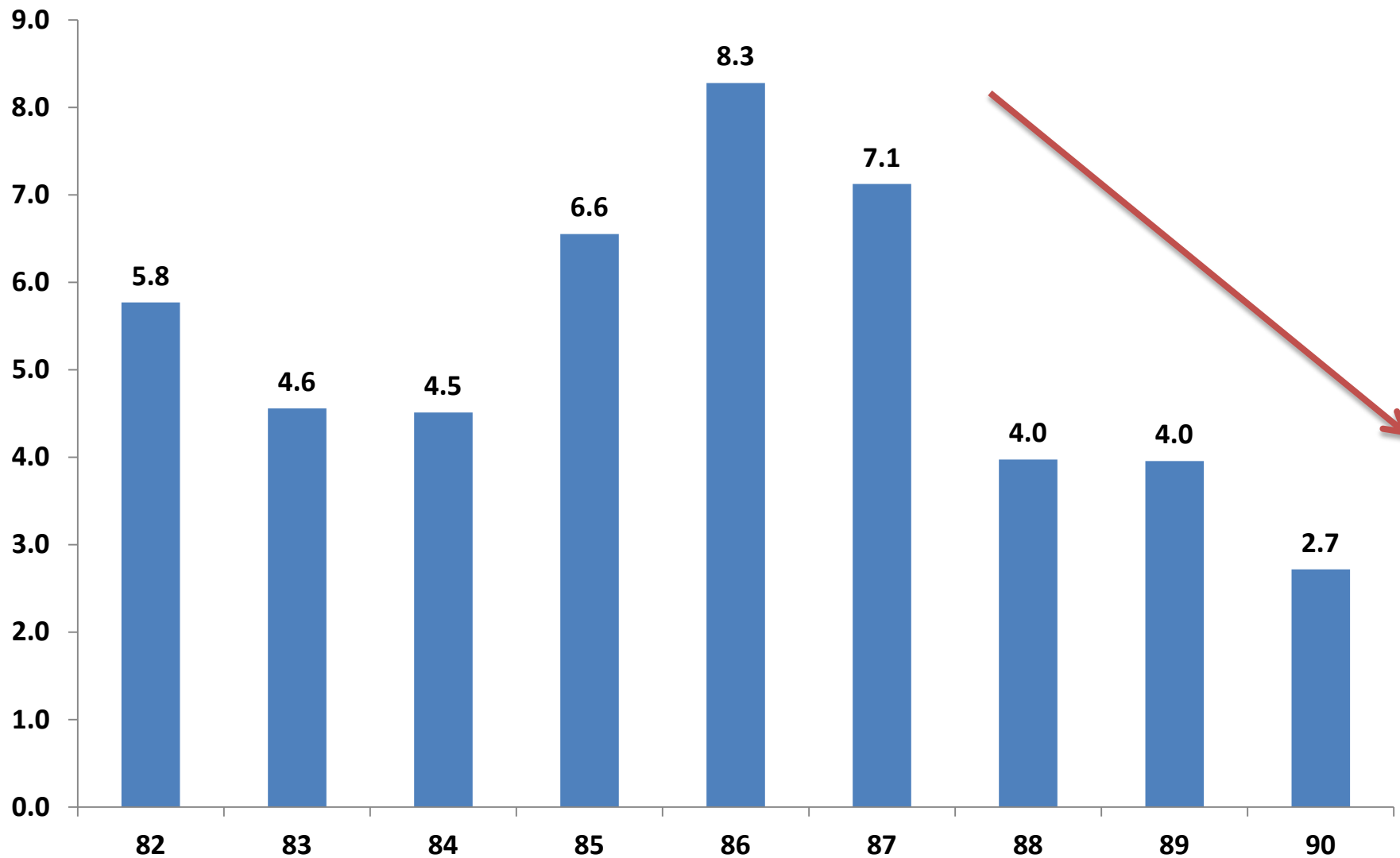

وضعیت سرمایه‌گذاری در سال‌های اخیر

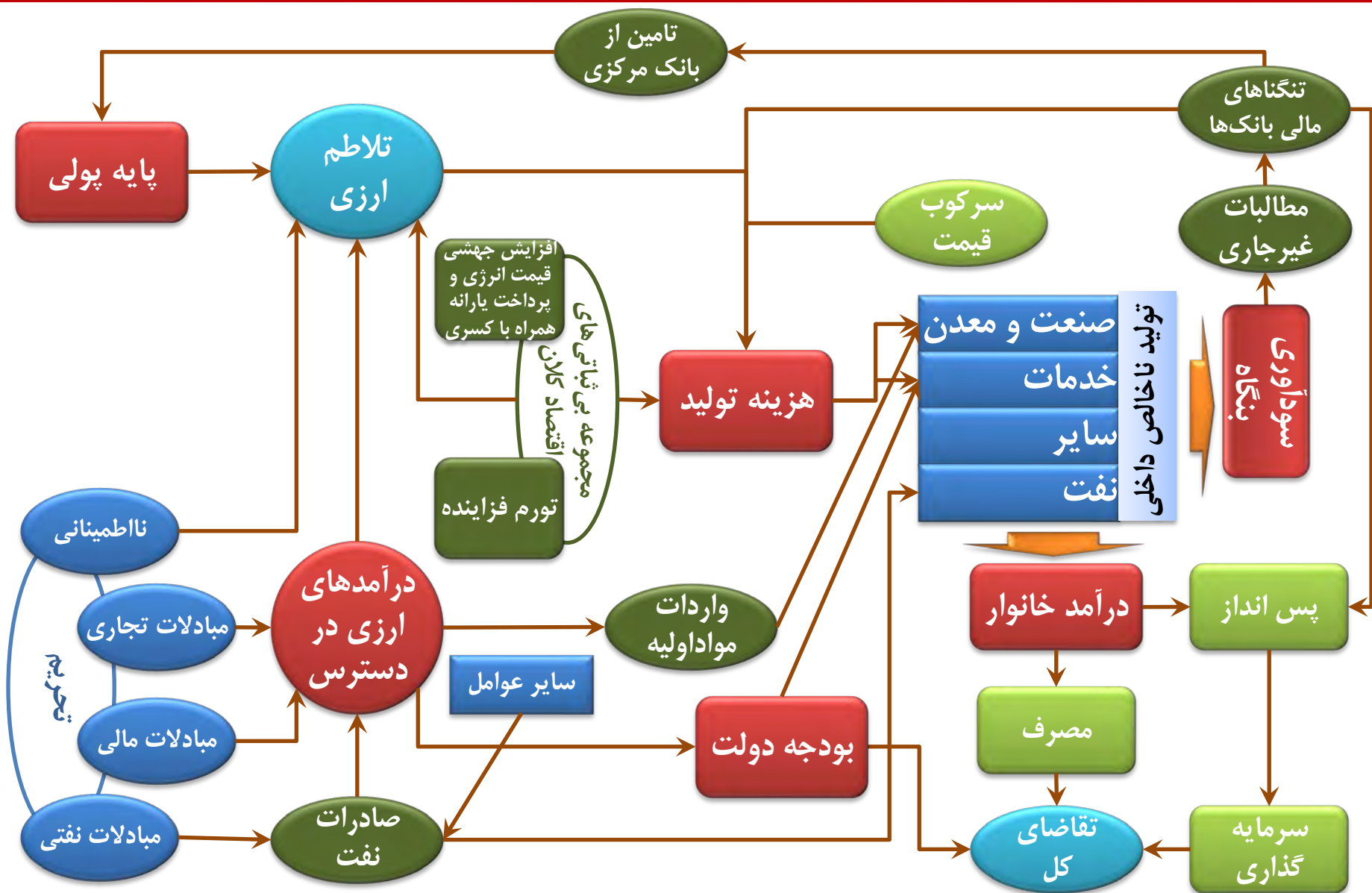

منبع: بانک مرکزی

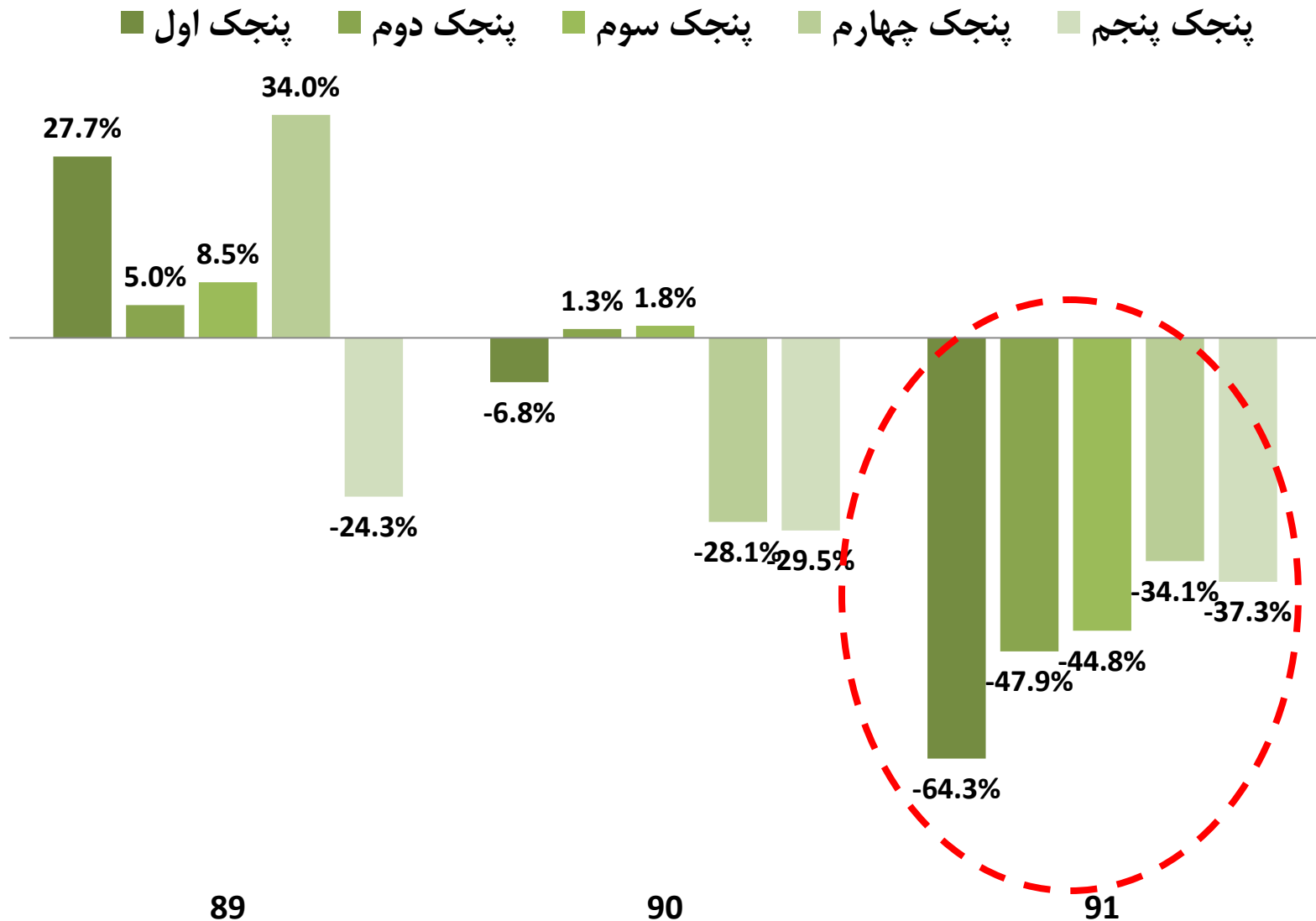
سهم هزینه تحصیل اموال سرمایه ای از کل هزینه های صنعت (جاری و سرمایه گذاری) – درصد

سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

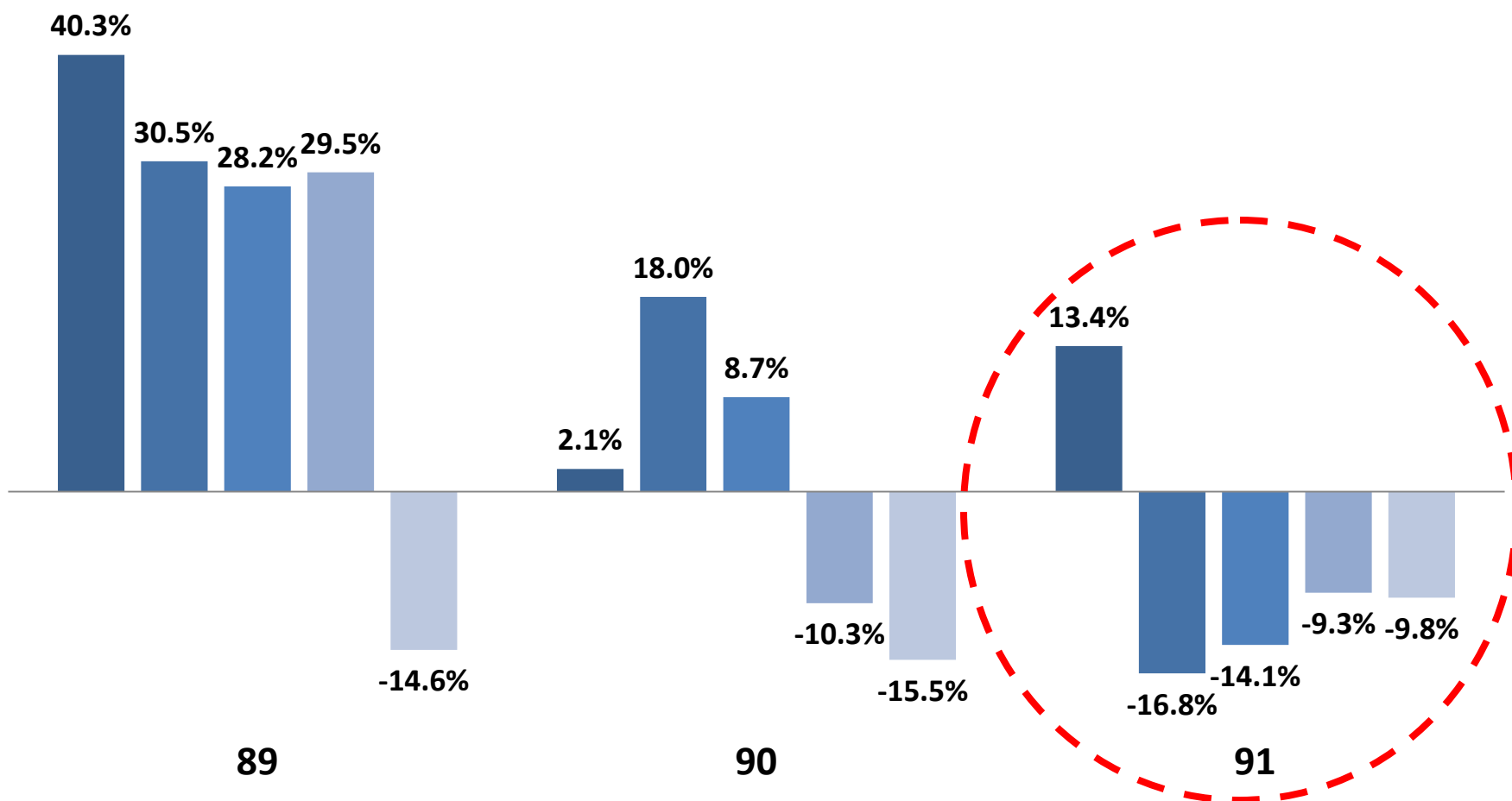

نرخ رشد هزینه واقعی کالای بادوام تعدیل شده با شاخص کالای بادوام بانک مرکزی

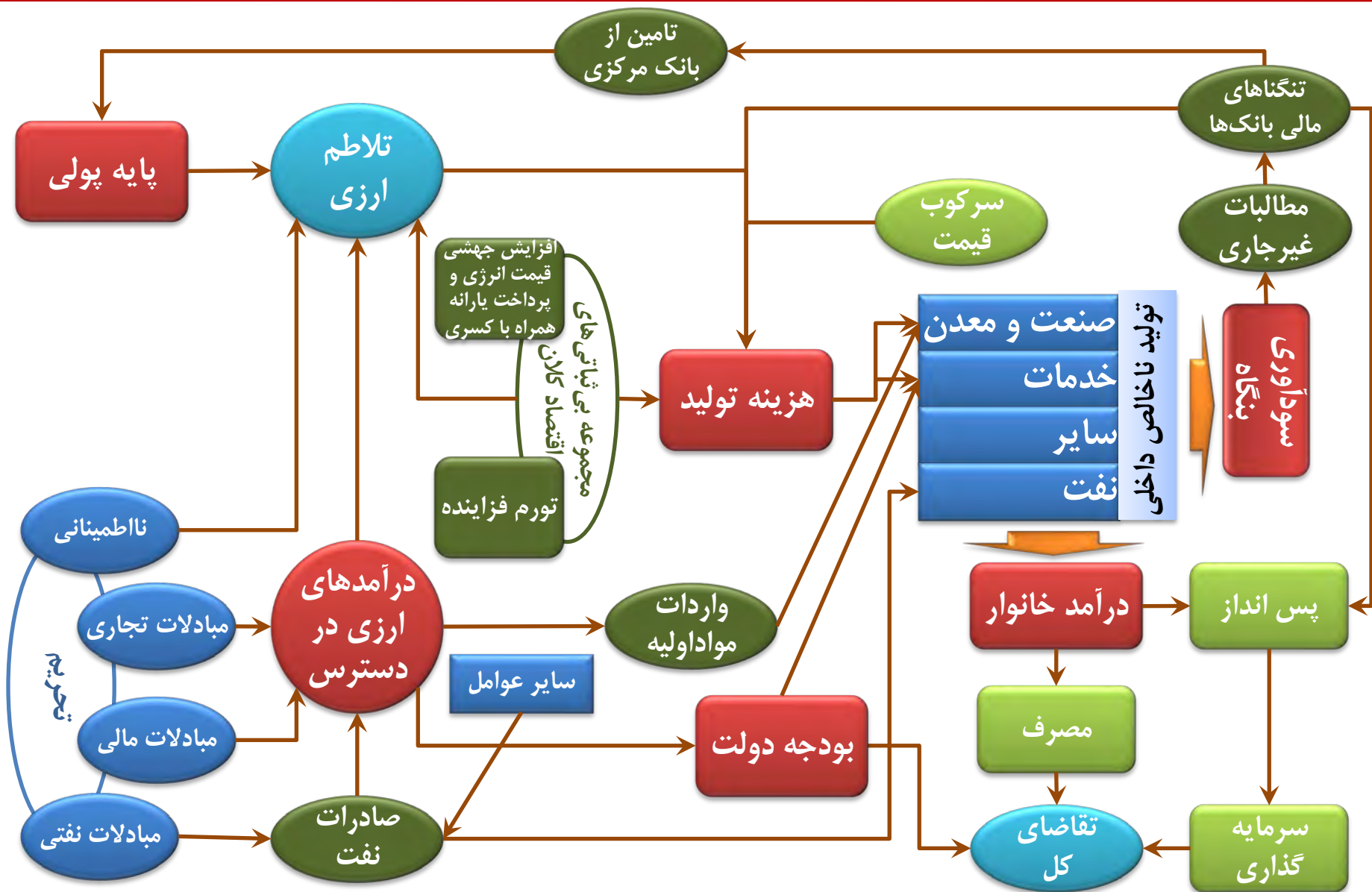

نرخ رشد هزینه واقعی کم دوام تعدیل شده با شاخص بانک مرکزی

پنجک پنجم پنجک چهارم پنجک سوم پنجک دوم پنجک اول

سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

چارچوب بررسی وضعیت رکودی اخیر

- ضربه حاصل از کدام عامل یا بخش اقتصادی منقبض شدن تولید را سبب شده است؟

عامل ایجاد
رکود

- چه سازوکاری، انقباض حاصل از ضربه را به سایر بخش های اقتصاد سرایت داد؟

عوامل
انتشار

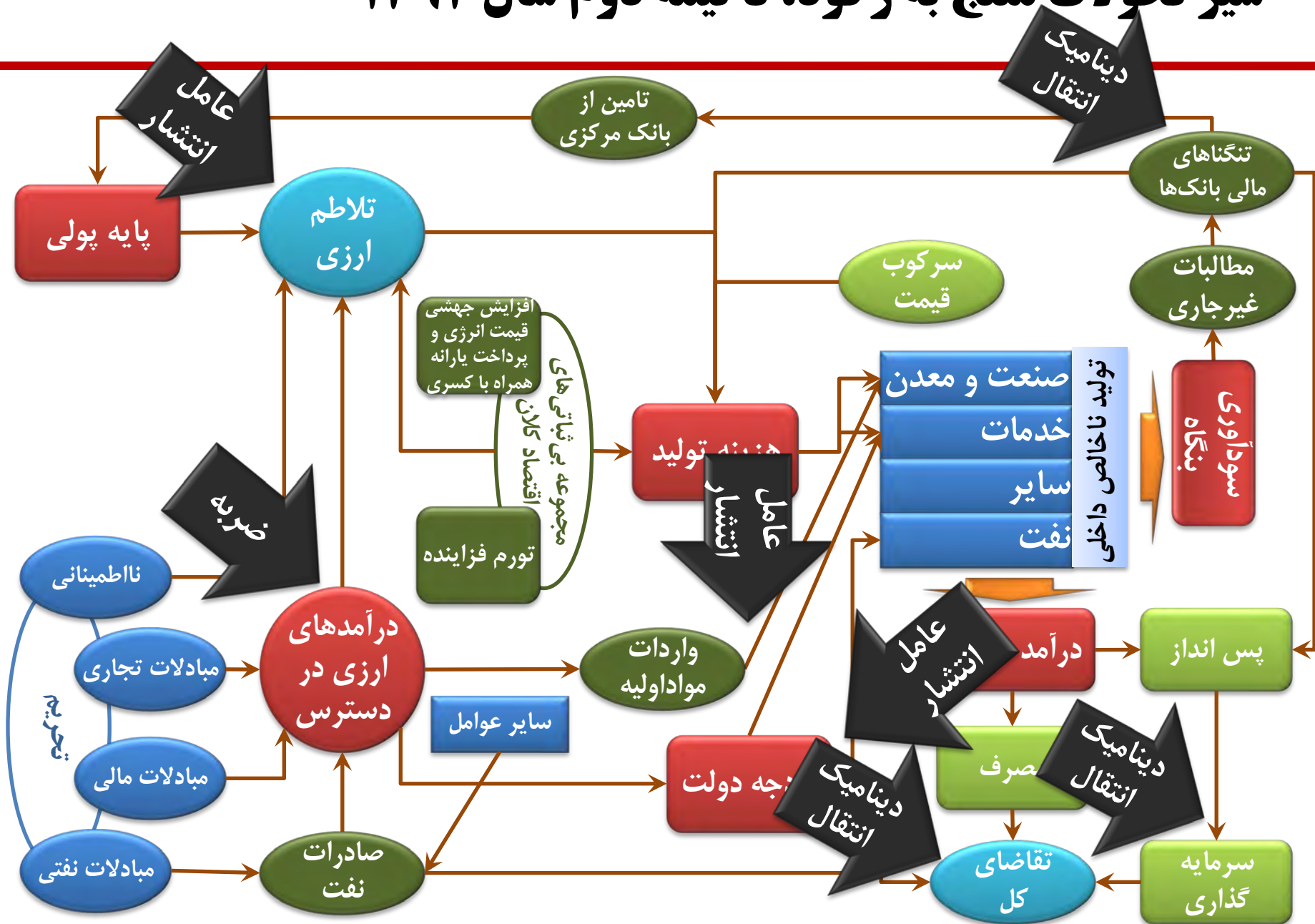
- چه محرک های جانبی یا عوامل تشدید کننده کاهش رشد اقتصادی قابل شناسایی هستند؟

عوامل زمینه
ای

- چه شرایطی باعث عمق بیشتر رکود شد؟

شدت اثر

سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲

سیر تحولات منتج به رکود؛ تا نیمه دوم سال ۱۳۹۲ – جمع‌بندی

عامل ایجاد رکود

- تحریم
- کاهش ارزش افزوده بخش نفت

عوامل انتشار

- عرضه: تلاطم ارزی و عدم قطعیت در مورد آینده
- عرضه: محدودیت واردات و تنگنایهای نسبی مالی در بانک‌ها
- تقاضا: کاهش بودجه دولت و تقاضای خانوار

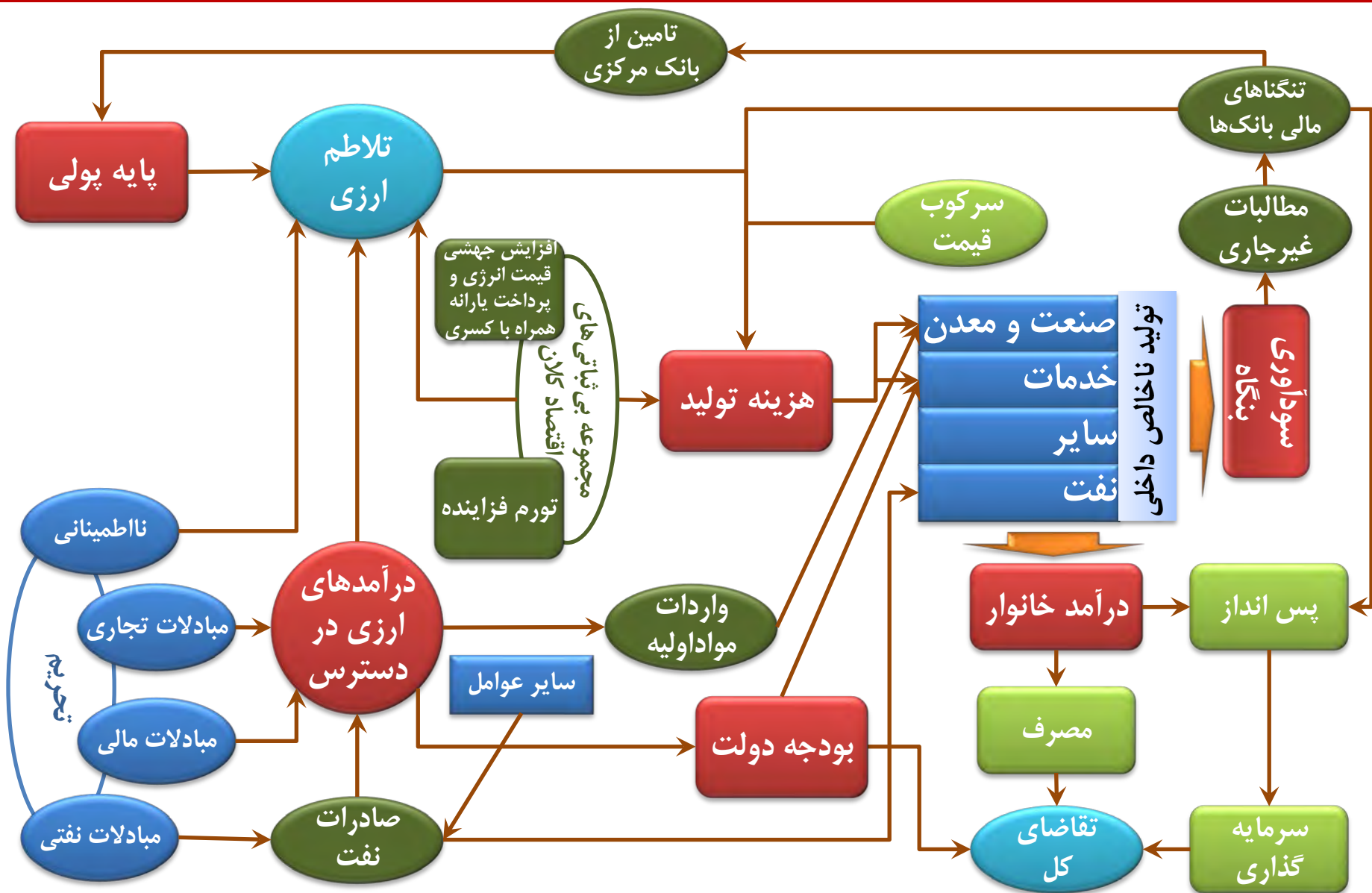
عوامل زمینه‌ای

- بخش انرژی (کمبود انرژی و شوک قیمت)
- تورم

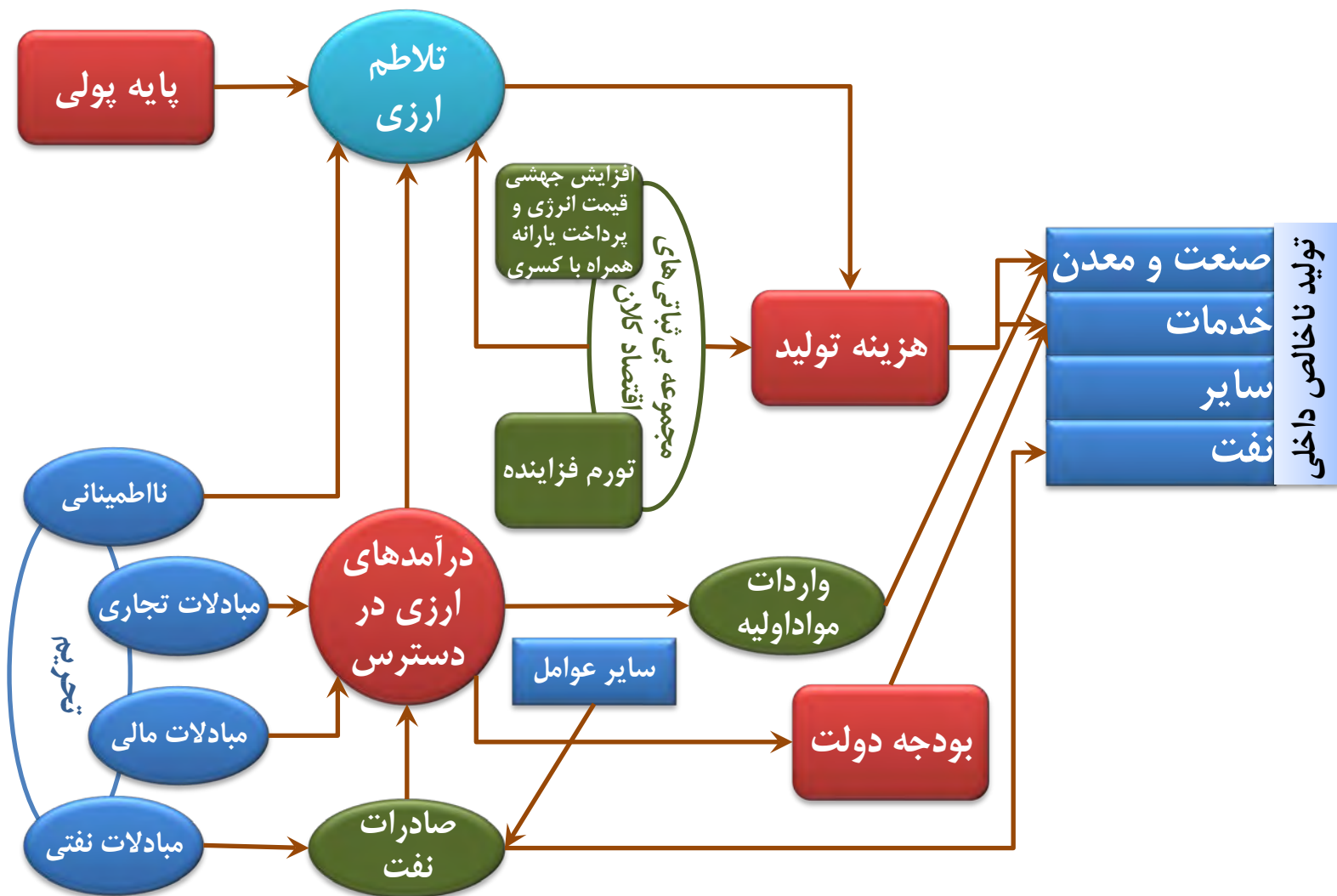
شدت اثر

- وابستگی تولید به واردات (تثبیت قیمت ارز برای دوره طولانی)
- وابستگی تامین مالی بنگاه‌ها به بانک‌ها
- وابستگی بودجه دولت به نفت
- وابستگی تولید به انرژی

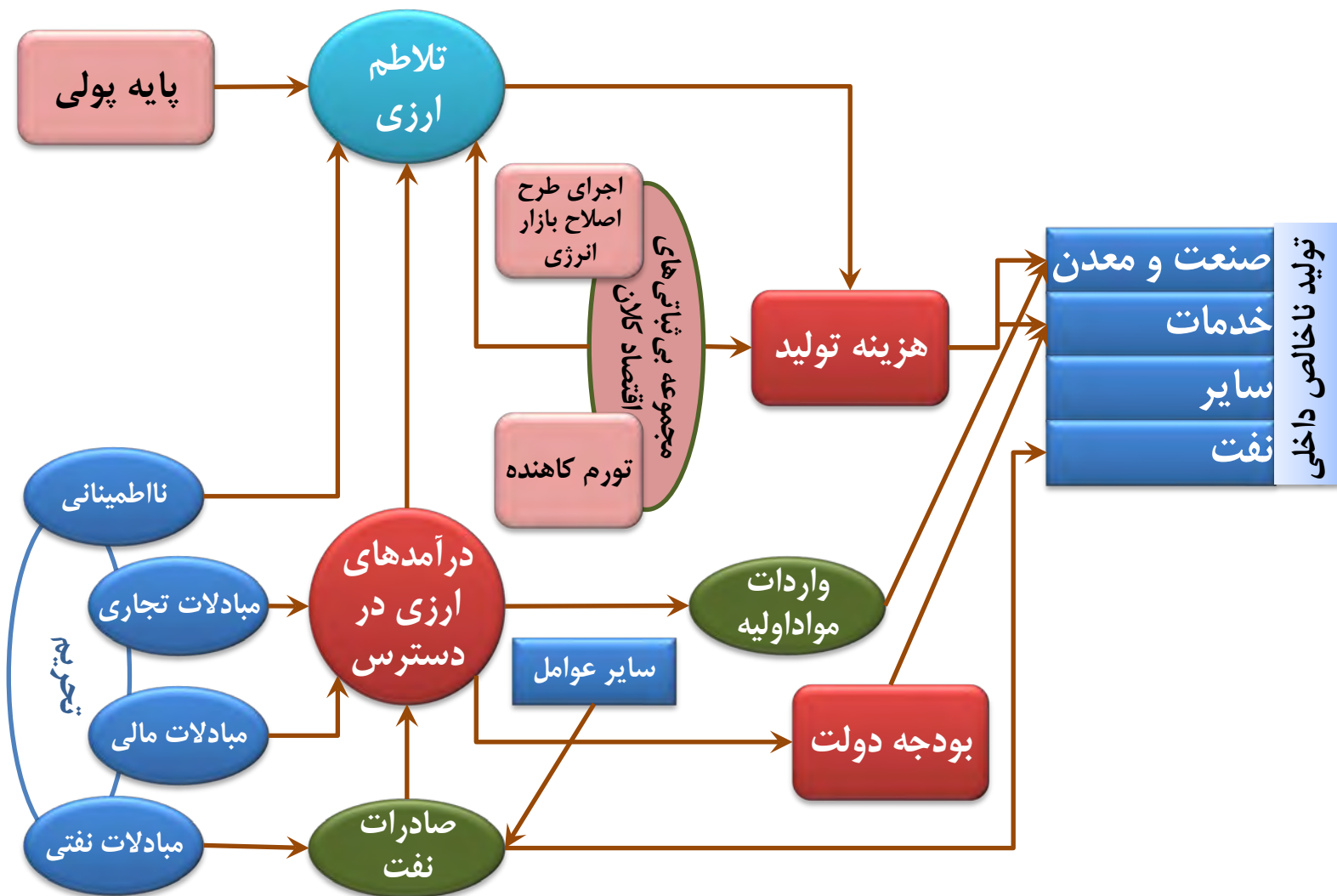
دوره سوم؛ سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

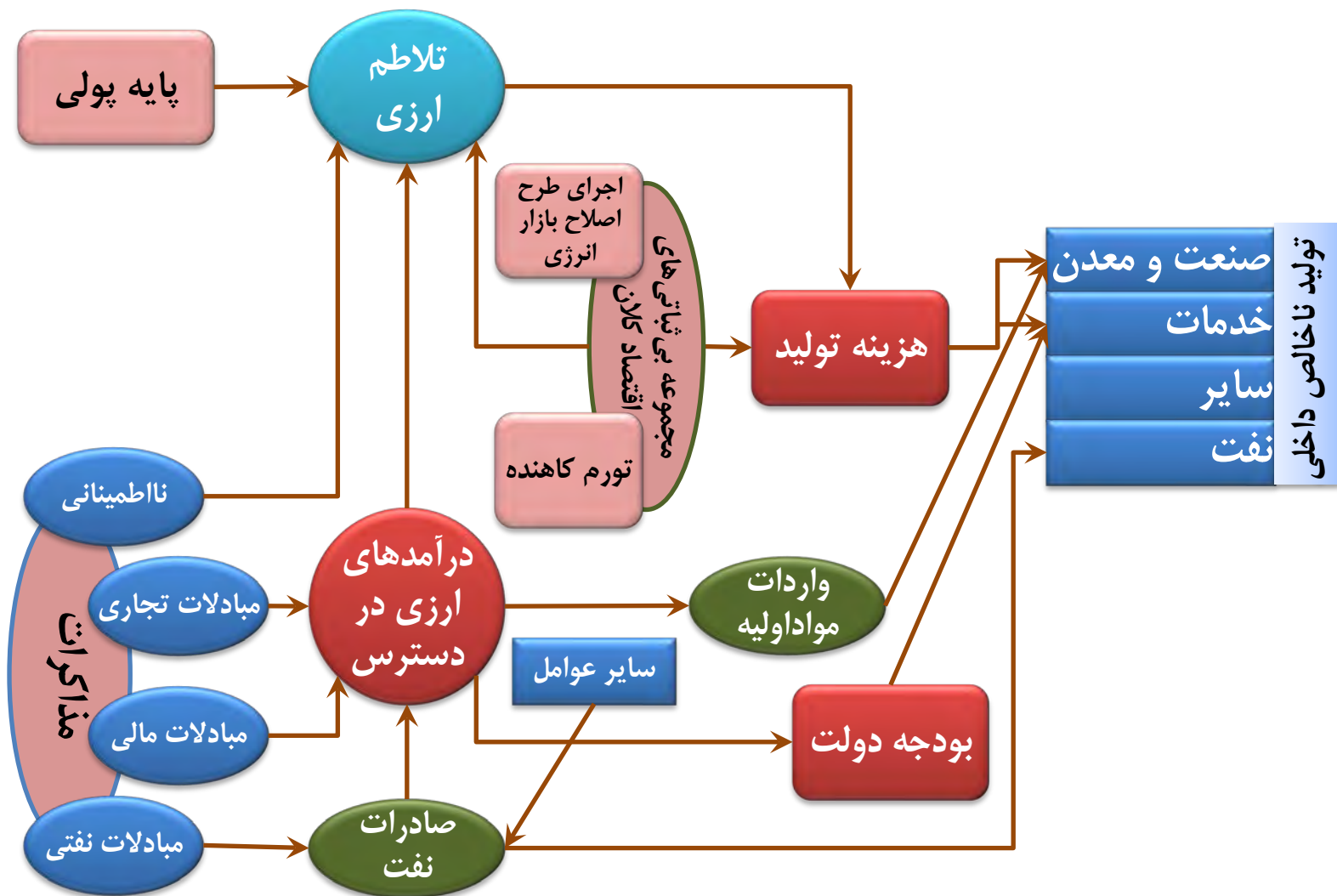
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

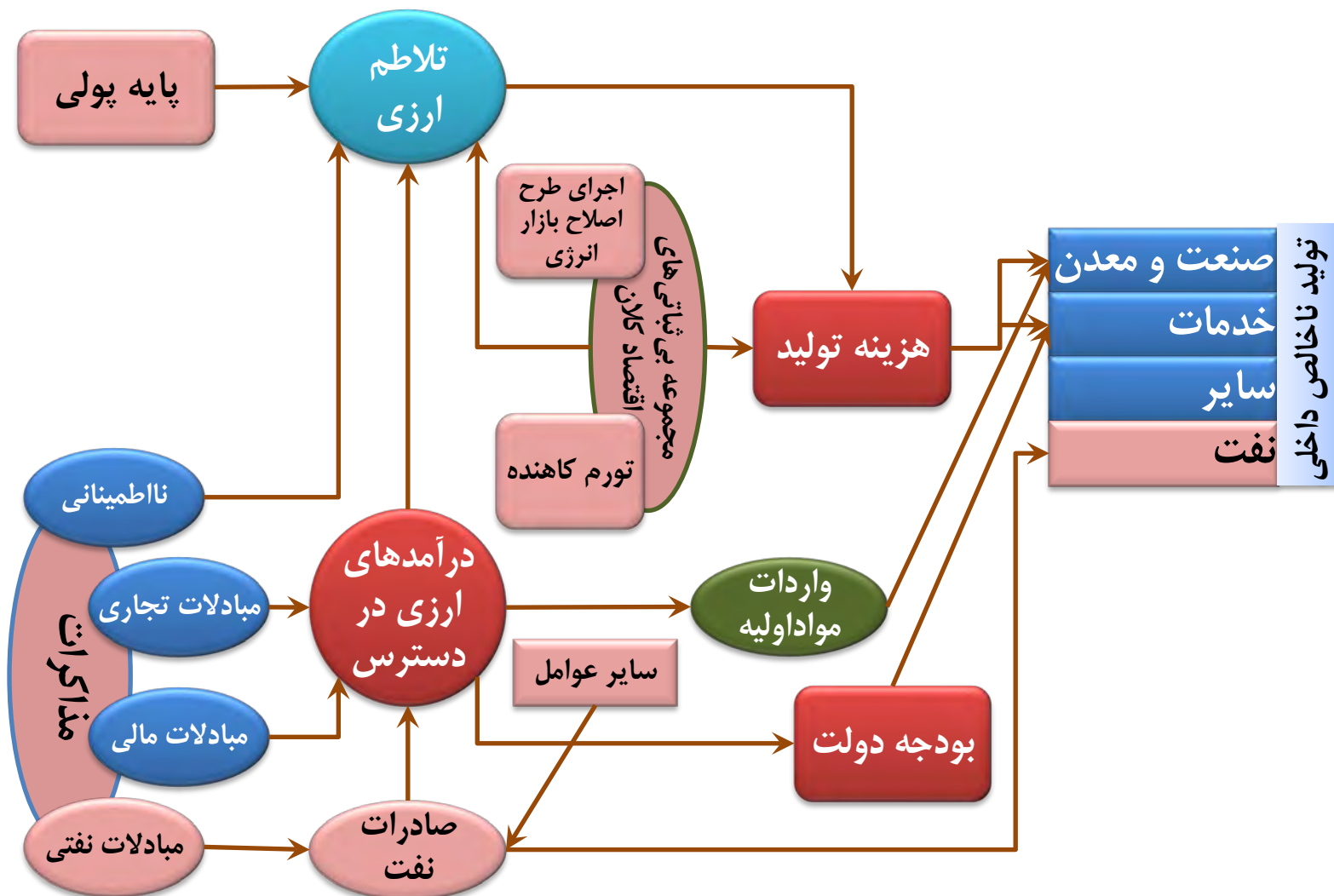
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

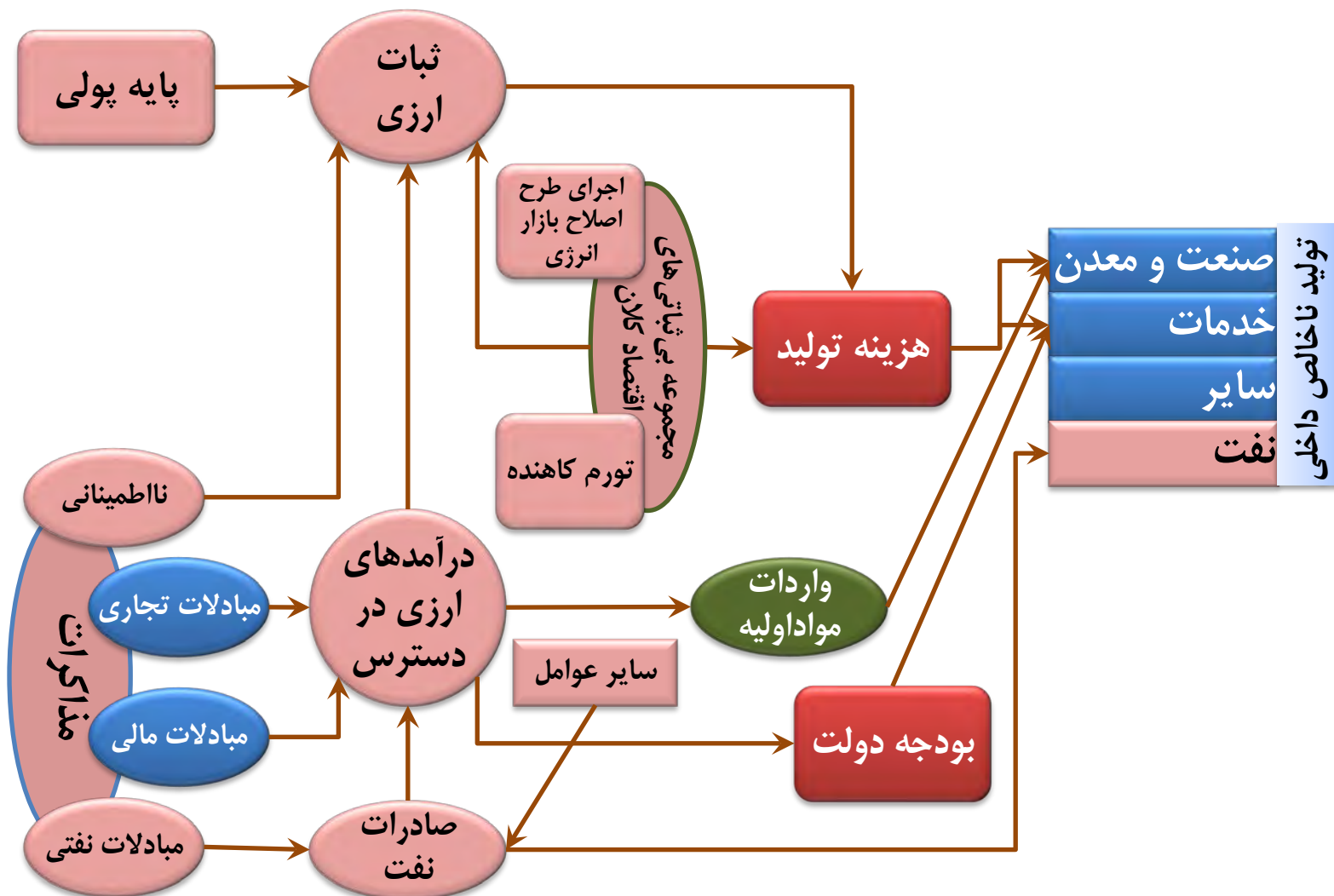
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

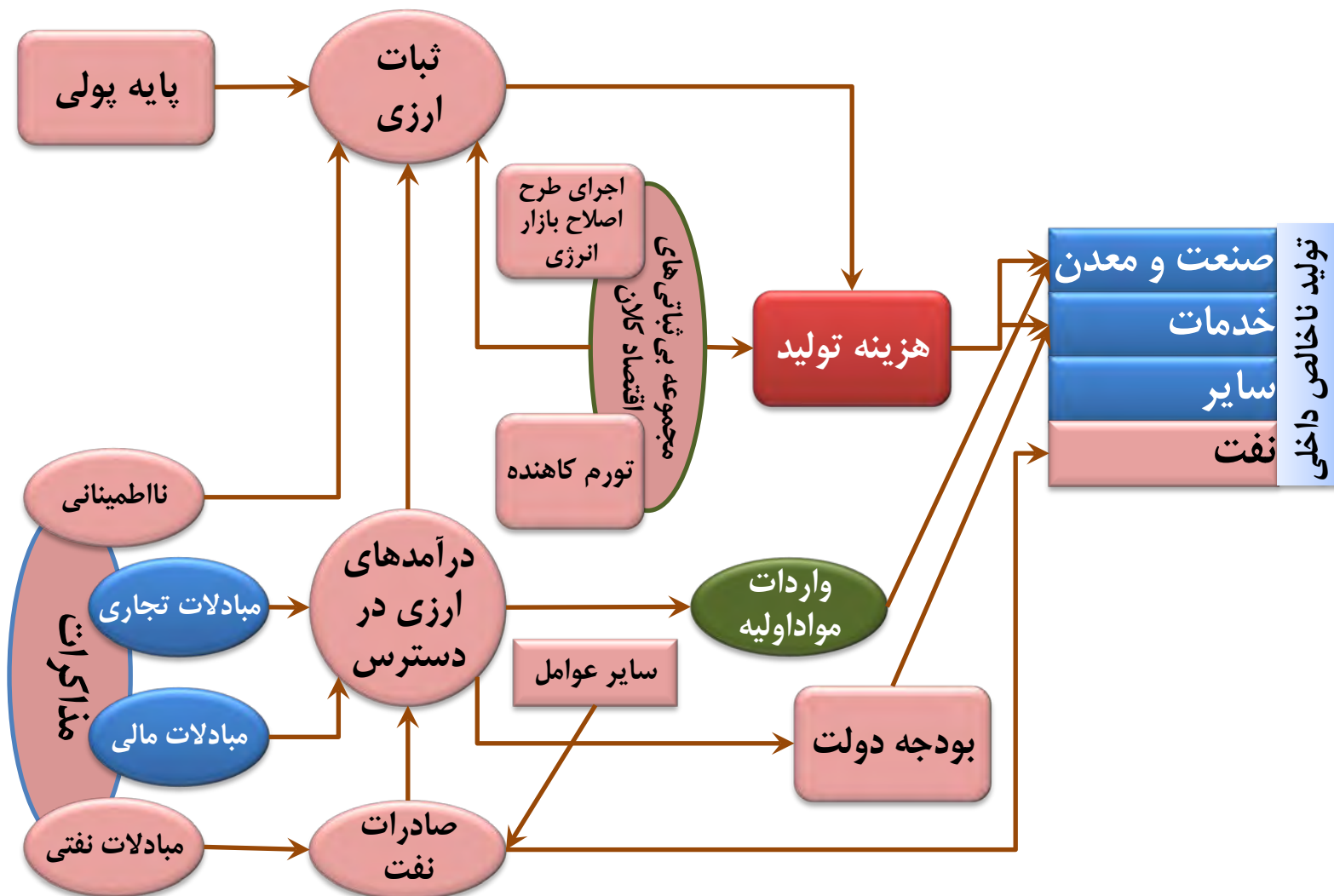
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

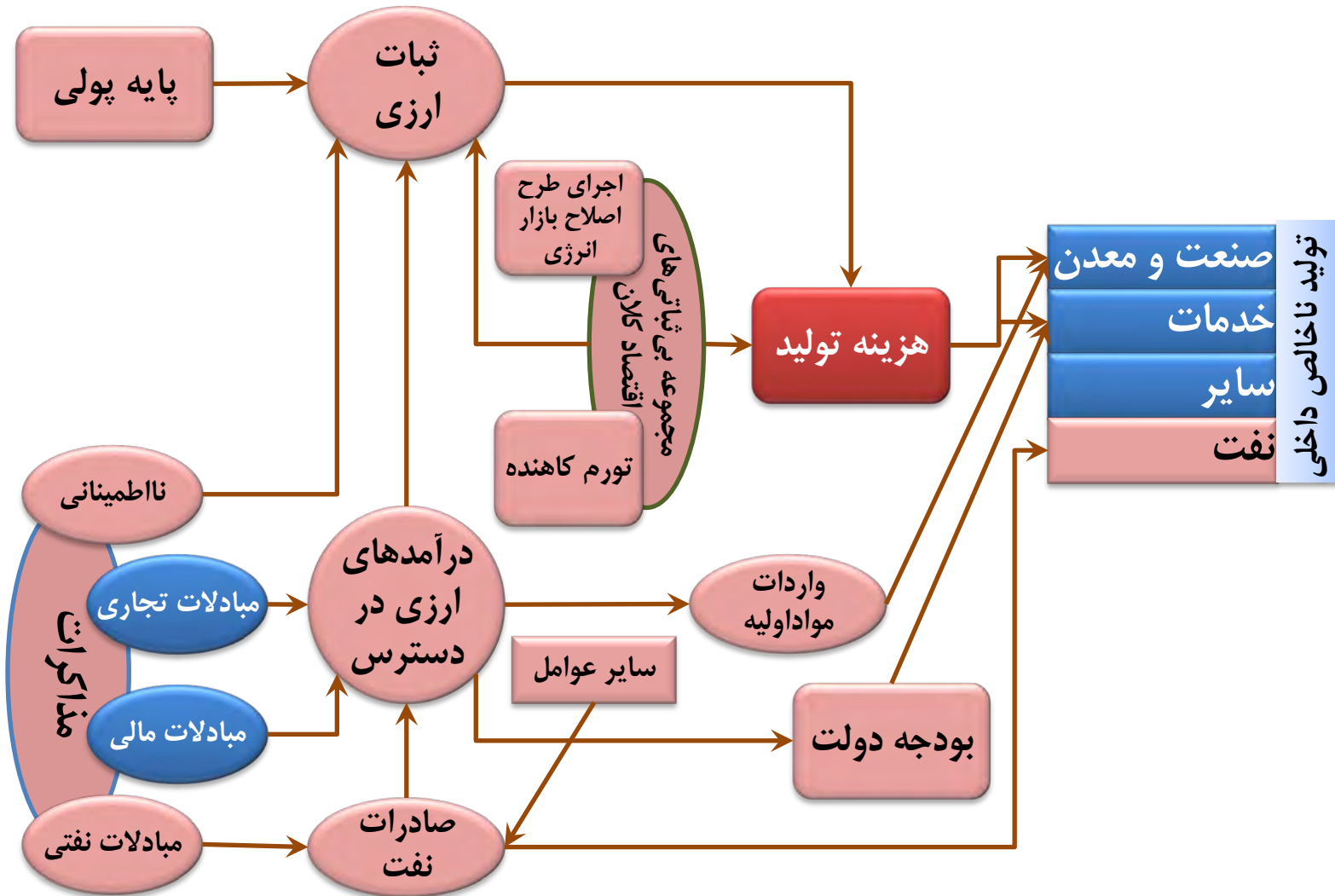
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

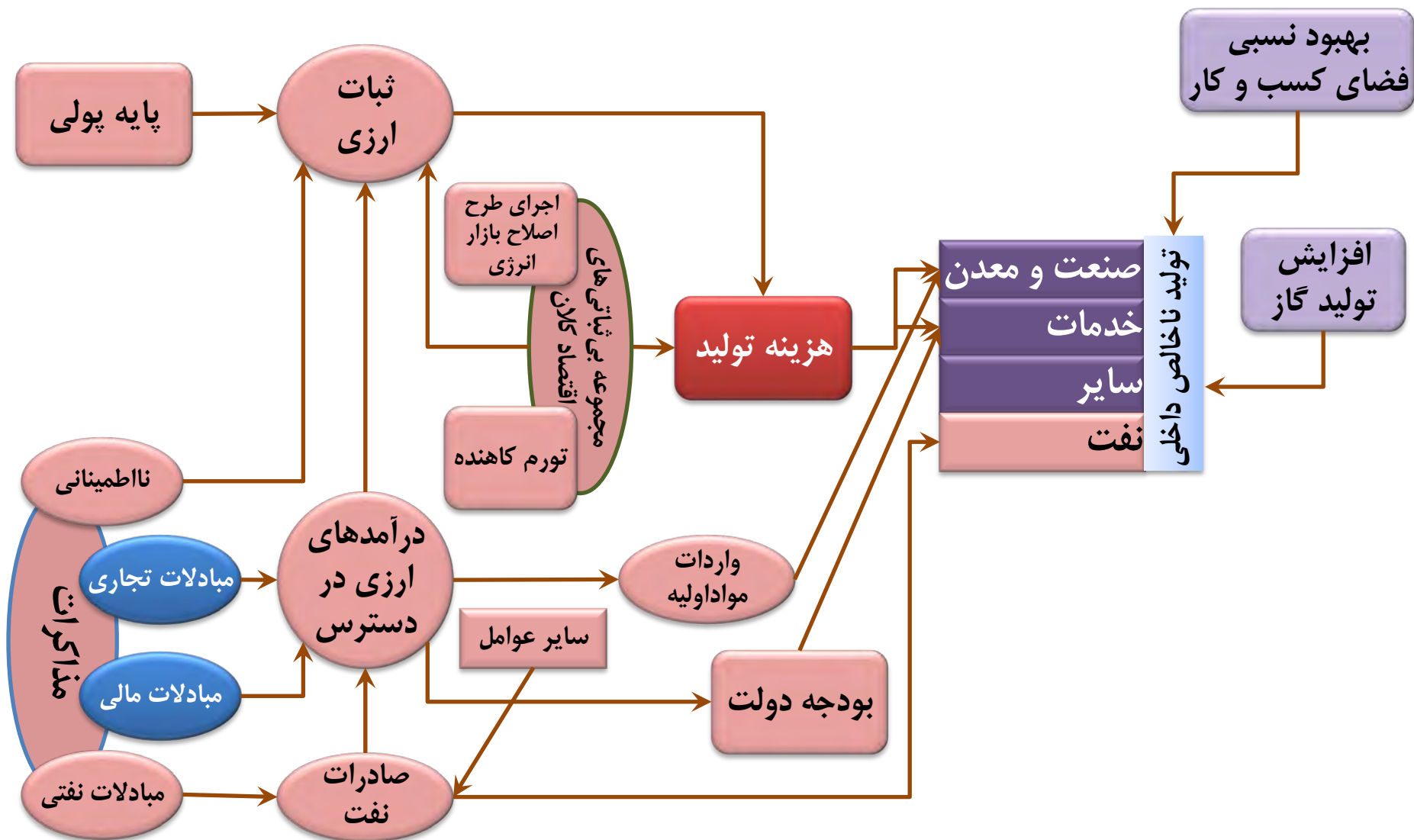
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

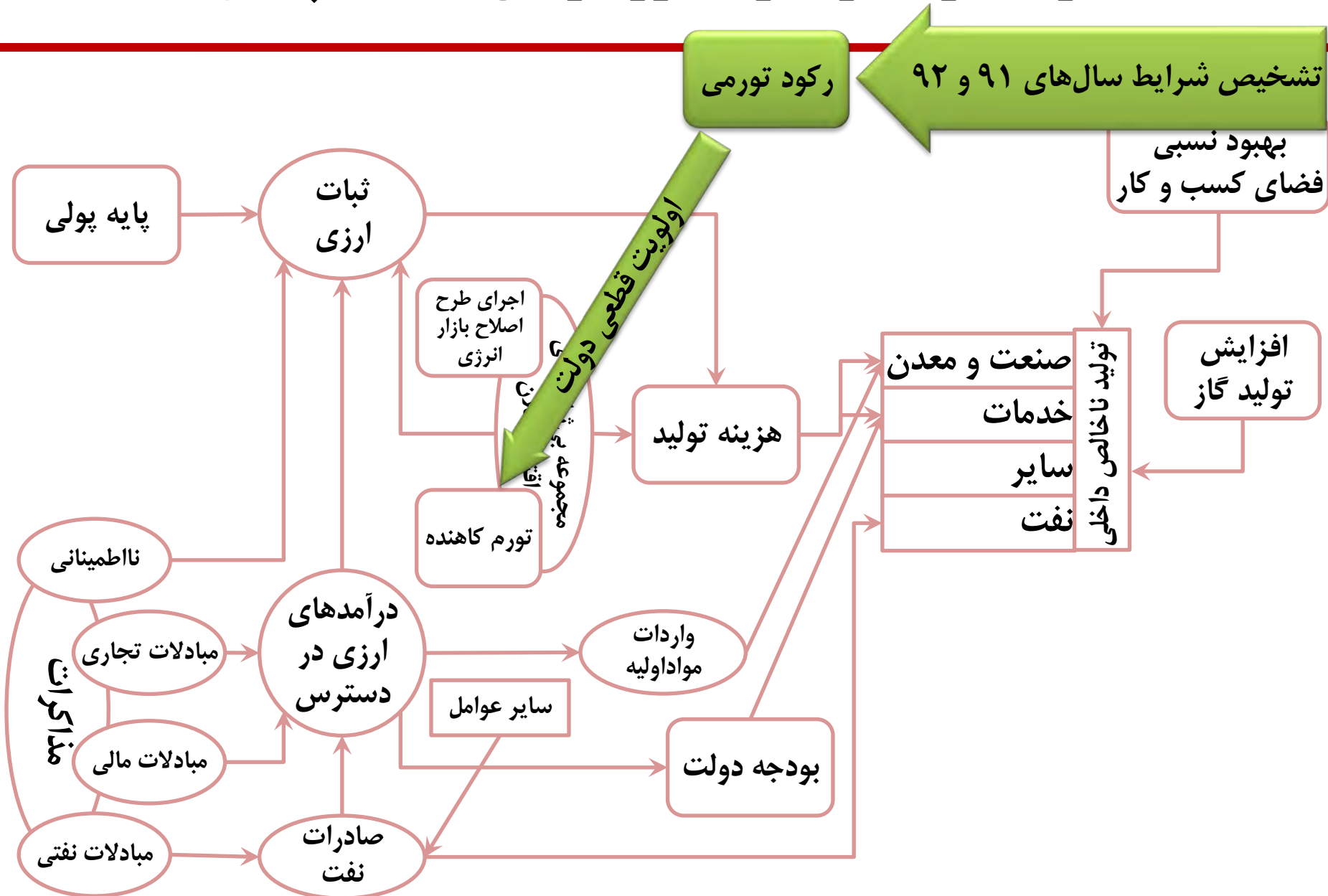
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

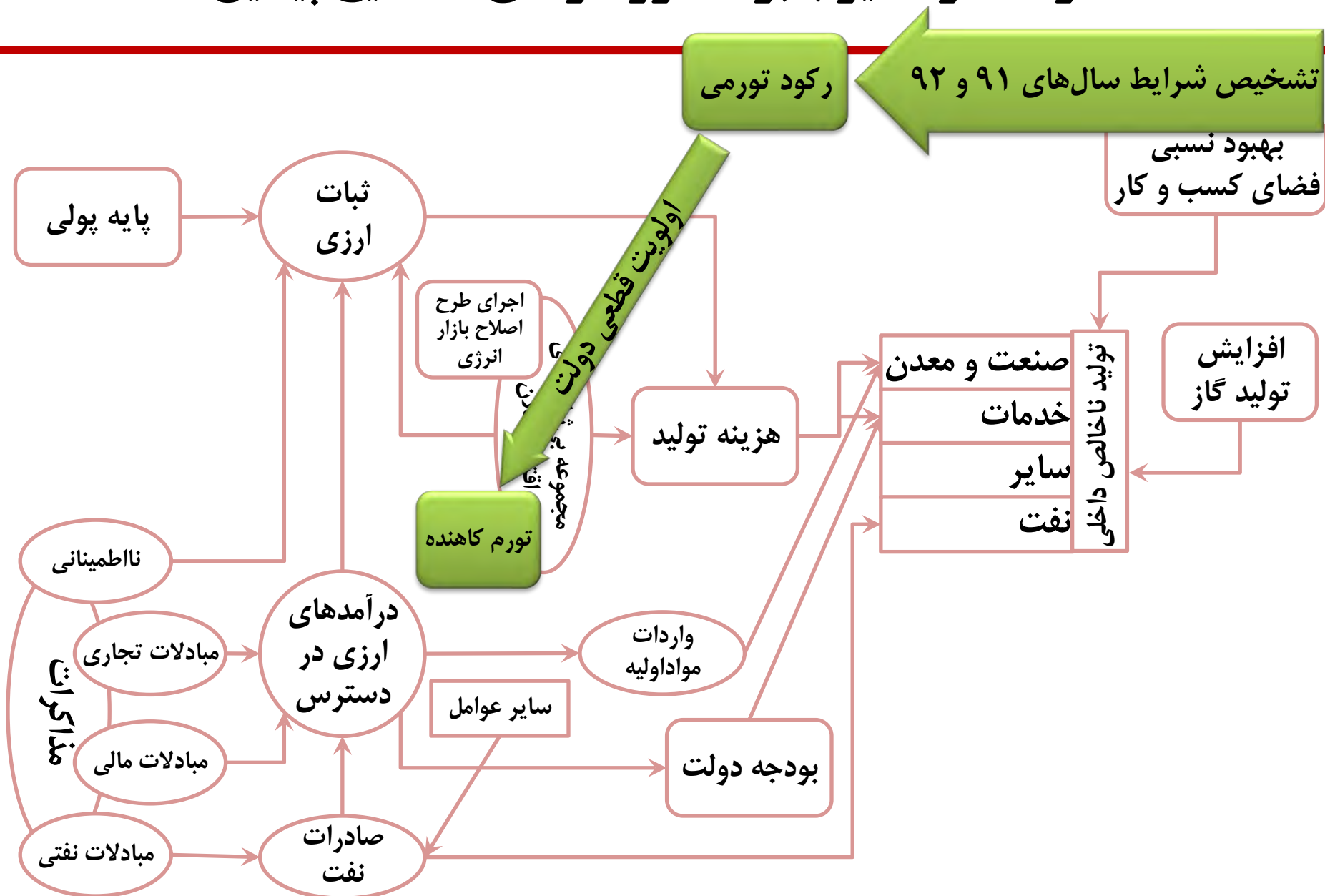
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳

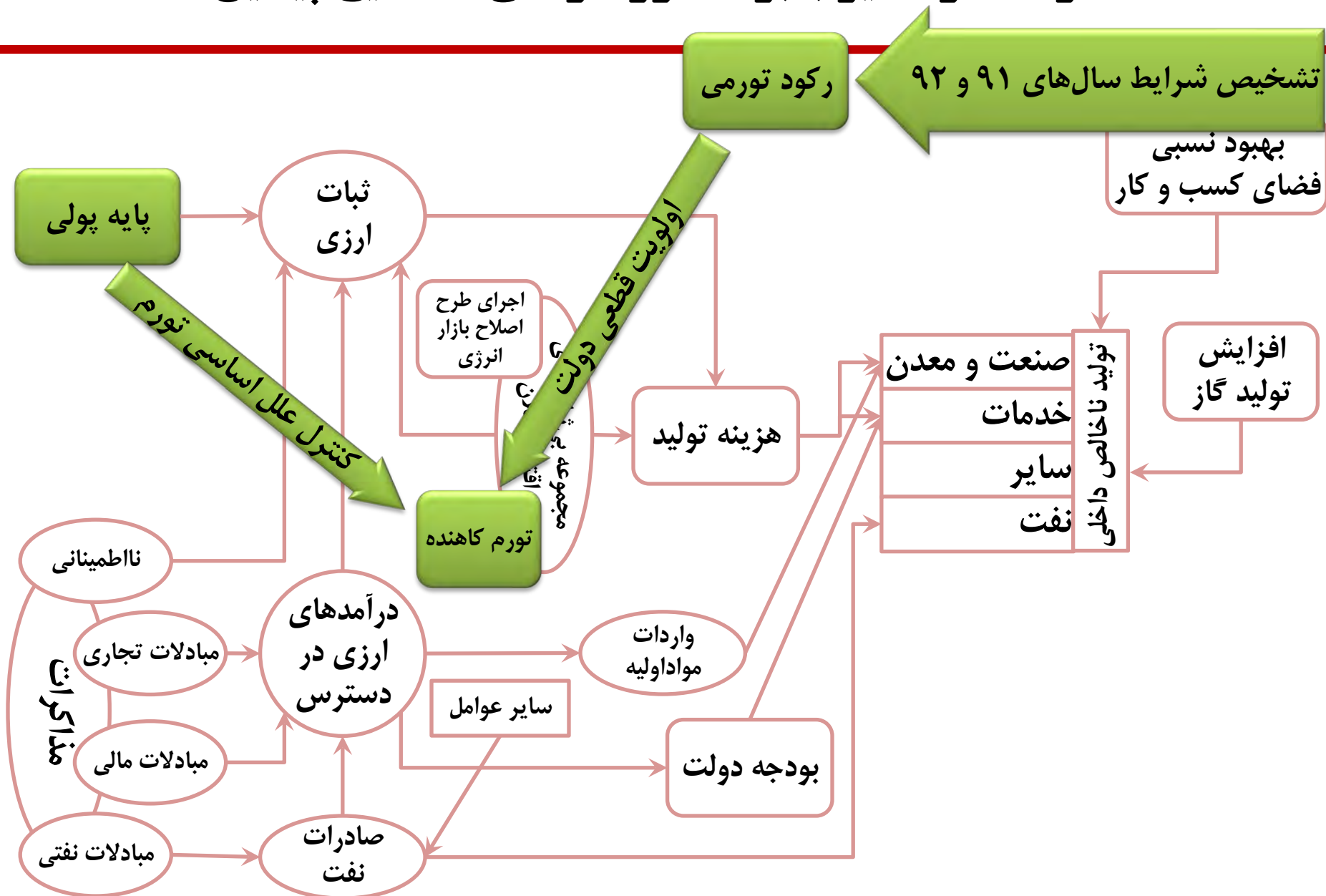
اقدامات دولت در مسیر بهبود سازوکارهای ناصحیح پشین

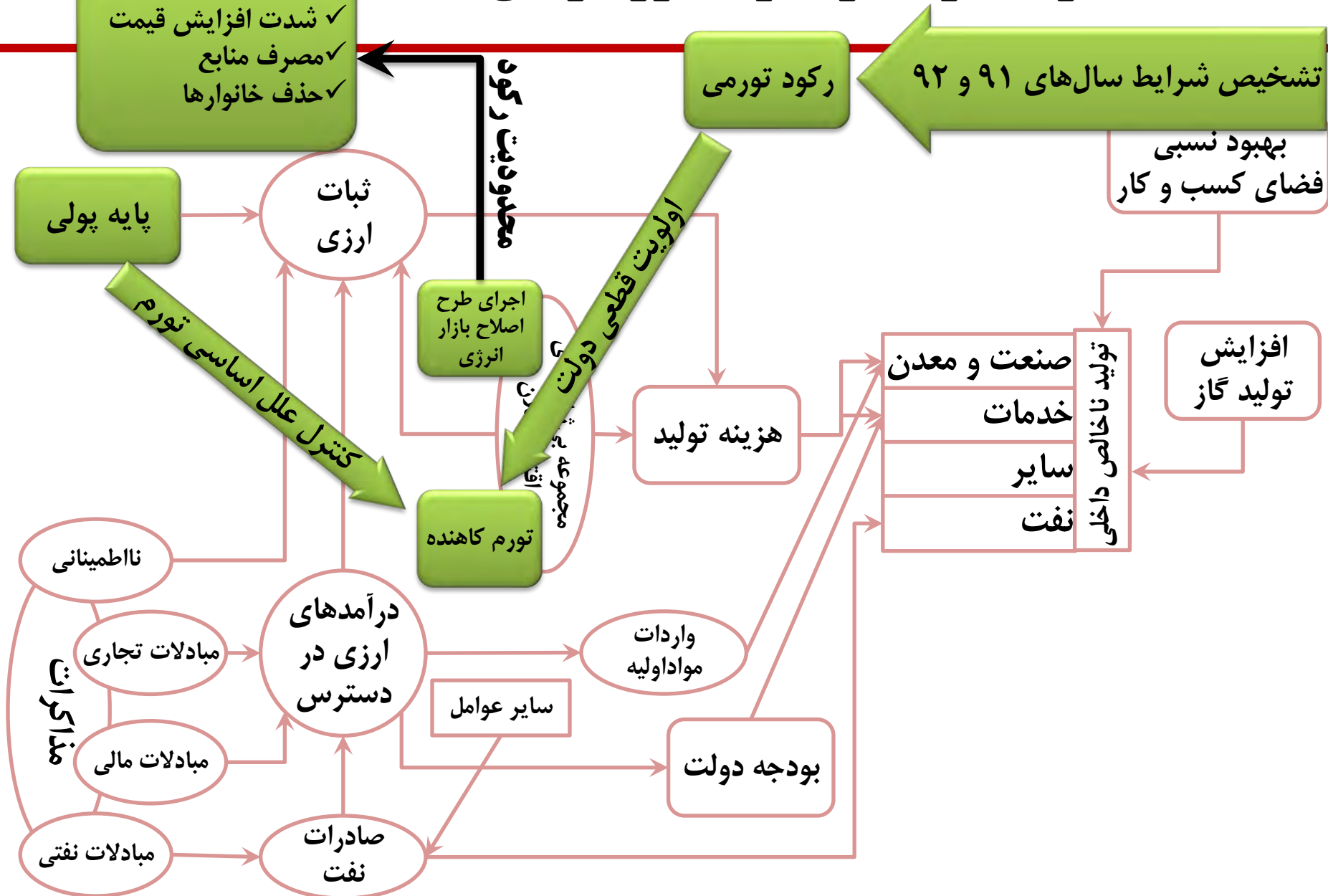
اقدامات دولت در مسیر بهبود سازوکارهای ناصحیح پیشین

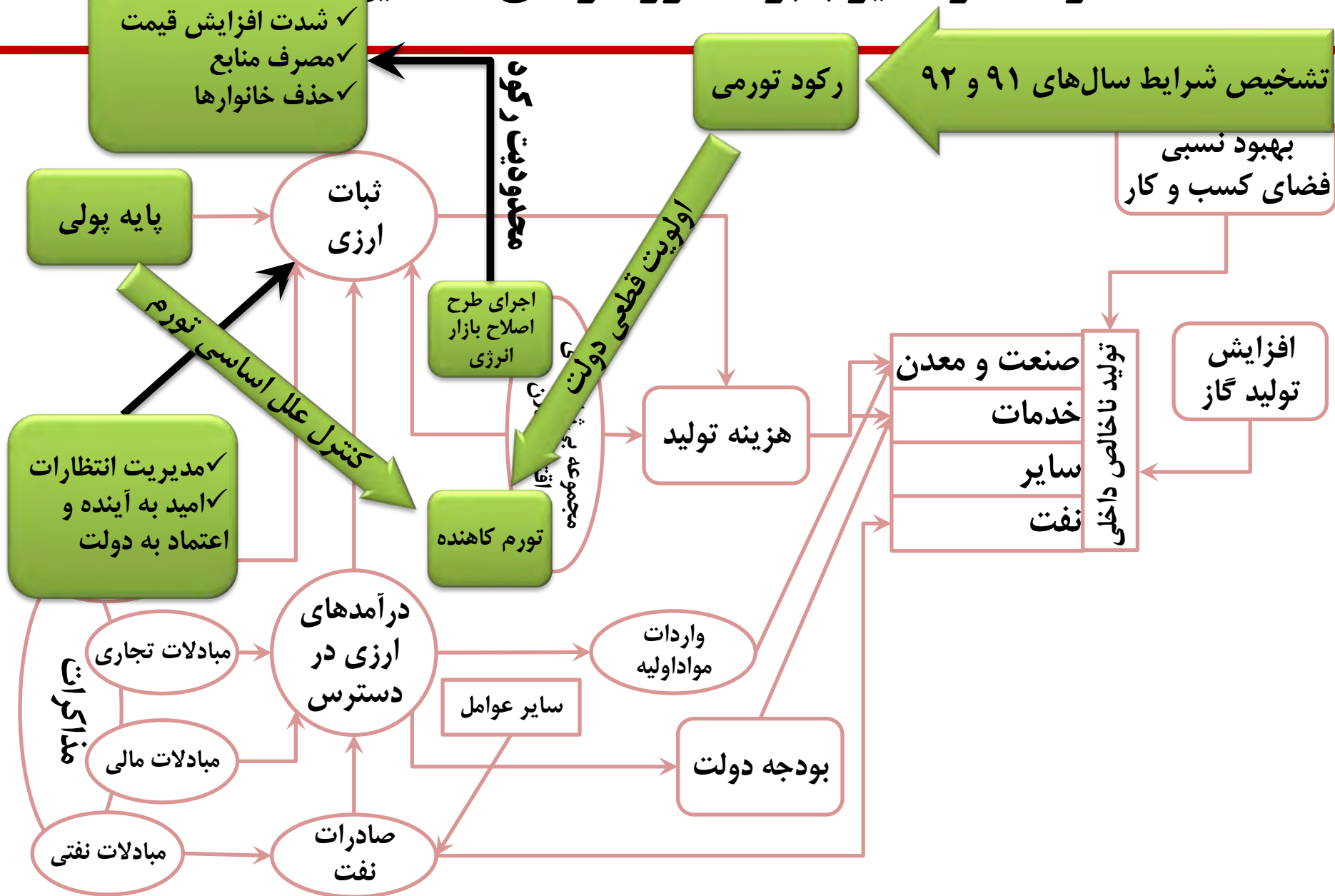
اقدامات دولت در مسیر بهبود سازوکارهای ناصحیح پیشین

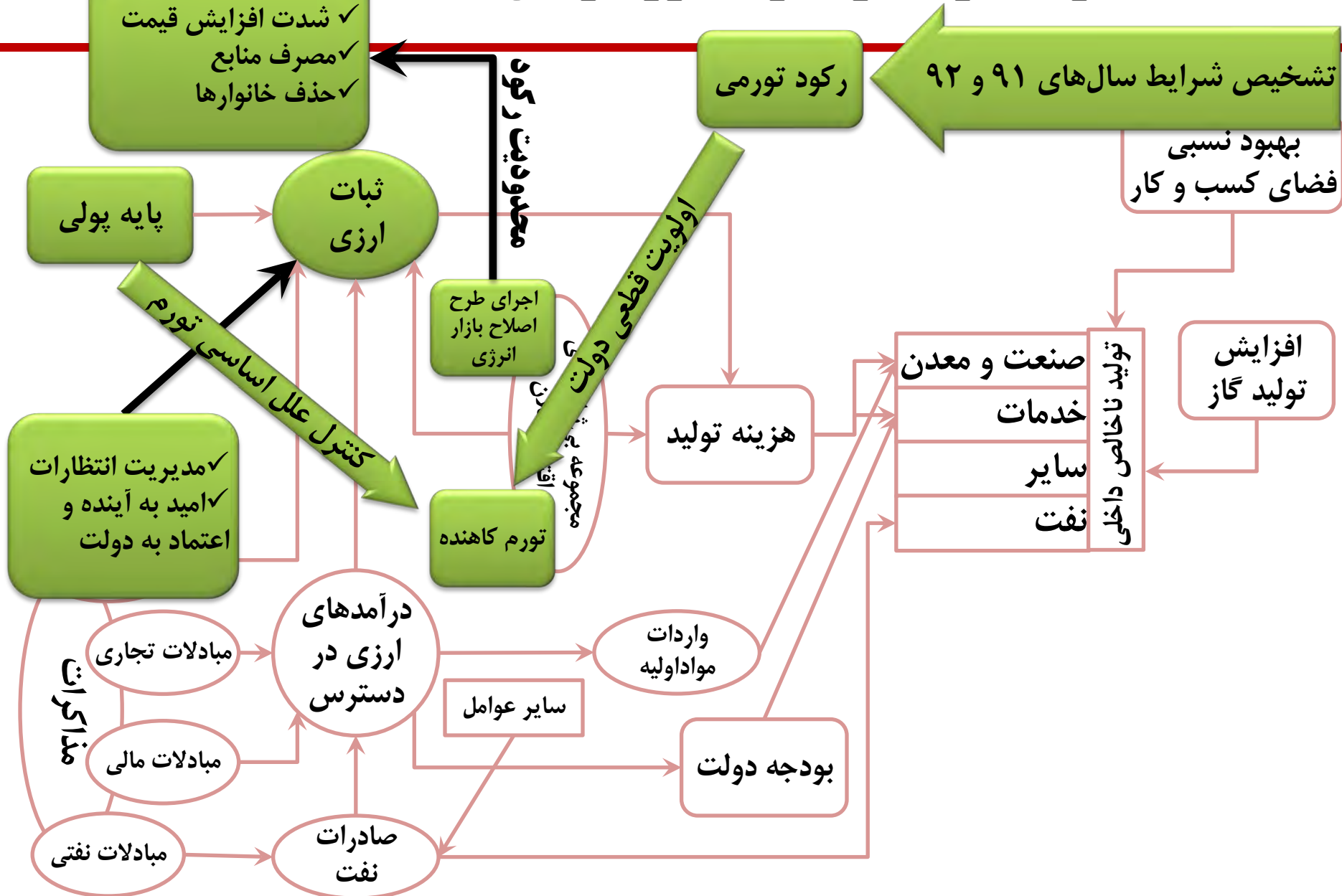
اقدامات دولت در مسیر بهبود سازوکارهای ناصحیح

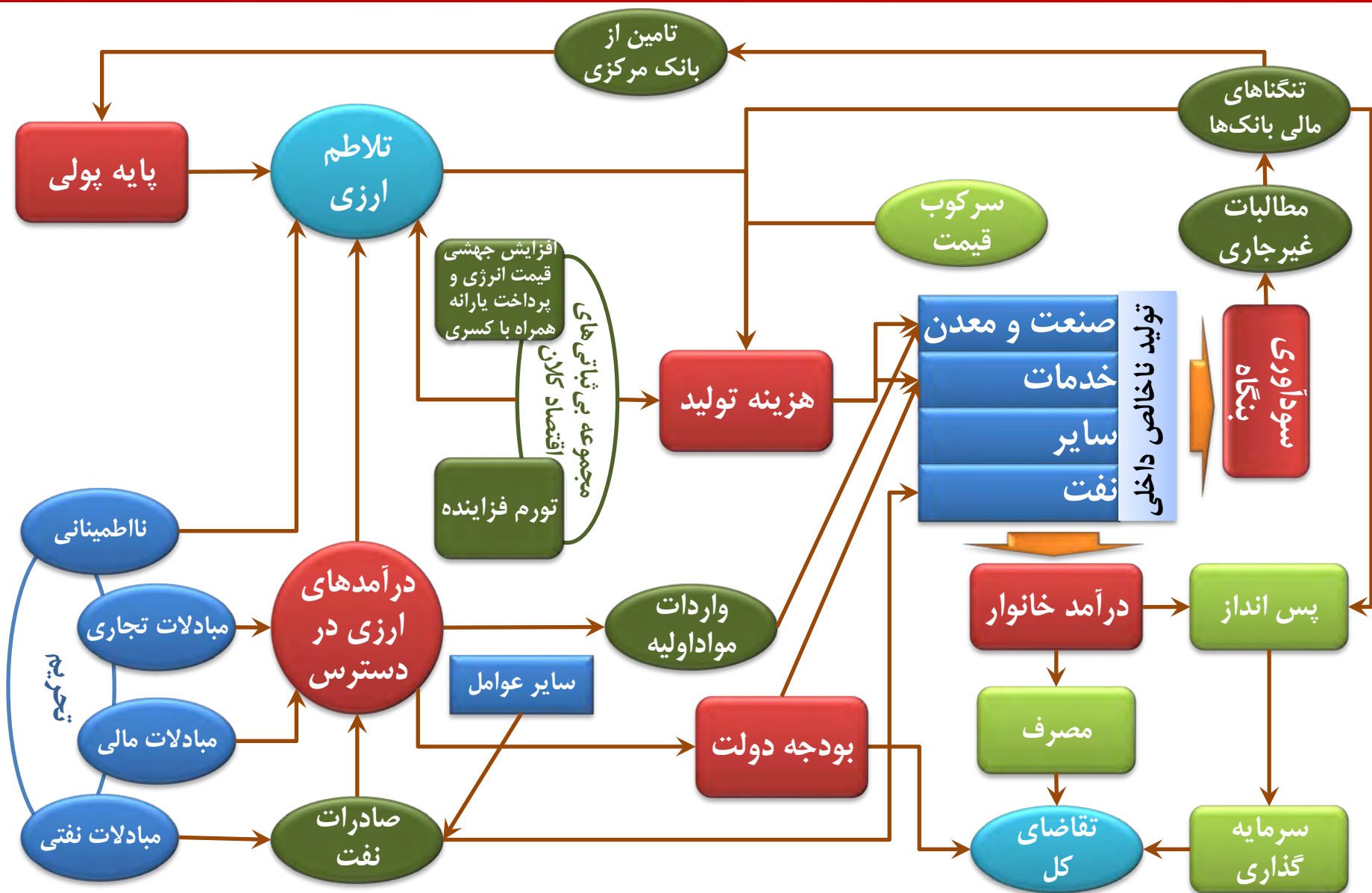
اقدامات دولت در مسیر بهبود سازوکارهای ناصحیح

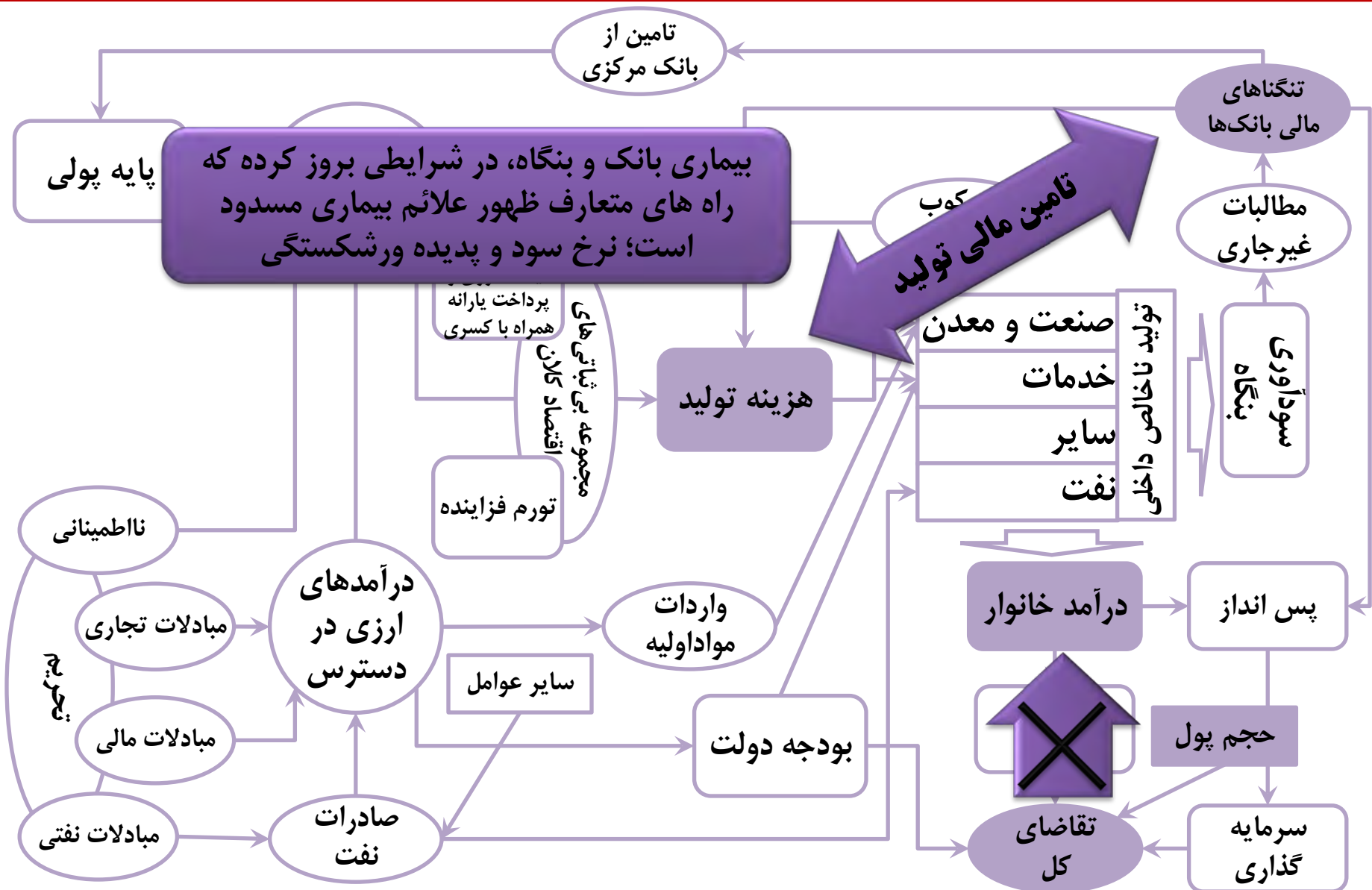
اقدامات دولت در مسیر بهبود سازوکارهای ناصحیح

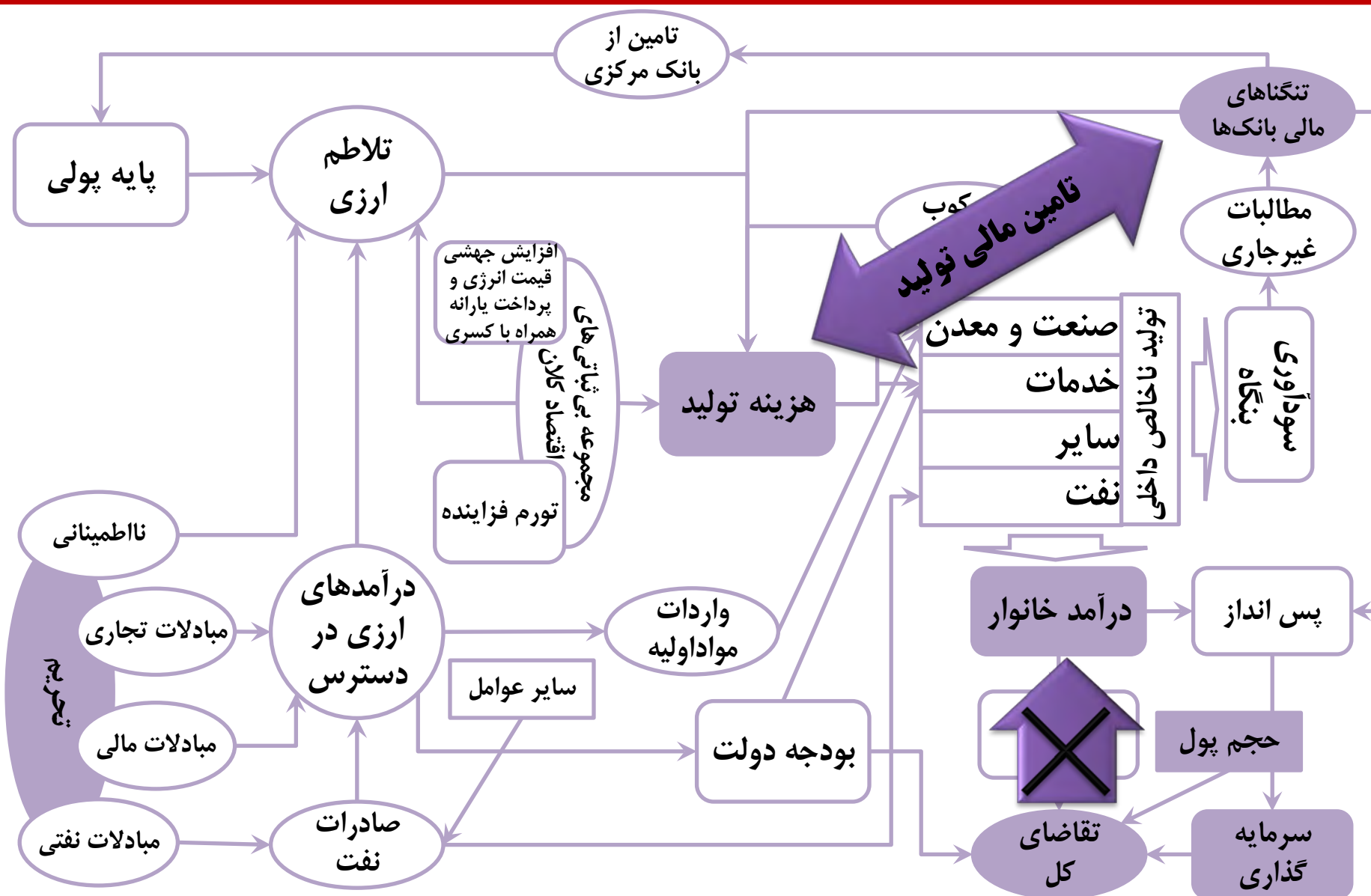
سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳ - جمع بندی

سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳-جمع بندی

سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳ - جمع بندی

سیر تحولات نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و فصل اول سال ۱۳۹۳ - جمع بندی

گلوگاه‌های موجود

تحریم؛ محدودیت مبادلات مالی و تجاری با خارج

تقاضای موثر؛ درآمد خانوار و بودجه دولت

تنگناهای مالی؛ مشکل تامین منابع مالی برای تولید

عدم قطعیت‌های موجود

سرمایه گذاری

اثر سرمایه‌گذاری در سال
جاری حداقل با یک سال
تاخیر ظاهر می‌شود

چارچوب بررسی راهکار خروج از رکود

- کدام بخش می‌تواند به عنوان ضربه منجر به خروج اقتصاد از رکود شود؟

عامل خروج
از رکود

انتقال اقتصاد

رفتار بروز رکود و خروج از آن لزوما
مقایسه نیست!

توسعه
می‌دهد

عامل انتشار

- محرک‌های اقتصادی برای خروج از رکود چیست؟

عوامل زمینه
ای

- چه شرایطی منجر به افزایش رشد می‌شود؟

شدت
افزایش رشد

پیش فرض ها

- تداوم وضعیت موجود تحریم تا پایان سال ۱۳۹۳
- عدم اتکا به منابع بانک مرکزی در خروج از رکود
- دامن نزدن به بیماری هلندی: مراقبت از بازار ارز
- توسعه فعالیت های اشتغال زا: توجه به بنگاه های کوچک و متوسط
- عدم امکان افزایش درآمد خانوار با افزایش حجم پول
- عدم امکان افزایش تولید با استفاده از افزایش سرمایه گذاری در سال ۱۳۹۳

هم‌اندیشی در خصوص راهکارهای پیشرو

گلوگاه‌های موجود

تحریم

تقاضای موثر

تنگناهای مالی

عدم قطعیت‌های موجود

فعال کردن مناسب تقاضای کل بدون ایجاد تورم
✓ بودجه دولت
✓ صادرات

رفع تنگنای مالی
✓ نیروهای پیشران
✓ بانک و بازار سرمایه